

ПОЛИТИКИ

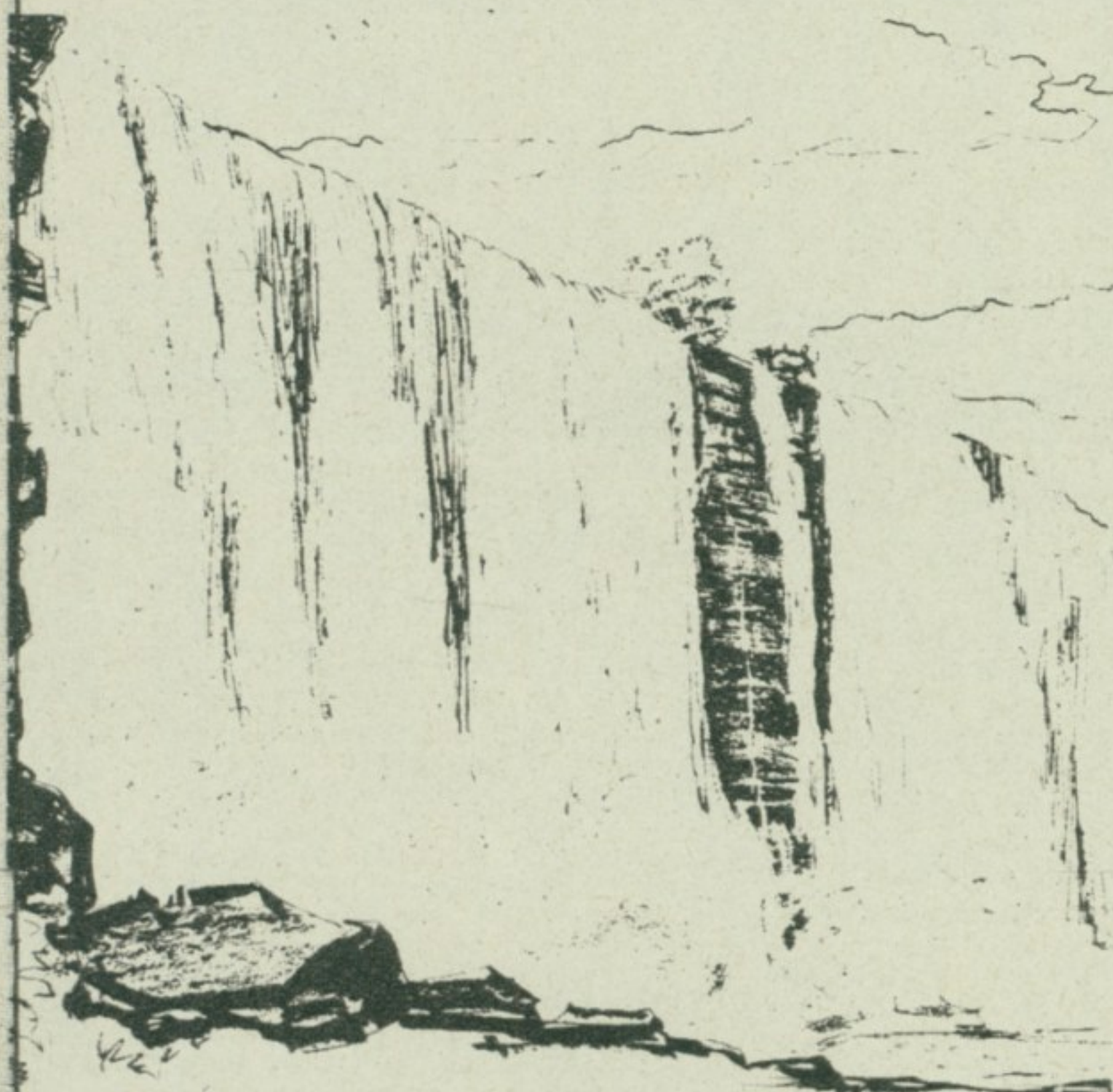
ЗАБАВНИК

5. 9. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1810

Обрачун на гангстерски начин:
ВАЛЕНТИНСКИ ПОКОЉ У ЧИКАГУ

НИЈАГАРИНЕ ВОДОПАДЕ

ПРВИ ЈЕ ОПИСАО СЕМЈУЕЛ ДЕ ШЕМПЛЕН 1604. У СВОЈИМ „ПУТОВАЊИМА“. ЗАБЕЛЕЖИО ЈЕ ДА СЕ ИНДИЈАНЦИ СПУШТАЈУ НИЗ ВОДОПАД ПРИЛИЧНО ВИСОК И ШИРОК, КОЈИ НЕ ОБИЛУЈЕ ВОДОМ.
ДЕ ШЕМПЛЕН ЈЕ ВОДОПАДЕ ОПИСАО НА ОСНОВУ ПРИЧА ИНДИЈАНАЦА.

КАМП-ПРИКОЛИЦА

КОНСТРУИСАНА У ОРЕГОНУ 1920. ГОДИНЕ БИЛА ЈЕ КОПИЈА КЛАСИЧНЕ МАЛЕ КУКЕ НА ТОЧКОВИМА.

ПАЦОВИ

ИМАЈУ ЗУБЕ КАО ДЛЕТО КОЈИМА МОГУ ДА ПРОБУШЕ ОЛОВНЕ ЦЕВИ И ПРЕСЕКУ ЕЛЕКТРИЧНЕ КАБЛОВЕ. ИЗРАЧУНАТО ЈЕ ДА ОВИ ГЛОДАРИ ТАКО НАЧИНЕ ШТЕТУ ОД НЕКОЛИКО СТОТИНА МИЛИОНА ДОЛАРА ГОДИШЊЕ.

Илијас Јафаров

СТАР 119 ГОДИНА И ЊЕГОВА СУПРУГА **КАТИН**, 115 ГОД, ИЗ СЕЛА ЈАНШАК У АЗЕРБЕЈДЖАНУ (СССР) ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ПРОСЛАВИЛИ СУ СТОГОДИШЊИЦУ СВОГ БРАКА.

©1986 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●●вожња аутомобила учи се много брже и лакше у детињству, тврди Антони Поршер, инструктор ауто-школе у француском граду Бурген Бресу. Он се нимало не устеже да своје ђаке постави за волан и пусти их да возе усред центра града по највећој гужви, или да јуре ауто-страдом брзином од 120 километара на час. Поршер има до-

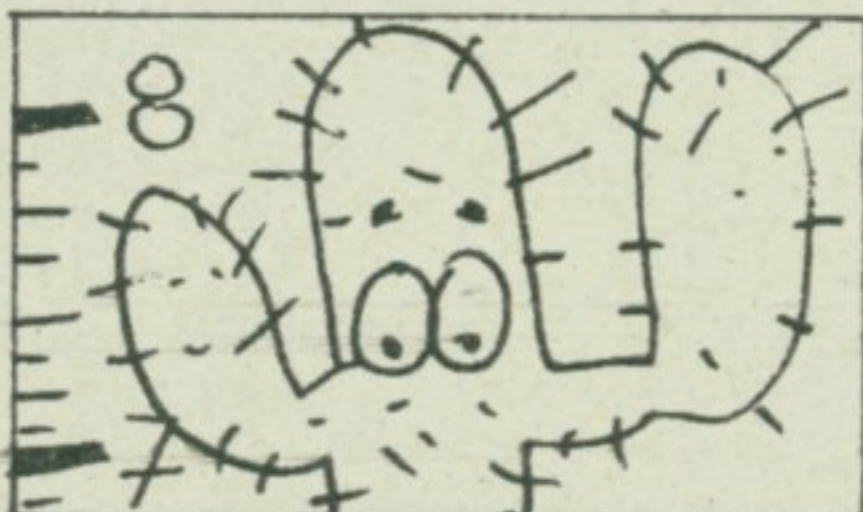
зволу локалних власти за обучавање малолетних возача, али под условом да прибави сагласност осигуравајућег друштва и стави велико јастуче на седиште својих још „зелених“ ученика.

●●●млада америчка пливачица Лин Кокс успела је да помири две своје страсти – путова-

ња и пливање. За два и по месеца обишла је свет, била на свим континентима и плувала у свим морима и океанима.

●●●кактус сагуаро из сушних предела Аризоне порасте и до осам метара у висину, а за то му је потребно два века. Сваке године убере се око 200.000 ових кактуса и прода на црно. Пошто

је сагуаро на великој цени, рачуна се да од њихове продаје живи око шест стотина крадљиваца. Зато је установљена служба-чувара кактуса.

●●●на свету има око двеста хиљада врста лептира. Неки од њих, као монарх на пример, у јесен се селе у топлије крајеве.

Научници су прорачунали да се облаци ових инсеката премештају на југ брзином до 20 километара на сат, а сваки лептир просечно замахне крилима 35 пута у секунди. Ове „селице“ могу да пређу 130-160 километара на дан.

●●●група младих маратонаца из Француске одлучила је да претрчи планински масив Ахагар у алжирској Сахари. За три наест дана прешли су 563 километра. На надморској висини

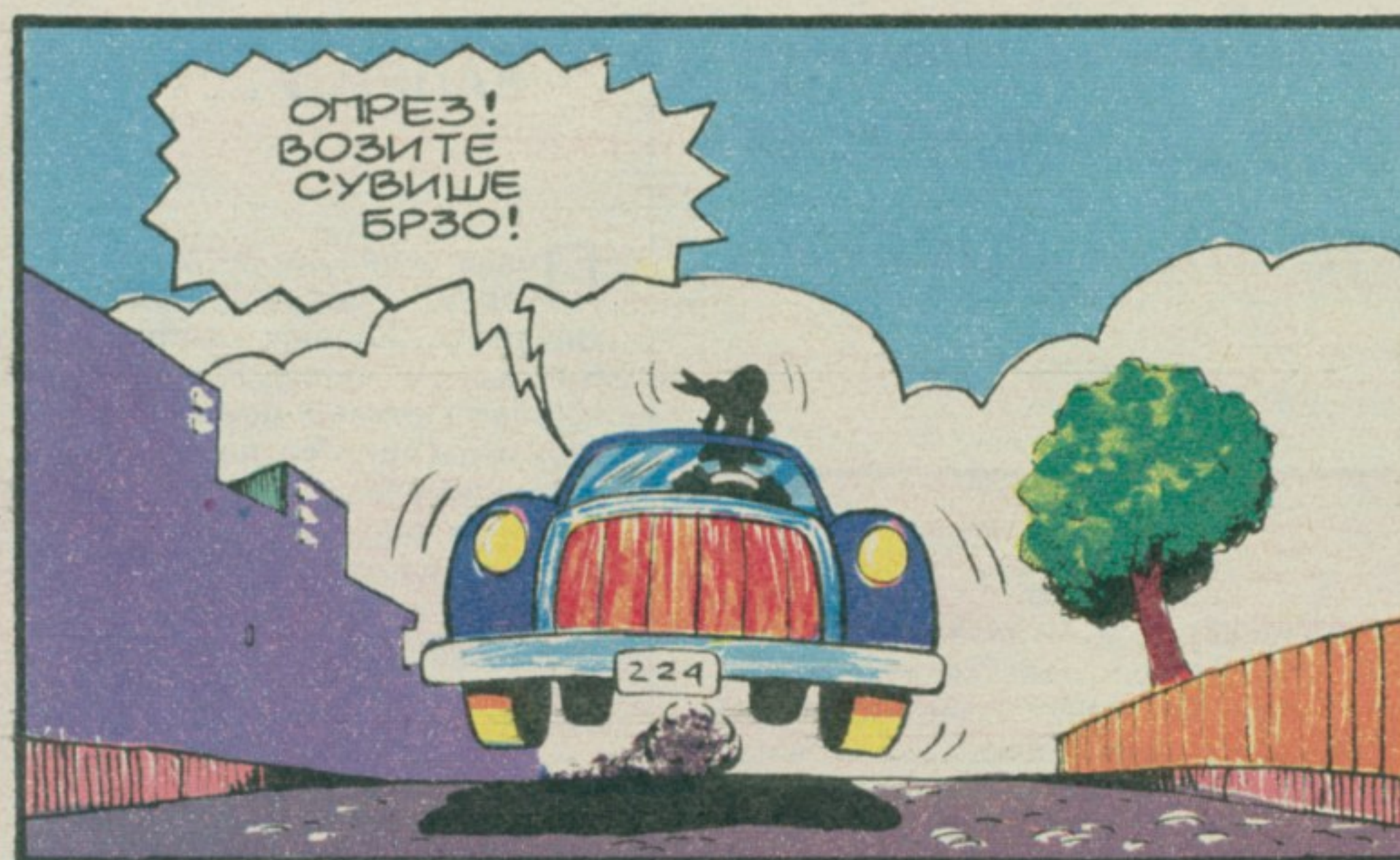
од две хиљаде метара, по песку, преко дна и шибани ветром дневно су трчали 43 километра. Температура је прелазила 35°C, па је у току овог подухвата сваки тркач попио чак 135 литара воде.

●●●један аутомобил марке „кадиллак“ израђен у истоименој фабрици многи с разлогом зову „амерички сан“. Ово возило дугачко је 16 метара, има дневну собу са колор телевизором, десет телефона и педесет седишта. Долајте овоме још писту за слетање хеликоптера и базен са скакаоницом. Тако они који се возикају овим „кадиллаком“ могу да полете усред саобраћајне гужве или мало пливају на ауто-путу.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Целокупна дела Максима Горког, који је умро пре тачно пола века, износе 65 дебелих томова: 18 књига су само писма, њих око 20 хиљада колико је до данас нађено. Велики писац се између осталих, дописивао и са Лавом Толстојем, Антоном Павловичем Чеховим, Бернардом Шоом, Кнутом Хамсуном, Борисом Пастернаком, Исаком Бабељом, Томасом Маном, Теодором Драјзером, Роменом Роланом, Стефаном Цвајгом, Ептом Синклером, Марком Твенем... У тој огромној преписци налази се и неколико писма које је у лето 1924. године Горки упутио у Москву свом пријатељу Алексеју Ивановичу Бабочкину. Ова писма за нас су нарочито занимљива јер су писана у Врњачкој Бањи, чиме је најзад недвосмислено доказана раније само претпоставка да је Горки боравио у Врњцима.

Идем на бубањ!

О данима проведеним у овој бањи најбоље податке даје сам Горки.

„Ово је наша земља“, пише он у једном писму. „Толико је слична Русији да ми изгледа као да сам са севера Русије прешао у Украјину. Греје ме овде југ и дивни људи! Историја ове земље корачала је само за славом. Та земља је патила, живела, преживела и остала ту, да увек буде ту. Чини ми се да су Срби исто толико и Руси колико и ми. Све у нама је толико исто, да ја нисам способан да нађем разлику. Исто толико су широки као и ми и исто толико велики. Сећаш се да је једном Лењин рекао да је то једини народ који зна да се бори и који хоће да се бори за своју слободу. Заиста „замечатељни“ (изванредан) народ“.

Своја запажања о народу и крају где борави Горки износи и у другим писмима:

„Питах ме како проводим време? Овде постоји једна планина која се зове Гоч. На руском би то значило „барабан“ – бубањ.“ (Гоч је и врста народног музичког инструмента, код нас чест у Македонији). „Међутим ја се с тим не слажем. По мени Гоч није „барабан“, него више личи на јежа. Али је толико привлачан да сваког јутра устајем и идем да га погледам. Волим то брдо и мир који налазим у њему“.

У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ ПРЕ 62 ГОДИНЕ

КОЗЈЕ МЛЕКО ЗА МАКСИМА ГОРКОГ

Један висок, кошчат човек великих бркова, с „Политиком“ у цепу, пењао се на Гоч. Грађани нису знали да је то велики руски писац, али то је знао срески начелник

Наравно, писац се занимао и за збивања у свету, у чему му је највише помагао лист „Политика“ о којем Горки пише са нескривеним одушевљењем:

„Сваког јутра обавезно устајем у шест сати. И одлазим на „барабан“. Али не идем сасвим сам. Купим „Политику“. То је изванредан лист. У њему можеш да прочиташ све. О томе да ли се у свету нешто догађа добро или зло. Да ли свет иде у суноврат или не. А ти знаш да ја познајем систем читања између редова. Али у том листу нашао сам само то: истину и само истину. И сада када морам да идем на драги Гоч, ја хоћу да ти кажем само једно и да ти упутим један савет – у том листу пишу људи који умеју да испричају истину.“

Како се прави сир?

Утврђено је да је Максим Горки у Врњачкој Бањи боравио у другој половини јула и првој половини августа 1924. укупно 25 дана. Претпоставља се да је допутовао из Италије с једном од много група козака које су путовале Европом приказујући у градовима и ва-

ПРИЈАТЕЉСТВО НА КАПРИЈУ

Познато је да је Максим Горки седам година живео на Каприју, острву у Напуљском заливу, чувеном по благој клими и монденском туризму. Горки се на Каприју настанио у јесен 1906. године да би се опоравио након царистичких прогона и тамновања. Ту је настао један од његових најпознатијих портрета и једини за који је велики писац позирао, а урадио га је црногорски сликар Перо Почек, звани Мали (1878–1963). (Надимак је добио по томе што је био висок готово два метра!) Међутим, овај портрет није плод само Почекове мајсторске четкице, него и искреног пријатељства између њега и славног руског књижевника.

Почек је живео и радио у Риму, али је, сликарским мотивима, остао веран својој Црној Гори и њеној историји. Илустровао је, поред осталог, и тридесет сцена из „Горског вијенца“ тако успешно да је италијанска пошта овим сликама и Његошевом портрету посветила целу серију поштанских марака.

Сликар је ценио људе који су се борили за правду и међу

У ЗИДОВИМА КРЕМЉА

Максим Горки, чије је право име Алексеј Максимович Пјешков, рођен је 1868. године у украјинском граду Њижни Новгород. Године 1932, кад је прослављана четрдесетогодишњица књижевног рада популарног писца, совјетска влада је његово родно место назвала Горки. Данас је то познат културни и привредни центар са око 1.200.000 становника.

Горки је путовао целог живота, од најраније младости кад је пешке прокрстарио Русију, до старости. Кад је 1906, по Лењиновом наговору, допутовао у Њујорк, дочекао га је и срданим говором поздравио 33 године старији Марк Твен.

Један од најчитанијих светских писаца умро је 1936. године. Његово тело је спаљено, а пепео узидан у бедеме Кремља, поред Лењиновог маузолеја.

њима је имао доста пријатеља. Највиђенији је, свакако, био Максим Горки.

Почек је био италијански стипендиста заједно са Ђоком Поповићем, такође сликарем. Захваљујући управо Поповићу, остало је писано сведоштво о односу Горког према Црногорцима и Почеку. Наиме, 18. августа 1910. године Ђоко пише Нику, Почековом брату, и следеће:

„Перо је направио четрнаест лепих радова, а 16. августа смо били код Максима Горког и онда му их је показао. Како нас је примио тај велики писац, социјалиста, не бих умео описати: исувише

срдечно, просто, природно и тако отворио своју душу – да је невероватно. Оно тврђење моје како Горки не да никоме да му се примакне интимно, видим колико је нетачно. Природнијег човека нисам још видео у животу. Перо је очаран. Једног дана били смо код њега на ручку. Било нас је за столом седамнаесторо. Било је здравица са пуно осећања, тако дирљивих да је после здравице једног Руса, који је говорио гласом пуним суза, Горки предложио, онако потресен, дубоко, искрено, да се изљубимо. И изљубили смо се, јер је у здравици онога било говора о љубави,

братству међу људима. Перо је кратко, језгровито, на српском одговорио, што је, такође, јак утисак произвело...”

(Ово писмо чува у Цетињу сликарев синовац Владо Почек.)

Кад се Поповић ускоро вратио у Црну Гору (што Почек никада није учинио...), Перо му је писао да набави руско-српску граматику и да је пошаље Горком.

Многи сликари нису могли да одоле крајолицима Каприја, па је и Почек радио мотиве живописног острва.

– Црногорче, видим да добро радиш пејзаже – рекао му

рошицама своју чувену вештину јахања и живописан фолклор. По свему судећи, долазак и боравак знаменитог писца у Врњцима био је – тајан. Јер, као ватрени присталица пролетеријата и храбар борац за правду и истину, Горки у тадашњој Краљевини Југославији вероватно није могао да открије свој прави идентитет. Није, међутим, познато како је болесни Горки сазнао за лековитост Бање, али му је, како напосредује у писмима Бабочкину, та лековитост и те како пријала.

Житељи тадашње Врњачке Бање виђали су високог седог човека великих бркова како замишљено шета или стоји код једног бора посматрајући воденице на врњачкој речици, држећи у једној руци шешир, а црни капут пребачен преко друге. Обично је свраћао на роштиљ у некадашњу кафану „Два јелена“, а иначе се хранио у хотелу „Европа“, данашњој „Звезди“. Свакодневно је одлазио и до извора Снежник, до места на којем је сада хотел „Југославија“, где су се тада налазили торови с козама. Горки се, непосредан и отворен, спријатељио с њиховим власником који му је увек давао тек помужено козје млеко. Кашљао је, и то млеко му је, како сам каже, необично пријало и крепило га. Одлазио је и на пијаци где је дуго разговарао са сељацима о пољским радовима или о томе ка-

је једног дана Горки. – А какав си на портретима?

Наравно, то је за Почека био велики изазов, па је замолио писца да му позира. Иако је био болестан и исцрпљен, Горки је пристао без речи.

И док је у вили Круп настајао портрет, писцу је из Швајцарске у посету дошла група руских револуционара – избеглица. Међу њима је био и Лењин. Почек је желео да прекине рад и да не смета, али му је Горки рекао да само настави. Тада је штафелају пришао Владимир Иљич и дуго, кроз полузтворене очне капке, посматрао час Горког како позира, час сликареве потезе кистом, а затим потапшао Почека по рамену узвикнувши:

– Очињ харашо! Очињ харашо! (Врло добро!)

Причајући доцније о свом пријатељству с Горким Почек је напомињао да никад у животу није видео благородније очи од његових.

Две године након сликареве смрти, 1965, његовој породици долазили су представници совјетске амбасаде у Риму, Третјаковске галерије из Москве и музеја Ермитаж из Лењинграда с намером да откупе портрет Максима Горког. Међутим, као што Перо Почек није желео да продаје своје радове, слично је поступио и његов син Александар, тако да се овај портрет још чува у Риму, у сликаревој породици.

КОЗЈЕ МЛЕКО ЗА МАКСИМА ГОРКОГ

ко сељанке справљају познати сир и кајмак. Дружио се иначе, с учитељем Душаном Стошићем и професором Чађевићем. А овако се свог сусрета с Максимом Горким сећа београдски пензионер Мирослав Бекчић:

— Године 1924. био сам шегрт у Врњачкој Бањи. Наравно, тада нисам ни знао да је то писац Горки, али сам добро запамтио његов лик. Први пут видео сам га на једној представи руских козака. Седео је у првом реду окружен пажњом својих домаћина. Имао је обичај да се дуго шета по Бањи. Ускоро сам и ја имао необичан сусрет с њим. Као шегрт, морао сам да послујем око куће мајстора код кога сам радио и да му са

ме укорио што сечем гране бора. Препознао ме, опет се насмешио, а ја после дуго страховао да ће казати познаницима да ме је видео како сакатим дрвеће у парку. Много касније, док сам читао роман „Мати“, угледао сам на првој страни лик познатог човека. Одмах сам га препознао: био је то Максим Горки.

Протеран...

Дани проведени у Врњачкој Бањи пријали су великом књижевнику: опоравио се и био задовољан што је упознао гостољубиве људе у једној словенској земљи. Међутим, одлазак из овог лечилишта Горком је сигурно остао у врло

ЧЕХОВ БЕЖИ ИЗ ОПАТИЈЕ

Максим Горки није једини познати руски писац који је боравио у нашим крајевима. Тачно пре 92 године, у септембру 1894, провео је неколико дана у Опатији Антон Павлович Чехов. Један од највећих стваралаца у историји књижевности, ненадмашни мајстор кратке приче, живео је иначе тих година на свом имању у Мелихову, болестан, усамљен и у неугодним породичним приликама. У Опатију је дошао безуспешно тражећи лека својој болести — туберкулози. Јављајући се из овог приморског града сестри, Чехов, између осталог, пише:

„Пада киша. У Опатији је досадно. Море је овде горе него у Јалти, хотели се гурају једни на друге и читава Опатија, недавно подигнута из ништавила, подсећа на Мопасанов „Монт-Ориол“... Данас бежим у Трст, одатле у Ницу. Ница, Монте Карло, Сан Ремо, уопште јужна обала Француске, далеко је интересантнија и раскошнија од Опатије“.

Али, Чехов Опатију не споминије само у преписци, већ и у

новели „Аријадна“, односно у њеном проширеном облику. Истина, ти утисци стављени су у уста племићу Ивану Иљичу Шамохину, једној од личности у делу, који због љубави према хладној Аријадни долази у Опатију. Ево шта Чеховљев јунак каже о данас познатом туристичком месту:

„Дошао сам онамо ведро, топлог дана после кише, чије су капљице још висиле по дрвећу, и одсео сам у истој великој касарни сличној депандансу где су становали Аријадна и Лубков. Они нису били код куће. Упутио сам се у овдашњи парк, тумарао сам алејама и затим сео. Прошао је крај мене аустријски генерал, с рукама на леђима, с истим црвеним лампасима какве носе наши генерали. Прошао је од жутице изнемогли старац, група Енглескиња, католички свештеник, затим опет аустријски генерал. Довукоше се до павиљона војни музичари, који, тек што су стигли из Ријеке, засвираше у блештаве трубе. Јесте ли некад били у Опатији? То је прљави словенски градић, само с једном улицом по којој се након кише не може проћи без каљача“.

извора доносим киселу воду. Сваки пут у знак протеста што морам да идем кресао сам ножем бор поред ког сам пролазио. То је онај велики, познат бањски бор, о ком се касније писало у новинама јер је веома старо дрво. И тог дана, управо кад сам одсекао једну већу грану, зачуо сам одсечан глас. Обраћао ми се на језику који нисам сасвим разумео, а који је личио на наш. Угледао сам оног високог, бркатог човека плавих очију. Пришао ми је смећећи се, благо повукао за уво, а затим помиловао по глави. Говорио је нешто што ја нисам разумео и руком показивао на бор. Нисам се уплашио, али ме је било срамота. Једног дана поправљао сам браву у кући професора Чађевића, а у дворишту је седео онај човек који

неугодној успомени. Јер, он је из Врњца — протеран.

Срески начелник из Трстеника, вероватно по налогу из Београда, ревносно је извршио наређење да Максим Горки, бољшевички писац и пропагатор, одмах напусти и Врњачку Бању и Југославију. Власт је, дакле, ипак сазнала ко је тај мирни, једноставни човек. Плашећи се његових пролетерских идеја, одлучили су, по кратком поступку, да га протерају. Тако је педесетшестогодишњи Горки половином августа 1924. напустио Врње и, преко Мађарске, отпутовао у Совјетски Савез.

Његов боравак у нашој земљи расветљен је захваљујући дугогодишњем раду и трагању крушевачког публицисте Милутина Југовића.

Иван Лончар

Моранове људе није узбудила појава полиције. Лежерно су се постројили као што је био обичај за време рације

ПОКОЉ

Дан је био хладан, прави зимски. Иако је падао снег, на помно очишћеним улицама владала је уобичајена гужва.

На пролазак полицијског комбија нико није обраћао пажњу. То је била свакодневна појава у вишемиллионском Чикагу, нарочито тих година када је град постао право легло гангстера.

Заобишавши пословни део града, комби се упутио у северни и зауставио пред великом гаражом. Из путничке кабине изашла су два, а из затвореног дела возила још два полицајца. Сваки је под мишком носио дугачки смотуљак.

Полицајци су опрезно пришли улазним вратима, а онда улетели у гаражу вадећи из смотуљка машинске пушке „томпсон“.

— Руке горе и да се нисте померили! — довикнуо је највиши од њих групи од седам људи који су се мували по просторији.

Био је 14. фебруар 1929. дан Светог Валентина.

Момци, цабе шипчите!

Очигледно, радило се о рацији и хапшењу.

У то време гангстери су у Сједињеним Америчким Државама, а нарочито у Чикагу, били на врхунцу моћи. Забрана точења алкохола, такозвана прохибиција, доносила је огромну зараду. Лош виски правио се на скривеним местима и тајним каналима дотурао гангстерским дружинама које су га затим, за велике паре, продавале власницима кафана где се, такође кришом, крчмио. Систем је добро функционисао, али ни провале полиције нису биле реткост. При хапшењима обично је страдала ситна риба. Гангстерске вође редовно су имале алиби и до њих је рука правде тешко долазила.

Велики приход доносили су и коцкарнице. Сигурна пара био је и „порез“ који су власници малих радњи плаћали гангстерима на име „заштите“.

Живот становника великих градова, посебно Чикага, био је крајње несигуран. Ако им гангстери и нису директно претили, увек је постојала опасност да случајно упадну у улични обрачун банди. Да ли у шали или озбиљно, тек — причало се да два грађанина Чикага приликом сусрета на улици не питају један другог за здравље него колико који има ожиљака од куршума!

Постепено, мање гангстерске

дружине су ликвидирани и крајем тридесетих година Чикагом су владале две: банда Ал Капонеа и банда Џона Морана. Прва је контролисала јужни, друга северни део града.

Двојица моћних газда били су више него задовољни што имају довољно „посла и хлеба“! Но, Морану ђаво није дао мира. Иако је пливао у новцу, све чешће је стављао руку на Ал Капонеов посед преотимајући му муштерије нижом ценом вискија.

То у подземљу није могло да прође. Како није желео полицију на врату, Ал Капоне је покушао мирним путем да реши спор с Мораном. Послао је адвокате да обаве разговор с њим. Они су неколико пута понудили Морану центлменски споразум, али их је сваки пут испратио подругљивим осмехом.

— Момци, цабе шипчите! Поздравите газду и реците му да имам више људи и оружја. Разумеће!

Ал Капоне је разумео поруку, али он не би био оно што јесте кад би тако олако одустао. Позвао је неколико својих људи и наредио им да држе на оку главно седиште Моранове банде. Била је то гаража у северном делу града где је довожен сав алкохол кријумчарен из Канаде. Гаража је служила и као место одржавања редовних недељних састанака и смишљања акција. Капоне је знао да ће се ту кад-тад појавити Моран с помоћницима.

— Момци, морате да будете невидљиви! — рекао је не скидајући поглед с врхова ципела. — Ударићемо змију у главу!

Главни су стигли

Таквим типовима није требало ништа објашњавати. Газдина реч за њих је била закон. Изнајмили су стан у згради преко пута гараже. С прозора су могли да мотре на улаз. Даномећно су се смењивали, али се првих недељу дана ништа није догодило. Тек 14. фебруара пре подне примећена су двојица Моранових телохранитеља како улазе у гаражу. Била су то браћа Пит и Френк Гинзберг. После пола часа појавио се Џони Меј, главни механичар на одржавању камиона за превоз вискија.

Доћи ће и остали, закључили су Ал Капонеови људи. Били су у

ВАЛЕНТИНСКИ У ЧИКАГУ

праву. Непун час касније у гаражу су ушли Моранов зет Џејмс Кларк и познати револвераш Адам Хар-јер. Затим је пристигао лекар Рајнхарт Швимер. Није био гангстер, али му је причињавало особито задовољство да се дружи с њима. Последњи је стигао Алберт Вајншанк водећи вучјака који је за време састанка лајањем најављивао незване посетиоце.

— Сви главни су овде, недостаје само Моран! — задовољно је узвикнуо осматрач поред прозора.

Одлучено је да се сачека Моранов долазак па да се телефоном обавести Ал Капоне. Пошто се Моран није појавио ни до 11 часова, осматрачи су позвали газду. Наређено им је да не напуштају стан док се пред гаражом не заустави полицијски комби.

Полицајци из комбија били су, у ствари, прерушене Ал Капонеове убице. Чим су упали у гаражу, осматрачи су залупили врата стана и замакли за први угао где су их чекала кола.

Згрозио се и лекар

Све се одвијало брзо. Моранови људи нису били нарочито изненађени. Били су убеђени да се ради о рутинској полицијској рацији. Мирно су се постројили уза зид с подигнутим рукама јер у гаражи није било ни капи кријумчареног вискија. Истина, свако је испод капута носио револвер без дозволе за поседовање, али због тога се плаћа глоба, у најгорем случају иде се неколико месеци у затвор.

Али... Четири полицајца почели су да решетају Моранове помоћнике рафалима из машинки „томпсон“. (У магацин сваке стана 90 метака мамутског калибра 12 милиметара, а они су у своје жртве сасули више од половине метака!)

То није било убиство већ покољ. Лешеви су толико унакажени да је права полиција једва утврдила ко је ко од убијених. Чак и кад су се после првог рафала Моранови људи мртви скљокали на под, Ал Капонеови најамници наставили су да пуцају у њих.

Огрубели чикашки полицајци једва су поднели приказ на који су наишли у гаражи. Згрозио се и службени лекар. Лешеви су били напросто раскомадани.

Чикагом, и Америком уопште, пронео се талас огорчења. Јавност је вршила такав притисак на владу да су се и најокорелији зликовци завукли у мишију рупу чекајући да се стиша гнев.

Овај догађај који се збио на дан Светог Валентина назива се у новијој америчкој историји „Валентински покољ“ и неколико пута је био тема романа и филмова.

Вероватно лако закључујете да су актери покоља остали некажњени. У близини није било ни једног сведока!

М. Тодоровић

Илустровао Брана Јовановић

ИЗА КУЛИСА НАЈВЕЋЕГ СВЕТСКОГ СУКОБА

Мусолини је ухапшен и одведен у непознатом правцу! Десило се то у ноћи између 25. и 26. јула 1943. године, пошто је армија отказала послушност Дучеу. Савезничке снаге, након великог искрцавања, налазиле су се већ петнаестак дана на Сицилији. И поред огромног труда Гестапоа, есесовци нису могли да почну са операцијама за ослобађање Дучеа, јер нису знали где га пучисти скривају. Позвали су у помоћ хамбуршког астролога Вилхелма Вулфа, стручњака за магију Далеког истока.

„У астрологији постоји једна метода захваљујући којој сам у више наврата проналазио нестале људе или изгубљене предмете — описује Вулф како је помогао у откривању заточеног фашистичког вође. — Оста-

РАТ КРОЗ СТАКЛЕ

вили су ми само неколико часова за моје калкулације. Истог поподнева обавестио сам Небеа да се Мусолини налази најмање 75 километара од Рима, у правцу југоистока.

Свргнути Дуче премештан је с места на место, док коначно није смештен у један хотел у Гран Сасу, у Аbruцима. Одатле га је, 12. септембра, после сјајно изведеног ваздушног десанта, ослободио одред есесоваца.

Магично клатно и конвоји

„Моји прорачуни су ипак били савршено тачни” — тврди касније Вулф — „јер у часу док сам изводио закључке из Мусолинијевог хороскопа он се још налазио на малом острву Понца у Средоземном мору, 110 километара југоисточно од Рима.”

Нацисти су били убеђени у практичне користи од прорицања из звезда. Астролога из Нирнберга др Вилхелма Хартмана толико су ценили да је имао сталну службу при Хитлеровој авијацији, а др Хартман је у нацистичку службу увео и Химлеровог личног астролога Вулфа. Били су му

потребни људи за управо основан „Институт за истраживања” који је од 1942. опслуживао сва три рода Вермахта услугама „виших сила”.

Нацистичке вође биле су запрепашћене фанатизмом јапанских војника. Презирали су смрт и својим телима, буквално, зачепљивали пушкарнице енглеских и америчких митраљеских гнезда и бункера артиљерије. Астролог Вулф, као добар познавалац Веда и будистичке Јоге, требало је да разради систем обуке који би допринео јачању фанатизма код немачких регрута. Требало је, по сваку цену, спасити Трећи рајх.

Астрологија није била једина област „Института за истраживања” у Берлину. Црна магија, алхемија, телепатија, спиритизам, све окултне, сензорне и екстрасензорне силе биле су стављене у службу рата. „Институт” је радио под окриљем Министарства морнарице и његова активност убрајала се у ратне тајне.

Окупљена је маса парафизичара, радиестезиста (особе велике осетљивости на психичке утицаје), истраживача Татве (хиндуис-

тичке доктрине о осцилацијама). Главни циљ истраживања био је: помоћу магичног клатна открити савезничке конвоје на мору и омогућити немачким подморницама да их са сигурношћу торпедују. Данима су радиестезисти „радили” нагнути над поморским картама.

Међу сарадницима „Института” нарочито се истицао аустријски радиестезист Страник, шездесетогодишњи пензионисани предузимач. Његова способност састојала се у томе да је могао да одреди географски положај било ког брода чију би му фотографију показали.

Није потврђено, али се сматра да су слични „институти” постојали и у Британији, САД, па чак и у Совјетском Савезу

Крв уместо вина

Адолф Хитлер, као што је, уосталом, био случај и са другим нацистичким вођама, дубоко је веровао у астрологију и моћ „виших сила”. У библији нацизма, својој књизи „Мајн Кампф” („Моја борба”) он пише да је небо моћније од људи. Човек, ако је срећан може да обмане људе, али

не и небо. Хитлерова религијска осећања била су смешта мистичног и фантастичног са варварским. Он је истински веровао у своју „мисију” за коју је био „предодређен”. Своју аутобиографију почиње речима „Судбина је означила Брауна на Ину као место мог рођења”.

Божје царство на земљи, какво је требало да буде „Хиљадугодишњи Рајх”, претпоставља „народ изабрани” који ће се за њега изборити и који ће у њему да ужива. Не могу да буду два „изабрана народа” и зато се не треба чудити што је немачка „виша раса” морала прво да се обрачуна с једним другим претендентом на „изабраност” — Јеврејима. Истребљивање Јевреја, осим непосредних политичких користи, било је за Хитлера и мистичан задатак, услов без кога је нови поредак незамислив.

Нацисти се позивају и на пророчанску „Књигу са пет поглавља” анонимног аутора названог „бунтовник с Горње Рајне” из 16. века у којој се развија идеја јединства Бога и света на коме ће постојати само једна вера, једно стадо и један пастир. Ту је корен

ХИТЛЕР ЈЕ ОКУПИО

БУЉУК

ПАРАФИЗИЧАРА,

РАДИЕСТЕЗИСТА,

ИСТРАЖИВАЧА

ТАТВЕ... ГЛАВНИ

РАЗЛОГ: ПОМОЋУ

МАГИЧНОГ КЛАТНА

ТРЕБАЛО ЈЕ ОТКРИТИ

САВЕЗНИЧКЕ

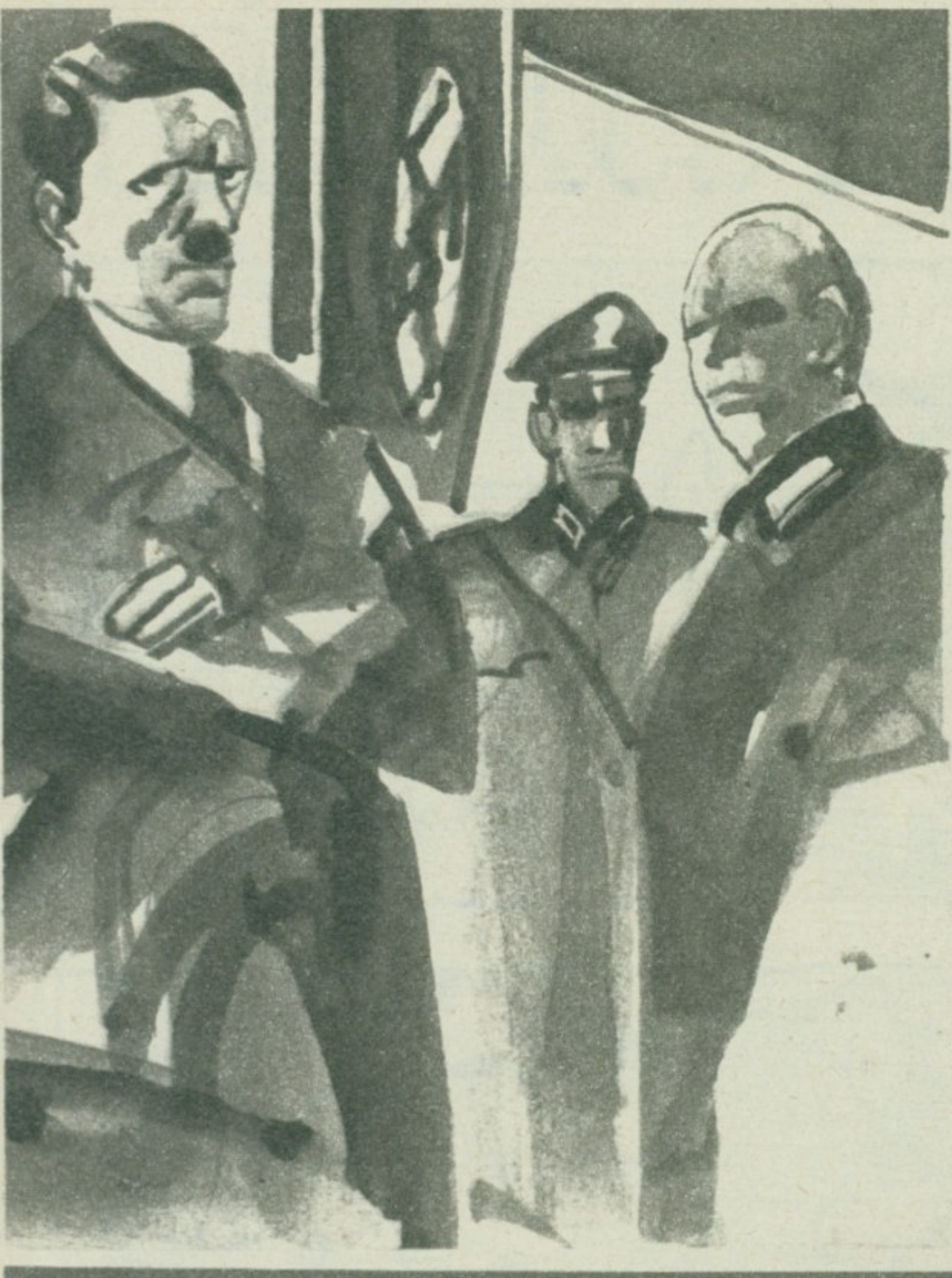
КОНВОЈЕ НА МОРУ И

ОМОГУЋИТИ

ПОДМОРНИЦАМА ДА

ИХ УНИШТЕ

пароле „Један Рајх, један народ, један Фирер”. Бунтовник са Горње Рајне пориче сваку вредност Старом завету јер нису Јевреји него Немци „народ изабрани”. Адам је био Немац и сви после њега, укључујући и прве патријархе. Хебрејски и други језици настали су после немачког. Првобитно немачко Царство покривало је читаву Европу, Александар

Једно од задужења циришког астролога Карла Ернеста Крафта, истог оног који је фалсификовао Нострадамуса, била је и брига за личну безбедност Адолфа Хитлера. Гестапо се користио Крафтовом анализом Хитлеровог хороскопа да би предупредио могуће атентате на Фирера. Служба обезбеђења појачавана је увек када би астрологија неки дан обележила као „неповољан“ по Фиреров живот. После оптужбе да је један од иницијатора сензационалног самовољног лета Хитлеровог интимног пријатеља и заменика у Националсоцијалистичкој странки Рудолфа Хеса у Шкотску (10. мај 1941), астролог Крафт је ухапшен и отпремљен у логор Бухенвалд где је ликвидиран почетком 1945. године.

Непосредни господар живота и смрти милиона људи СС-рајхсфирер Хајнрих Химлер, пре него што је упознао хамбуршког астролога Вулфа, и сам се аматерски бавио астрологијом. Никада не би предузимао нешто важно док му

Илустровао Брана Јовановић

ЕНУ КУГЛУ

Македонски био је, у ствари Немац. „Ускоро, пићемо крв уместо вина!“, прориче Бунтовник с Горње Рајне, предвиђајући светски сукоб у ком ће Немачка, потчиниши себи све народе, поново доћи до својих божанских права.

Познати швајцарски астролог Карл Ернест Крафт из Цириха често је пред други светски рат путовао у Немачку. Обузет изучавањем Нострадамусових пророчанстава Крафт је настојао да за свој рад заинтересује Гебелса, министра пропаганде Трећег рајха. Примати новац од нациста, сматрао је Крафт, није грех када је у питању тако узвишен циљ као што је одгонетање загонетног пророка. Није рашчишћено да ли је предузимљиви швајцарски астробиолог инспирисао Гебелса или је Гебелс подстакао Крафта, али је извесно да су се и немачко Министарство спољних послова и Министарство пропаганде одједном бацили на студирање Нострадамуса. Од 1936. године почиње кампања око издавања Нострадамусове књиге „Кентаурис“ са коментарима на разним језицима и код најразличитијих издавача.

Енглеска контраобавештајна служба вероватно се забринула када је у свим тим књигама нашла предсказање блиске пропасти Британске империје. Упооређивања нових текстова са старим издањима показала су, међутим, да се ради о фалсификату великих размера. Цео Нострадамус био је преудешен према циљевима нацистичке пропаганде. Уочи самог рата, 1939. године, енглеске новине поставиле су питање: „Ко је Нострадамус?“ и донеле одговор у самом наслову: „Нострадамус, то је Хитлер!“

И Енглези Немцима парирају астролошким противударом. Нацисти су 1938. године послали у концентрациони логор уредника и издавача астролошке ревије „Зенит – месечник за Немце који хоће да мисле“ др Корша из Диселдорфа. Коршов часопис садржао је пророчанства за будућност Немачке до 1943. године. Она нису била ружичаста. Публиковани хороскопи немачких војсковођа, посебно команданата морнарице Редера и Деница, јасно су показивали да су били припремљени у британској „кухни“.

хороскоп не предвиди повољан период за акцију. На „државним пословима“ Химлер нарочито ангажује Вулфа маја 1944. године. Тада су нацистичку Немачку већ тукли савезници и на Истоку и на Западу, те је једино преостало да се у звездама нађе пут за даље вођење рата. Вулф најпре тумачи хороскопе Стаљина и Черчила, а затим прелази на изучавање Ајзенхауерове и Монтомеријеве судбине.

Данас можемо само да нагађамо како су текла мрачна саветовања нациста по тунелима и бункерима кад су у звездама тражили упутства како да се спасу од казне која им се неумољиво примицала. Звезде нису помогле великом Трећем рајху и његовом великом Фиреру. Тек што су руске трупе стигле на берлински Потсдамски трг, неколико стотина метара даље, у подземном бункеру у дворишту Рајхстага, у понедељак 30. априла 1945, Хитлер и Ева Браун извршили су самоубиство. Немачка је изгубила рат још пре тога.

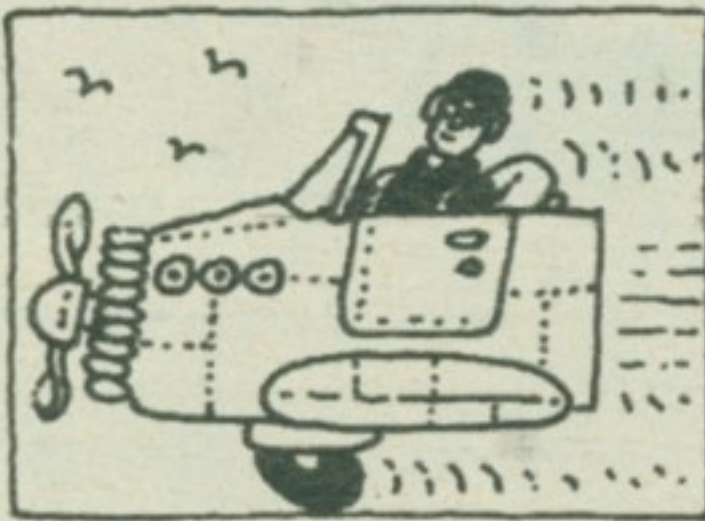
Приредила:
С. Милошевић

10 × 10

ИЛИ ПРОНАЂИТЕ ГРЕШКЕ

ДЛАКЕ НА НОКТИМА

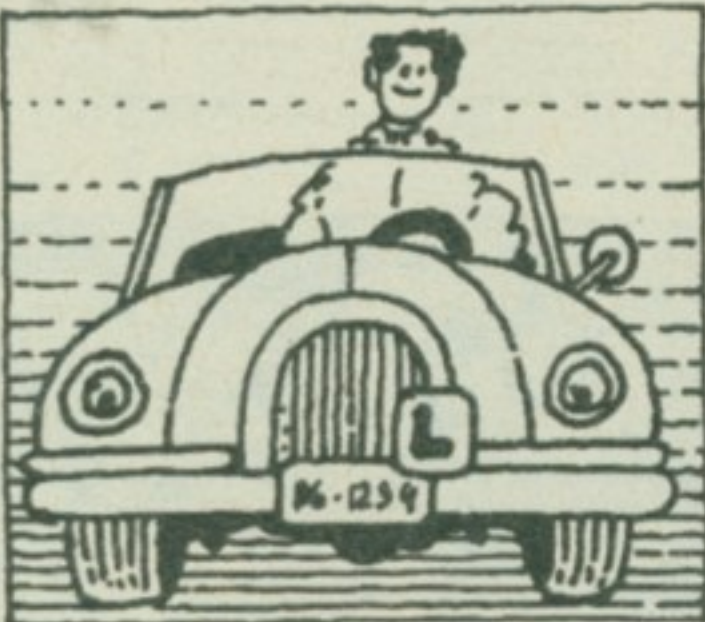
У свакој реченици по једна реч има слово више или мање

1. Приликом првог лета пилотира инструктор, а од ученика се тражи само да препозна комаде авиона.

2. Жена може бити елегантна и без длака на ноктима.

3. Овај спортиста је озбиљан и вредан младић који се држи начела: – Прво кола, па онда све остало!

4. Речно бродарство тражи зајам за набавку нових половних објеката.

5. Кад је чуо како се зовем, генерал ми рече да познаје и цени ноге моје рођаке.

РЕШЕЊА: 1. команда, 2. лав, 3. школа, 4. плов-
них, 5. нокте, 6. ула, 7. заграђен, 8. нитара, 9. петнице, 10.
клице.

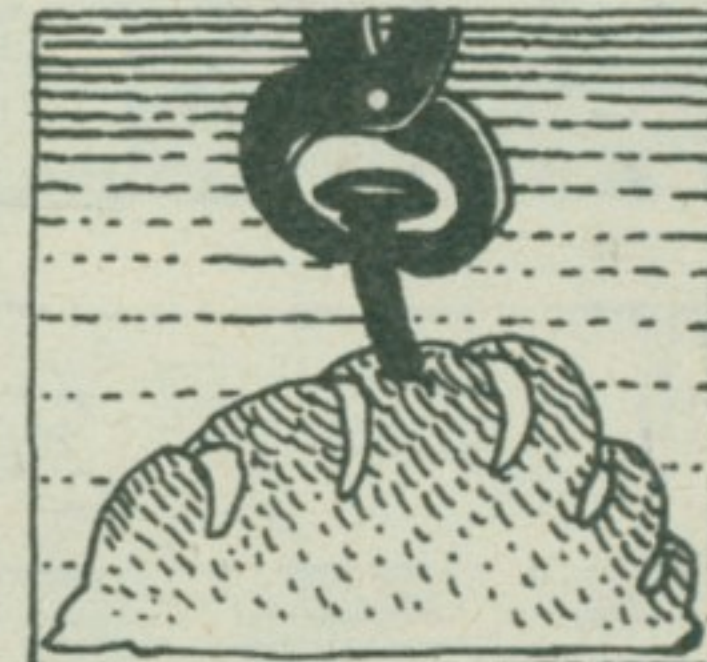
6. У нашем друштву сваки књижевник може да живи од творевина свог кума.

7. Поменути простор је посебно загађен, што га чини погодним за дечје игралиште.

8. Још су римски цареви говорили да народу треба пружити „хлеба и цигара“.

9. Многи студенти се жале да су им птице уништиле самопоуздање и вољу за рад.

10. Битно је да уклоните клинче, та мала али опасна створења која нарочито нападају храну.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПОЗНАТИ ЕНГЛЕСКИ

ЈА ГА

РОМАНОПИСАЦ АНТОНИ БАРЦИС БРАНИ БЕЛИ ЛУК

ПРОСТО ОБОЖАВАМ!

Илустровала Босилка Кићевац

**ГРАДИТЕЉИ
ЕГИПАТСКИХ
ПИРАМИДА ДАВАЛИ
СУ ГА РОБОВИМА ДА
ИМ САЧУВА ЗДРАВЉЕ
И – МОРАЛ.
АЛТЛЕТИЧАРИ У
СТАРОЈ ГРЧКОЈ
ЖВАКАЛИ СУ ГА ПРЕ
ТАКМИЧЕЊА, А У
МАРСЕЈУ СУ, УЗ
ЊЕГОВУ ПОМОЋ,
ПРОТЕРАЛИ КУГУ**

Била је то једна од многих неправди које је морао да истрпи бели лук. Уважена Изабел Битн, краљица куvariца викторијанске епохе, писала је и упорно понављала: „Његов мирис је одвратан. Од читаве фамилије лука, он има најопорији укус. Откривен од народа који живе на Медитерану, где расте у изобиљу, у Енглеској је почео да се употребљава од 1548. У осталом делу Европе, посебно у Италији, чест је гост на трпезама, а Французи не би велики број јела могли да замисле без њега“.

Какву је грозну ствар учинила госпођа Битн за трпезе својих земљака можда ће, тек, историја показати. Краља зачина протерала је краљичина куvariца. Да нисам стигао у Провансу, где сам и ос-

тао, вероватно бих као и остали моји енглески земљаци, још увек мирис лаванде претпостављао свим осталим, посебно белом луку.

Откад сам становник ове француске покрајине бели лук је постао део мог живота. Права реткост да га, као страствен кулинар, немам на трпези. Безмало свако месо шпикујем њим и то настојећи да чесни дубоко продру јер, једно од првих правила гласи да бели лук тада не сме да поцрвени, још мање поцрни. Кад кувам кокошку, нафилујем је читавим главицама. Често ручам посолан парадајз, енглески сир и бели лук. И уживам.

Не претерујте, Американци!

Ко зна, можда ће моји енглески земљаци после ових редова помислити да ја то јурим вампире?! Можда и не греше. Јер, ваља и то напоменути, у давна времена њим су су-

јеверни сељаци гањали ђаволе и вампире. Зашто баш белим ликом? Можда због јаког мириса али је, по мени, вероватније да разлог треба тражити у чињеници да је у то време дивљи бели лук напросто бујао по гробљима а гробља баш и нису нека згодна места за живе људе. Према Тобитовој књизи, сатана не подноси смрад труле рибе (има, вала, и право!), али ако му дунеш врео дах засићен белим луком, побећи ће главом без обзира.

Енглези се, дакле, што се тиче белог лука, и даље праве Енглези. Међутим, прилично је занимљив податак да је *allium* распрострањен зачин чему су, својевремено, прилично придонели римски легионари освајајући Европу и Стари свет. Ипак, мора се признати да га највише користе цивилизације којима не сметају јаки мириси.

Али, свако правило има изузетак па се, тако, бели лук ушуњао и у нордијску кухињу с очигледном намером да тамо и остане и постане префињена гастрономска посланица. Стигао је и у Северну Америку али ме је због тога, морам да признам, страх. Познато је, наиме, да су Американци склони претеривању.

Сећам се тако једне вечере код пријатеља с оне стране Атлантике. Прво је сервирана паштета с белим луком, затим патка с белим луком, салата и хлеб премазан белим луком. Искрено сам се уплашио да домаћица на трпезу не изнесе и сладолед с белим луком и послужи кафу с белим луком у праху.

Фестивал у Сан Клеру

Разуме се, и што се употребе белог лука у кухињи тиче ваља бити разуман. Не препоручујем, на пример, да јутарњој кајгани додајете бели лук, нити да њим шпикујете добар бифтек. Али, зато, ако пржите рибу или правите рибље крокете, не оклевајте. Просто прсте да пољижете.

Медитеранска јела – рибља чорба, паприкаши од дивљачи – на посебној су цени највише захваљујући управо белом луку. Довољно је, рецимо, да њиме само премажете чинију за салату или нож којим сечете говедину.

Откуд ова моја љубав према краљу зачина. Све му је „крива“ варошица Сен Клер у Гаскоњи, постојбини Сирана де Бержерака, која се поноси именом француске престонице белог лука. После неколико посета и пробања многих јела схватио сам да су Гаскоњци, и не само они, дебели у праву. Бели лук је уистину краљ зачина. У Сен Клеру се, иначе, од јула до јануара, сваког четвртка тачно у 10 сати отвара специјална пијаца. У њој се прода, често за само неколико минута, од 45 до 110 тона белог лука, а за време августовског фестивала цела варошица мирише на бели лук.

Бели лук је истовремено и посланица за јело и чудесан лек. Кад сам са супругом обилазио египатске пирамиде, чуо сам податак да су градитељи робовима тада давали бели лук не би ли им одржали здравље и – морал. А атлетичари у старој Грчкој обавезно су пре сваког такмичења жвакали по чесан белог лука. У Француској сам сазнао да је куга која је 1720. опустошила Марсеј на крају побеђена једним антисептиком справљеним од белог лука и сирћета.

Данас, ко год се за то заинтересује, може да се увери да фармацеутске индустрије производе таблете против притиска и сметњи у крвотоку од – белог лука. Неки старији људи упорно тврде да бели лук подстиче апетит и лучење желудачних сокова, што ће рећи да олакшава варење. Уз то је смртни непријатељ грипа и артериосклерозе.

Ви како год хоћете. Ја га напросто обожавам. И не штедим га, а верујем да он, уз то, штеди моје здравље.

ЛУЦИФЕР У ЛАС ВЕГАСУ

Од времена када је Сатана пао с неба његове натприродне моћи директно су зависиле од тога колико је човечанство у њих веровало. Када је то веровање слабило, заједно с њим опадала је и ђаволова моћ. Средином 21. века, када нико више није веровао чак ни у његово постојање, ђаво је могао још само да изриче ситне клетве које су важиле најдуже 24 сата. Толико су његове психичке моћи ослабиле.

Да би побегао од бескрајне досаде у паклу, ђаво се често прерушавао у смртника и у том облику посећивао коцкарнице у Лас Вегасу. Тешко је рећи да ли му се више допадало да изиграва трулог богаташа или да сумњивог морала. Овом приликом играо је улогу нафташа из Форт Ворта.

„Можда бисте се мало коцкали и са стране?“ упитао је једног дебелка из Омахе који је стајао крај стола за рулет.

„Зависи од погодбе“, гласио је одговор.

„Разуме се“, рекао је ђаво. „Ево шта сам хтео да вам предложим. Ви треба да одаберете ма коју тројну комбинацију црвеног и црног, на пример црвено-црвено-црно, или црно-црвено-црно, што год желите. Онда ћу ја одабрати другу комбинацију. Договоримо се када почињемо с одбројавањем и онда нам остаје само да чекамо да се нека комбинација појави, то јест да куглица падне три пута заредом на оне боје које је један од нас предвидео. Победник је, наравно, онај чија се комбинација прва појави. Пошто нула и дупла нула немају боју, занемариваћемо их — нећемо, једноставно, рачунати оне кругове кад куглица падне на њих. Ја ћу на

своју комбинацију увек стављати 5 озмафа према ваша 4. (Један озмаф вреди око 25 америчких долара из 1986. године). Ви ћете увек имати првенство у одабирању комбинације.“

„Хм“, промрмљао је дебелко. „При сваком обртању куглице, вероватноћа да ће она пасти на црвено износи 1/2; црно је подједнако вероватно. Вероватноћа да се појави низ од три боје износиће, дакле, 1/2 пута 1/2 пута 1/2, односно 1/8. Према томе, за све низове од три боје вероватноћа је једнака. Ниједан од нас двојице није у повољнијем положају.“

„Управо тако“, насмешио се ђаво галантно. „Али немојте сметнути с ума да вам ја не нудим равноправну опкладу већ стављам 5 озмафа на ваша 4.“

„Ђаволски добар предлог“, сагласио се дебелко из Омахе.

За кога је опклада повољнија, за човека или за ђавола? Да ли је свеједно који ће низ боја човек одабрати у сваком кругу?

Први одговор

Опклада је много повољнија за ђавола. Коју год комбинацију човек одабере, ђаво може да бира другу са изгледима на победу који се крећу од 2 према 1 до 7 према 1!

Истина је да је вероватноћа појављивања за сваки триплет (комбинацију од три елемента) једнака. Али вероватноћа да се један од њих појави први сасвим је друга ствар. Означимо црвено са *С* а црно са *Р*. Лева колона садржи осам триплета које човек може да одабере, у средњој су ђаволови најбољи одговори, а у десној вероватноћа да победи (односно да се прва појави) ђаволова комбинација.

Човеков избор	Ђаволов избор	Вероватноћа
ССС	РСС	7/8
ССР	РСС	3/4
СРС	ССР	2/3
СРР	ССР	2/3
РСС	РРС	2/3
РСР	РРС	2/3
РРС	СРР	3/4
РРР	СРР	7/8

Табела одговара и на друго питање. Наиме, премда човек не може да одабере триплет који га ставља у повољнији положај, он има највише изгледа да победи (у једној игри од три) ако одабере СРС, СРР, РСС или РСР. Његови најгори избори су ССС и РРР. Они омогућују ђаволу да у игри на дуге стазе победи седам пута у осам игара!

Следеће вечери ђаволова жртва у Лас Вегасу био је студент економије са Харварда који је ту са својом девојком проводио распуст.

„Вероватноћа да куглица упадне у ма који жлеб, то јест да се заустави на ма којем од бројева, очигледно износи 1/38“, рече Сатана, „зато што на точку има укупно 36 бројева, плус једна нула, плус једна дупла нула. Претпостави-

љам да би радо ставио 100 својих озмафа према мом једном да ће куглице пасти на различите бројеве?“

Коме ова опклада иде у прилог?

Други одговор

Луциферу, као и прва. Једна куглица се зауставља у једном жлебу, а вероватноћа да и друга упадне у исти жлеб износи 1/38 а не 1/1444. Овде се, наиме, ради о независним догађајима. Пошто је вероватноћа да куглице упадну у различите жлебо-ве 37 према 1, опклада у којој студент на тај догађај ставља 100 озмафа према ђаволовом једном иде у прилог ђаволу.

Упркос томе, ђаво је изгубио: то га је толико разбеснело да је сабрао сву своју психичку енергију и бацио на студента клетву којом га је онемогућио да добије било коју опкладу у казину у току те ноћи. Затим се, поприлично злово-

љан, вратио у пакао да мало одрема.

Психичка енергија којом је располагала Сузи, студентова девојка, била је готово равна Сатаниној. Она је схватила да је црнпурасти незнанац човек ограничене психичке моћи и одмах је осетила у чему се састоји његова клетва. То је није сневеселило, напротив, обрадовало се. Зашто?

Трећи одговор

Сузи је саветовала свог пријатеља да сваки пут стави на боју један мали жетон који вреди 1 озмаф. Сузи ће увек ставити 100 озмафа на супротну боју, па ће им тако ђаволова клетва донети сигуран добитак.

После свега

Први проблем се заснива на једном нетранзитивном парадоксу који је супротан нашој интуицији. Ако бинарна релација која повезује А и В, и В и С, нужно повезује и А и С, називамо је транзитивном. На пример, ако је А виши од В, а В виши од С, А мора бити виши од С, што значи да је релација „виши од“ транзитивна.

Интуиција нам каже да ако триплет А побеђује триплет В, а триплет В побеђује триплет С, тада би триплет А требало да побеђује триплет С. Међутим, у овом случају релација није транзитивна и све се одвија на други начин.

Дејвид Вомлен (David Vornlehn) из Хановера, Њу Хемпшајр, послао је још једну епизоду приче о Луциферу у Лас Вегасу. У раним јутарњим часовима харвардски студент је схватио да се догађа нешто необично. Да би проверио своје сумње, склопио је опкладу с коцкаром који је играо за истим рулетом. Чим се куглица зауставила у једном жлебу, свет се изненада зауставио – све је стало. Због чега?

Студент се опклadio с коцкаром да ће изгубити следећу игру на рулету. На тај начин, коју год опкладу да изгуби, ону другу ће сигурно добити. Ђаволова клетва се односила на све игре у току ноћи. Суочен с нерешивом логичном противречношћу, свет се аутоматски зауставио!

С. М.

*

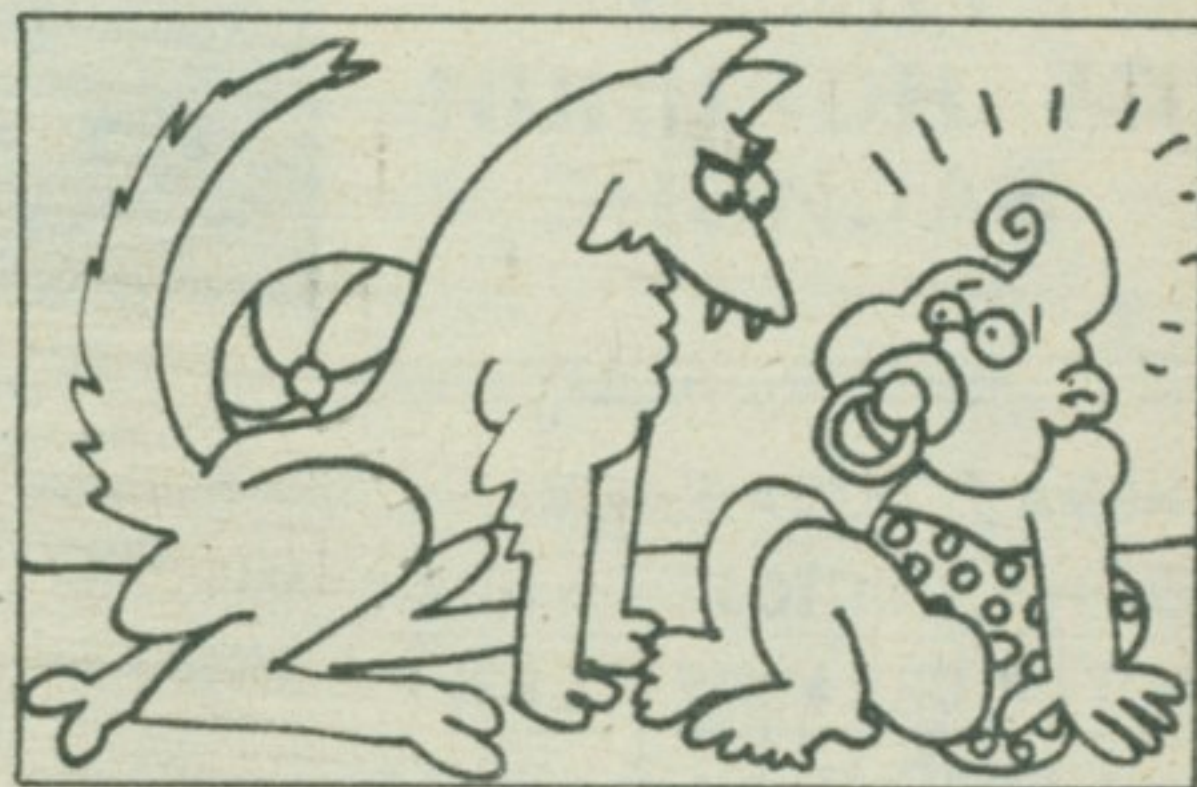
Књига Мартина Гарднера из које смо објављивали „Позив на мозгање“ ускоро ће изаћи у библиотеци „Поларис“

МА
ШТА
КАЖЕШ!

ГРАНИЦА ОДРИЦАЊА

Порука на огласној табли једног тржишног центра у калифорнијском граду Сан Дијегу: „Тражи се: ненамештена кућа за мужа, жену, сина (шест година) и немачког овчара. Уколико мора, отарасићемо се пса, али би дете радије задржали“.

УТИЦАЈ ДЕЦЕ НА САБЛАСНЕ ОЧЕВЕ

Налепнице на задњем стаклу једног „крајслера“ у Сент Полу у Минесоти:
ДРЖИ ОДСТОЈАЊЕ! ВОЗАЧ ПОД УТИЦАЈЕМ ДЕЦЕ.

МИЛОШЋУ НАШОМ, УВОДИ СЕ ВИКЕНД

Пошто је прво самог себе прогласио за императора, енглески краљ Едгар декретом је 985. године забранио поданишима да од суботњег поподнева до зоре у понедељак обављају било какве теже послове. И тако Едгар измисли викенд.

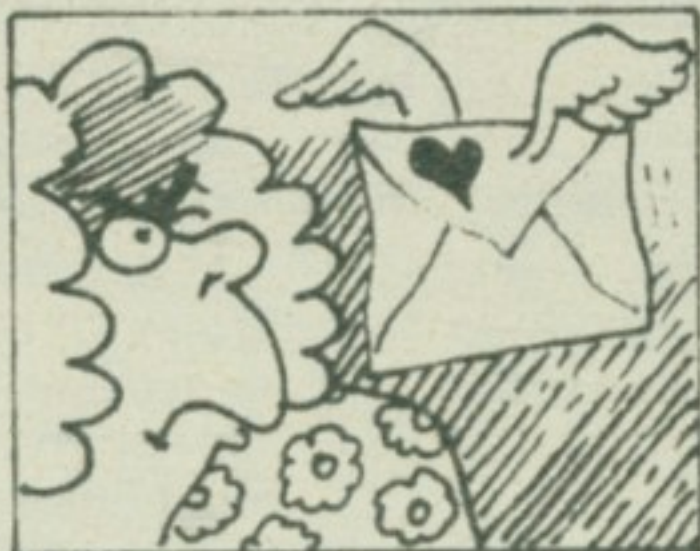
АКО УМРЕТЕ НА ВРЕМЕ...

У обавештењу за штампу која је на адресу новинске агенције „Пацифик“ упутила управа гробља Сијдер парк из Чикага грађанству се нуди могућност претплате на „бесплатан гроб и употребу капеле за сваку фаталну жртву хитаца испалих из пиштоља. На жалост, услед високе стопе убистава из ватреног оружја на подручју Чикага, претплата важи само за период од шездесет дана.“

ПОНОСНА МАЈКА И 77 ДЕЦЕ

Боа констриктор из зоолошког врта у канадском граду Квебеку поставила је рекорд. Ова змија, која иначе спада у највеће на свету, положила је 77 јаја. Из тих јаја се излегло 75 младих змијица. Боу констриктор сада зову – Биг Мама (велика мама).

ПРОТИВЗАКОНИТА ЛЉУБАВНА ПИСМА

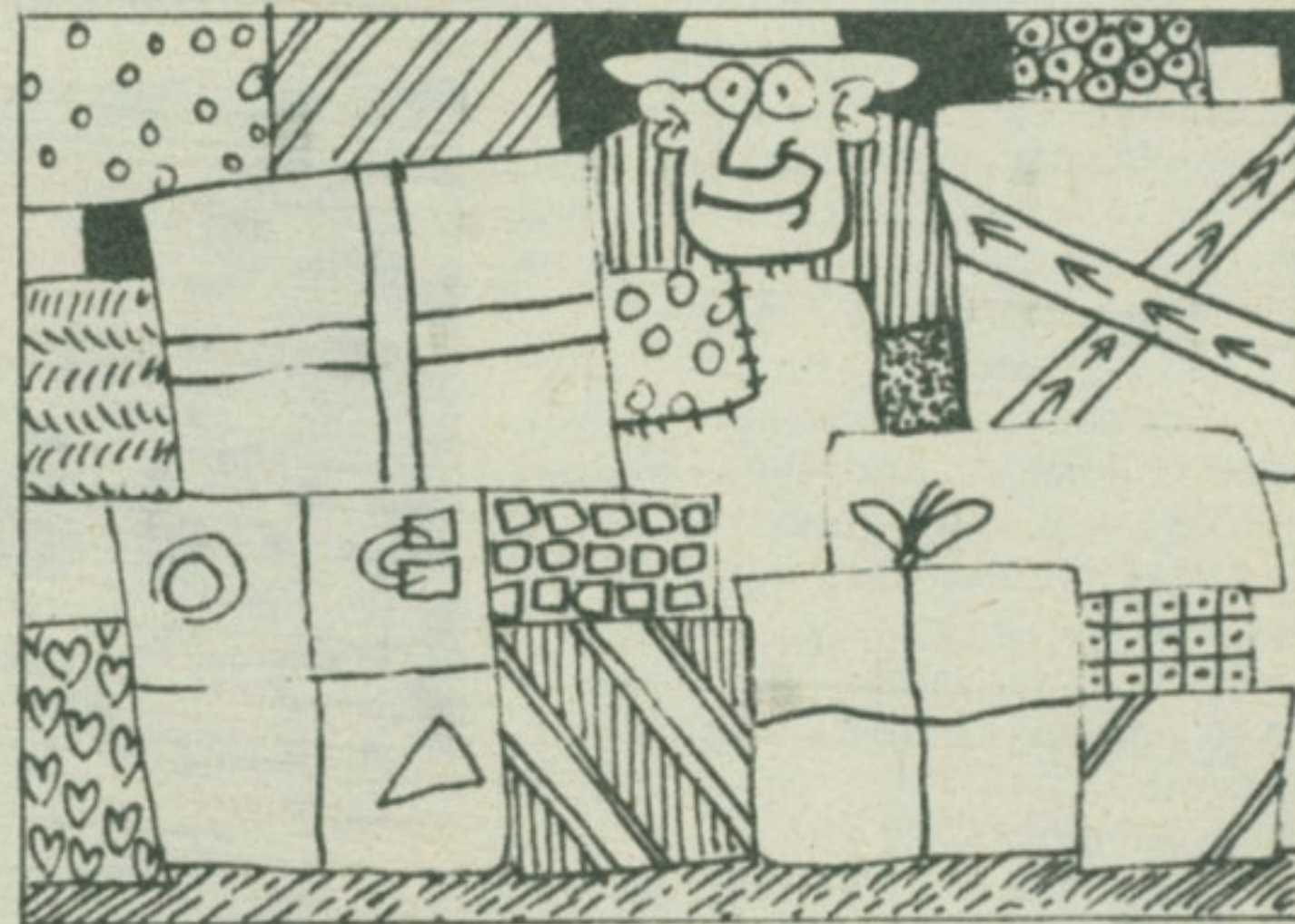
По једном питању закон савезне америчке државе Конектикат је недвосмислен. Кршењем закона сматра се слање љубавних писама девојци чија је мајка поштом забранила да виђа девојку. О обрнутој могућности, да она пише њему а мама се не слаже, закон није изрекао ни реч.

ЗГРАДЕ НЕ ШАЉЕМО ПОШТОМ!

Једна америчка породица преселила је све своје ствари, изузев куће, са Аљаске у Ајову – уз малу помоћ љубазног поштарца.

„Све“ је стало у осамдесет малих, средњих и врло великих картонских кутија. Госпођа Лајла Смит, претходно становница Игл Ривера на Аљасци а сада града Ваукија у Ајови, одлучила се на овај корак из чисто економских разлога. Гђа Смит је израчунала како јој се далеко више исплати ако плати 800 долара за поштарину, него ако изнајми камион.

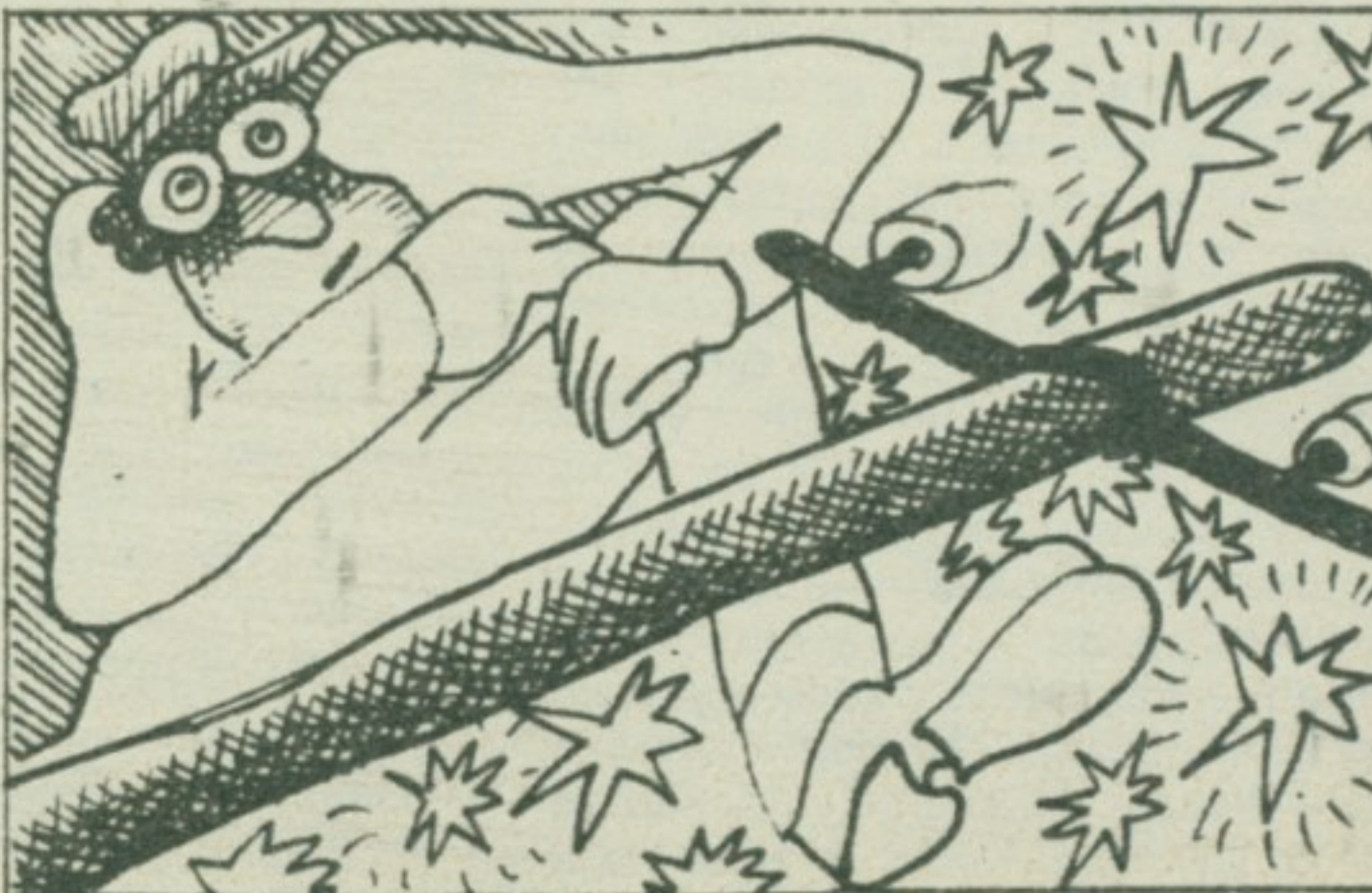
Саветник за штампу Савезне поштанске управе САД Лери Дингмен изјавио је тим поводом да гђа Смит није једина којој је овако нешто пало на памет. Још 1916. године један предузетник послао је поштом 40 хиљада тона цигли с једног краја савезне државе Јутах на други јер га је то мање коштало него превоз железницом.

Уплашена могућношћу да би и други могли да се поведу за незгодним примером подухватног предузетника, пошта је тада по кратком поступку донела пропис у коме се изричито каже да се зграде, у виду цигли или каквих других делова, не могу слати поштом.

КАД ВАМ ЈА КАЖЕМ...

Радници који су у Сиднеју (Аустралија) уклањали дотрајале телефонске стубове са смешком су разувраћивали подозриве пролазнике говорећи да „за све три недеље откако раде нису ниједан испустили“. Тренутак касније један стуб се срушио и једном од „убеђивача“ сломио ногу.

ГДЕ СУ СТАНОВНИЦИ ВАСИОНЕ

**НЕМА ДОКАЗА ДА „МАЛИ
ЗЕЛЕНИ“ ПОСТОЈЕ. ПА ИПАК,
КАД СЕ СВЕ УЗМЕ У ОБЗИР,
ВАНЗЕМАЉАЦ НИЈЕ НИШТА
МАЊЕ „НЕМОГУЋ“ НЕГО
ЧОВЕК. САМО ЈЕ МАЊЕ
ВЕРОВАТАН**

Последњих година, захваљујући многим открићима и новом начину размишљања, наука коначно може озбиљно да говори о бићима из других светова. „Што још не постоји јединствено мишљење о томе, а тешко да ће га ускоро и бити, није ништа необично. Најважније је да су Земљани разбили комплекс малих зелених и да о ванземаљцима може да се разговара нормално. Астрофизичари се сада труде да надокнаде изгубљено време: 1982. Међународно астрономско друштво основало је комисију која је названа „Трагање за ванземаљским животом“. Она има 200 чланова, најугледнијих светских научника од којих ниједан није алергичан на летеће тањире, ванземаљце...

Један од њих, Жан Хајдман, овако је дефинисао циљ нове науке биоастрономије: проучавање кретања планета и могућности живота на њима, трагање космосом за молекулима који су од биолошке важности, откривање евентуалних радио или неких других врста сигнала.

Кад се процењује колике су шансе да се успостави контакт с удаљеним интелигенцијама, истиче Хајдман, један од најважнијих фактора јесте дужина постојања неке цивилизације. Јер, да би уопште имали жељу и могућност да успоставе везу са нама, требало је да прође довољно времена да би достигли технолошки ниво који ће им то омогућити. А колико то време може да потраје и како да утиче показује и овај земаљски пример. Недавно су Кинези детаљно анализирали остатке Номо erectus-а, нађене у чувеној пећини Чукутјен, старе од 460.000 до 230.000 година. Утврдили су да је овај непосредни претходник Номо sapiens-а знао за ватру и обрађивао камен, али да за двеста тридесет миленијума није направио никакав напредак осим што су се његове алатке просечно смањиле за неколико центиметара.

Али, и протицање времена крије у себи опасност. Рецимо, да се нека катастрофа, као што је била она која је пре 65 милиона година уништила три четвртине живих врста на Земљи, поновила пре 300.000 година, што се Земљана тиче, данас не би имао ко да се пита постоји ли живот негде другде у космосу. И ко зна неће ли тај исти Номо sapiens sapiens (овај придев се у последње време дуплира да би се истакло и

оно „разуман“ и „образован“) извршити над собом нуклеарно самоубиство?

Претпоставимо чак да ћемо ову опасност избећи – упозорава Жан Хајдман – али за милијарду година чека нас нова. Поларна ротациона оса, око које се обрће Земља, под утицајем гравитационе резонанце са Сатурном нагнуће се јако, то ће изазвати нагле промене климе, па живи свет неће имати шансе да се прилагоди. Можемо ли то да предухитримо? Ако хоћемо да човек будућности, или бар неки изабрани представници људске расе, нађу уточиште на некој планети са стабилнијом осом, морамо у међувремену да нађемо неку насељену планету у другом звезданом систему и разменимо с њеним становницима информације. Све то имајући у виду да за слање питања и добијање одговора, који не могу путовати брзином већом од светлости, треба да прође десетак милиона година. На крају, потребно је достићи такав ниво технологије који ће омогућити да се конструишу васионски бродови на којима би могло да се изведе овако дуго путовање. Тако нас је

ских цивилизација и могућност да се с њима ступи у везу, а друге „песимисте“, да тврде како смо сами у бескрајном универзуму? И једни и други имају довољно аргумената, али на данашњем ступњу развоја науке, ниједан од њих није пресудан. Може се говорити само у терминима вероватноће. На пример: колико у нашој галаксији може да има звезда које су окружене планетарним системом у коме је и планета са условима сличним онима на Земљи, повољним за развој живота?

Наш Сунчани систем показује нам да је то много важније него што се доскора мислило. Да је Земља била само мало ближе Сунцу, под утицајем такозваног ефекта стаклене баште, који би настао од угљен-диоксида који се издвојио у првобитној атмосфери, сва би вода са Земљине површине испарила. А ако би се то одвијало брже, површински омотач би се исушио и усијао, као на беживотној Венери која је ближа Сунцу.

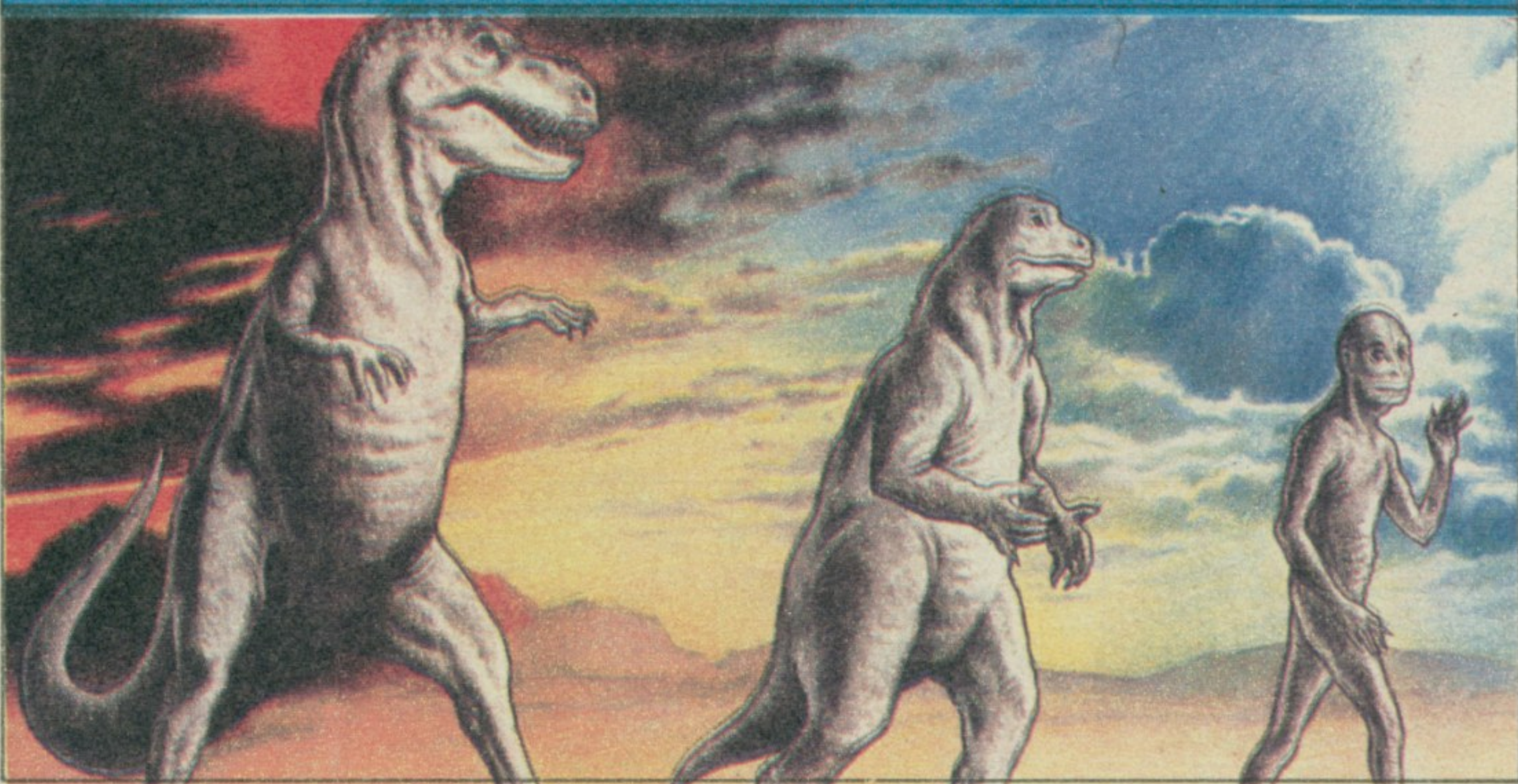
Да смо били мало даље од Сунца, ефекат стаклене баште био би у стању да одржи воду у течном ста-

Исти је случај и са масом централне звезде од чега зависи њено кретање, дакле и њеног евентуалног планетарног система. Ако је звезда циновска (за разлику од нашег Сунца које је „жути патуљак“ спектралног типа G2) – нема живота на њеним планетама, исто као и кад је њена маса знатно мања од Сунца. И овде су маказе живота уско отворене. Живи свет може се појавити само код звезда које имају између 1,2 и 0,9 Сунчеве масе.

Чорбе и „чорбе“

Узимајући у обзир све утицаје може да се израчуна да само једна од хиљаду звезда у нашој галаксији може да има планету на којој би могао да настане живот. И то је најоптимистичкија хипотеза. Она узима у обзир све важне астрофизичке утицаје, али и биологија има своју реч. Претпоставимо да су се физичко-хемијски услови, какви су постојали на првобитној Земљи стекли и на неким другим планетама. Имамо ли права да у том случају закључимо: прво, да се живот тамо појавио и друго, да је, као на Земљи, довео до појаве интелигентних бића?

Да ли би се човек појавио на Земљи да са наше планете нису ишчезли диносауруси?

трагање за животом у васиони – закључује Хајдман – натерало да се позабавимо судбином сопствене цивилизације.

Оштре васионске маказе

Од пре двадесетак година, када се појавило сада већ класично дело Американца Карла Сагана и Руса Шкловског, па до сада штампане су многе научне књиге на ову тему. Једна од најзанимљивијих „Деца Ураније у потрази за ванземаљским цивилизацијама“, познатог астрофизичара Еврија Шацмана, која садржи све што је познато о овом проблему, од његовог настанка до последњих размишљања.

Који то мотиви покрећу научнике – Шацман их назива „оптимистима“ – да верују у постојање ванземаљ-

њу, али растварајући мало-помало угљен-диоксид, ова би вода умањила ефекат стаклене баште, снизила температуру и довела до стварања леда. Лед би опет смањио могућност одбијања Сунчевих зрака од површине, што би довело до новог снижења температуре и стварања леденог омотача. Наша планета нашла би се у стању какво влада на Марсу.

Научници су израчунали да би једна планета са масом и саставом сличним Земљи, могла да буде насељена само ако се њена орбита налази између 0,96 и 1,01 астрономске јединице! (АЈ=149,6 милиона km односно просечна удаљеност Земље од Сунца). Оштрице маказа „неживота“ скоро су састављене. Живот на Земљи развио се на ивици ножа.

Оно што данас знамо о сложености живота не дозвољава да се једноставно одговори на ова питања. Рецимо, настанак живог молекула је једно од најтајанственијих и најкомпликованијих питања.

Стенли Милер је у својим историјским експериментима први доказао да живи молекули могу да се синтезују од гаса који личи на састав атмосфере првобитне земље. Али, вероватноћа оваквог случаја у природи процењује се на око 10^{-125} , што је разломак чији именилац садржи 125 нула. Другим речима, вероватноћа да се створи живи молекул далеко је мања од добијања премије на лутрији. Управо овим поређењем послужио се добитник Нобелове награде Жак Монод, иначе убеђени бранилац „песимиста“, који је изјавио да је дочекавши

ЕМИЈУ

живот наша планета добила премију међу свим планетама на којима је могла да се створи „првобитна чорба“ као на нашој, а да ето на њима никад није рођен ниједан живи организам.

Зашто личе делфин и ајкула?

Сви досадашњи покушаји – у које заправо нико није много ни веровао – да се открије нека радио-порука из другог света нису дали никаквог резултата. Али, пре но што се анализира овај неуспех, треба се запитати да ли развој живота нужно доводи до цивилизације која је технички развијена. Доказ који иде у прилог томе да одговор буде „да“ биолози називају феноменом конвергенције: слична решења која доприносе опстанку настала су на различитим гранама стабла еволуције. Тако се слични органи за летење могу видети код инсеката, риба, рептила (врста које су ишчезле), код торбара и сисара. Прилагођавајући се брзом пливању сисари (делфин), рибе (ајкуле) и рептили (ихтиосаурус) добили су тако рећи исти облик, исти раст и пераја.

И развитак сисара у Северној Америци и торбара у Јужној, после раздвајања ових континената, дао је зачуђујуће сличне облике између врста које воде порекло од удаљених сродника. Закључак: у сличним условима природа налази технички слична решења. Још више задивљује стварање петнаестак типова очију које, ипак, све функционишу као фотографски апарат.

Карл Саган и Ф. Д. Дрејк први су предложили да се овај закон конвергенције (приближавања) прошири на појаву интелигентног живота и

високе технологије: све насељене планете које имају довољно времена (отприлике четири милијарде година) достићи ће цивилизацију сличну нашој, па макар и другачијим биолошким путем. С те тачке гледишта постају прилично „оправдана“ сва она чудна бића која су из-

мислили аутори научне фантастике!

Али, дошло је време да се прошири смисао речи цивилизација. Јер, на нашој планети је било друштва са веома развијеном технологијом која због тога нису покушавала ни теоретски ни експериментално да истражују законе природе. Та-

кав је био случај са древном Кином. Ако таква нека цивилизација постоји негде у космосу, можда нема, ни идеја ни начина, да истражује друге планете и тако ми губимо време чекајући њихове поруке...

Узевши у обзир претпоставке различитих стручњака, као и закон конвергенције, Шацман је најближу цивилизацију поставио на раздаљину од 6.000 светлосних година. Ипак, ова цифра је само израз статистичке вероватноће.

Радио-телекс Аресибо, који ради у оквиру пројекта ОЗМА, „ослушкивао“ је током 400 часова две најближе звезде по грађи сличним Сунцу: Тау Цети и Епсилон Еридан. У десет највећих светских опсерваторија досад је 10.000 часова посвећено трагању за радио-сигнализацијама. Ништа и даље ништа, осим можда, једног сигнала који је 1979. забележио радио-телекс Универзитета Охајо.

Ми, наравно, не знамо снагу хипотетичких предајника ванземаљаца, али зато један одашиљач од 1.000 kW, који ради помоћу параболног огледала као што је оно код Аресиба, може да „чује“, на данашњем ступњу развоја технике, до раздаљине од 3.000 светлосних година. Значи, размена питања и одговора захтевала би 6.000 година... Даље, не знамо ни то на којој ће дужини емитовати ванземаљци. Досад се претпостављало да ће они употребити карактеристичне дугачке таласе као што су, рецимо, они од 21 центиметар које шумови у дубини галаксије мало упијају, али – ко зна?

В. Милићев

Учествујте у великом конкурс „Политикиног забавника“

ПОШАЉИТЕ ПОРУКУ У СВЕМИР!

ЖИРИ САСТАВЉЕН ОД УГЛЕДНИХ НАУЧНИКА ПРЕГЛЕДАЋЕ СВЕ ПОРУКЕ КОЈЕ САСТАВИТЕ ЗА ВАНЗЕМАЉЦЕ И ИЗАБРАТИ ТРИ НАЈУСПЕШНИЈЕ. ЊИХОВИМ АУТОРИМА ПРИПАШЋЕ ПО ЈЕДАН ЛИЧНИ КОМПЈУТЕР ОРАО 64!

Овде видите поруке које су послате. Разумете ли их? Или сматрате да можете да саставите бољу поруку за ванземаљце. Ако верујете да негде у свемиру има интелигентног живота, учествујте у конкурс „Политикиног забавника“ – ПОШАЉИТЕ ПОРУКУ У СВЕМИР.

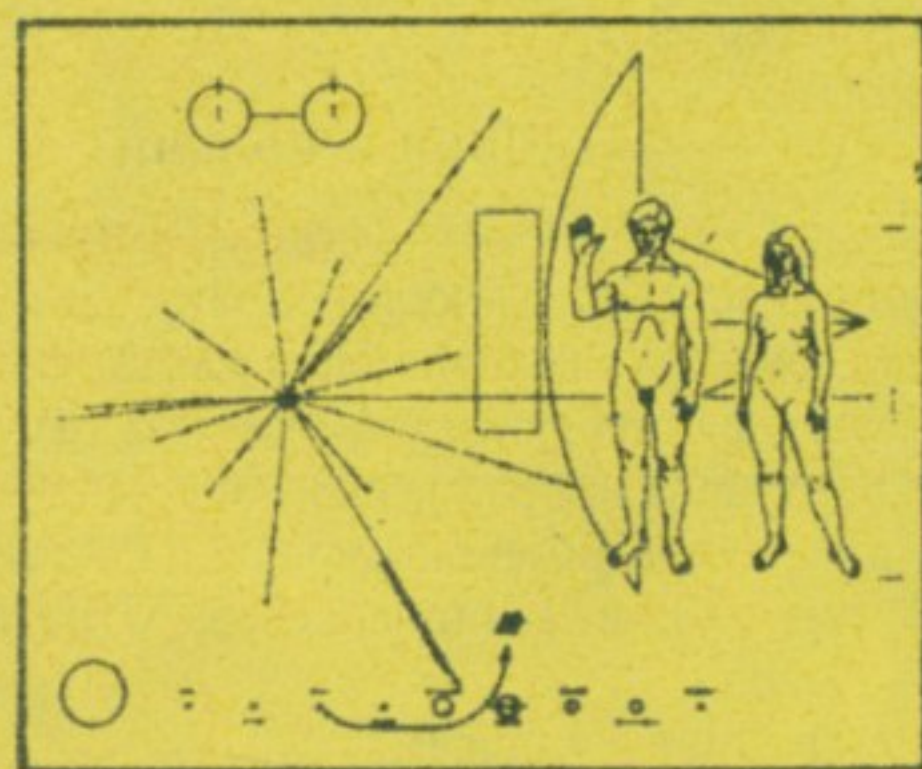
Право учествовања у конкурс имају сви читаоци Политикиног забавника који верују у ванземаљце. А садржина поруке? Поставите се у положај једног I-Ti-ја који не разуме ниједан земаљски језик. Зато ваша порука треба да буде разумљива СВИМА.

Можда ћете смислити и некакав лукав начин како да им се порука достави!

ТЕЛЕГРАМ ОД ЗЛАТА – Прва порука коју су људи послали у свемир лансирана је пре четрнаест година са рампе у Кејп Кенедију: мала летелица Пионир 10, чији је главни циљ био да сними планету Јупитер, на једној антени носила је причвршћену плочицу на којој се налази порука ванземаљским бићима.

До прве звезде Пионир 10 стићи ће за 80.000 година, али не мора он тако дуго да путује кроз космос. Постоји могућност да га ванземаљци пресретну и одвуку на своју планету где ће га детаљно испитати. Тада ће, наравно, угледати плочицу причвршћену за антену.

Иако је веома једноставна, тј. записана језиком добро познатим сваком математичару, физичару или хемичару, њу тешко може да разуме обичан човек. Јер, помоћу језика науке, универзалног за целу нашу

планету, шематски је приказан положај Земље у свемиру, изглед атома, бројеви, фреквенце...

Идејни творац поруке је амерички астроном Карл Саган, док је реализатор његова жена дизајнер Линда Салзман Саган.

Жири састављен од академика Павла Савића, Бранка Лаловића, професора нуклеарне физике, и др Софије Сацаков, истраживача у Београдској опсерваторији, састаће се, прегледаће и изабрати најуспелије и најоригиналније радове. Тројици најбољих припашће три прве награде, три компјутера ОРАО 64.

Саставите поруку, спакујте је у коверат и пошаљите најкасније до 5. октобра на адресу: Политикин забавник, 11001, Београд, Македонска 29, са обавезном назнаком „ПОРУКА ЗА ВАНЗЕМАЉЦА“.

ЖИВОТ ЈЕ ПРИЧА, ПРИЧА ЈЕ ЖИВОТ

УЗРОК СМРТИ: ИСЦРПЉЕНОСТ

**ДНЕВНИК ПЕТРА СМИРНОВА,
ЈЕДНОГ ОД 641.803
ЛЕЊИНГРАЂАНА КОЈИ СУ, У
ВРЕМЕ 900 ДАНА БЛОКАДЕ, УМРЛИ
ОД ГЛАДИ. БЕЛЕШКЕ САСВИМ
ОБИЧНОГ ЧОВЕКА, КОЈИ СЕ НИ
ПО ЧЕМУ НИЈЕ ИСТИЦАО.
НЕСРЕЋА ЈЕ БИЛА ЗАЈЕДНИЧКА**

У редакцију совјетског дневника „Известија“ недавно је дошао пензионер Владимир Соловјев. С малом свеском избледелих корица испод мишке. На корицама, не баш вештом руком, било је исписано само „Смирнов Петар Николајевич“. Унутра цео један живот, драма. Човек је био радник, бринуо о једногодишњој кћери Људмили, живео као сав остали свет. У дневнику запис да је „28. маја 1941. одвео фамилију у село“, да се „10. јуна променило време, стигло право лето. После подне купио сам бицикл за 857 рубаља“. Даље „22. јуна 1941. почео је рат, Немци су прешли границу...“

Редакција је одлучила да објави онај део дневника који се односи на страхоте у опкољеном Лењинграду. Да се никад не заборави, како су нагласили. Да би читаоцима појаснили одређене делове дневника Петра Смирнова, користили су књигу Александра Бурова „Блокада из дана у дан“. Разумљиво јер сви становници нису могли да знају шта се све дешава у граду и око њега.

Бомбони и колачи

Петар Смирнов у свом дневнику нема ни ретка за 8. новембар 1941. Једноставно, није знао да је тог дана Лењинград потпуно опкољен, да 2 милиона и 544 хиљаде становника има хране за само 35 дана. Тог истог дана на град је пало 6000 запаљивих бомби, изгорело је Бадевско складиште намирница са 3000 тона жита и 2500 тона шећера. Страдао је главни водовод.

Петар Смирнов пише:

„12. новембар 1941 – норма хлеба смањена на 250 грама. Потрошио сам сав кромпир, остало само за једну порцију. У мензи ретко служе месо, три пута у десет дана, углавном супу од прекрупе...“

17. новембар – лоше се осећам. 18. сам приметио да су ми ноге отеке и трпео сам до 24. Отишао сам у амбуланту где су ми дали боловање. 2. децембра почео сам поново да радим без обзира што сам се лоше осећао...“

13. децембар – све ми је лошије, ноге ме не слушају. Отишао сам на посао гладан, немам ништа у стану...“

Стање Петра Смирнова је све горе. У фабрици га „због лошег здравственог стања и исцрпљености“ с места истоваривача премештају да ради као ложач.

„19. децембар – температура организма спустила се на 34,5°. Морао сам да одем код лекара и поново сам на боловању.“

Бомбе су уништиле огроман број електричних централа. Монтирају се нове, углавном за снабдевање фабрика оружја и муниције. У многим фабрикама се ради ручно, и ливци и текстилци чак и они што монтирају мине и аутомате.

„20. децембра ишао сам у мензу да једем. Кући сам се од слабости једва довукао, гладан као да ништа нисам јео. У кухињи сам открио остатке сапуна. Скувао сам га, али је било ужасно бљутаво. Међутим, све време дивно сам се себи с каквим сам апетитом све појео. Предвече ми је комшиница Мотја донела шницлу од мекиња. Већ други пут сам одбацио стил и примио храну.“

Крајем 1941. стигла је наредба да се целулоза прерађује за исхрану. Истовремено је шећер, растопљен у време пожара у Бадевском складишту, прерађен у меласу и касније коришћен за спремање колача и бомбона.

„22. децембра увече комшија Васиљев донео ми је три шницлице од мекиња. Баш сам их пожеleo... Нестало ми је бомбона па сам попио незаслађен чај. Живим јадно и тешко. Та проклета глад...“

23. децембар – данас сам чуо да су умрли Јушин и Мосин. Та вест ме јако потресла... Измерио сам температуру... 34,9°.

Зло ми је од те среће

Истог дана Лењинградски извршни комитет донео је одлуку да за децу организују дочек Нове, 1942. године. Деца ће, бар тада, јести бољу храну, не ону с тачкица. Занимљиво је да је у то време Лењинград, и поред стравичне блокаде, живео живот. Одрасли су ишли у позориште, биоскоп, на концерте. Град није желео да умре.

„24. децембра 1941. Дошао сам из мензе и уз пут убрао неколико листова шаша. Скувао сам их и појео, али ме је читаве ноћи болео стомак.“

25. децембар. Ујутру сам се осећао јако лоше. У 10. сати сам отишао у мензу и тамо чуо да су нам норму хлеба повећали за 100 г – сад, значи, добијамо 350 грама. То ме је охрабрило.“

Према књизи „Блокада из дана у дан“, 25. децембар био је први светао дан у тадашњем животу Ле-

Илустровао Брана Јовановић

ЗАУЗЕТИ ПО СВАКУ ЦЕНУ

Наредба канцелара Трећег Рајха морала је да се поштује. Директивом број 34 од 30. јула 1941. Адолф Хитлер је издао заповест да Лењинград мора бити заузет по сваку цену. Почеле су жестоке и огорчене борбе.

Положај Лењинграда се погоршао кад су немачки 39. оклопни и I корпус 8. новембра заузели Тихвин и пришли граду Волхову чиме су пресекли железничку пругу којом је дотада обављан саобраћај преко Ладошког језера и вршена евакуација из града на ушћу Неве у Фински залив. У граду, опкољеном са свих страна, троструко је смањено снабдевање хлебом. Електричне централе и водовод су престали да раде, нестало је огрева а страдала је и канализација.

У току блокаде беспримерне у историји ратовања – од 8. новембра 1941. до 1. марта 1944 – срушено је и изгорело преко 3000 стамбених зграда, 7000 је тешко оштећено, а 9000 дрвених кућа је срушено и искоришћено као огрев. Рад је обуставило 840 индустријских предузећа, разрушено је 44 км водоводних цеви и 75 км канализације, а 641803 Лењинграђанина умрло је од исцрпљености и глади.

Због храбре одбране Лењинград је проглашен градом-херојем, а установљена је и медаља „За одбрану Лењинграда“.

да нам се родила кћи Ваља. Радио емитује сигнал опасности из ваздуха.

2. јануара отишао сам у мензу да обедујем. Кад тамо, у цепу немам бонове. Није могуће да сам их изгубио?! Као без главе одјурим кући и нађем их на

њинграђана: три дана раније преко залеђеног Ладошког језера, трасом која је названа „пут живота“, у варош се пробиле првих 60 камиона с намирницама. Људи су веровали да је победа близу, да с храном више неће кубурити. Међутим, лед се брзо растопио па је туда било немогуће снабдевање.

„28. децембар. Ујутру сам измерио своју температуру – 35,5°... у соби хладно...“

Ни у мензама није било грејања. Вода се користила само за најнужније ствари. У граду су организоване уличне чајинице. У време блокаде послужено је 90 милиона шоља чаја и кафе.

„31. децембар. Увече сам био јако тужан: радио ћути, хране немам. Гладан не могу ни да заспим. Отишао сам код Васиљева да попушим цигарету. Он је у пећници пекао лепиње и кувао кромпир. Гледао сам га са завишћу. Постало ми је зло од те среће, побегао сам у свој стан.“

1. јануар 1942. Нова година и нешто ново. Лепо. Примио сам писмо и телеграм. Писмо је послато још 24. новембра а у телеграму ме жена обавештава

креденцу. Али, кад сам се вратио, у мензи више није било хлеба. Морао сам по њега на удаљену Ржевку, а напољу минус 36, силовит ветар.“

Нисам поцрвенео

Први дан Нове, 1942. године био је изузетно тежак за Лењинград. Првог јануара у граду је било свега 980 тона жита, једва довољно за два дана, јечма за четири а месо и сухомеснати производи могли су, уз крајњу штедњу, да се растегну на девет дана. У Кировском заводу забранили су употребу ланеног масла за брусонице, прерадиће се и упутити мензама.

Истовремено, у граду се тог дана у пет позоришта дају представе, у осам биоскопа приказују филмови. А само у Красногвардијској области, тог истог дана, отворена су 4 парна купатила, 18 бријачница, обновљено 12 пошта. Живео је и радио град о којем је Хитлер рекао да ће „појести самог себе“.

„8. јануар. Обишао сам неколико продавница да бих продужио прехранбене картице за јануар. Какав сам само баксуз. Закаснио сам! Продужавање је

трајало до 5. јануара... И таман што сам ушао на врата пекаре видим да је један младић отео девојци хлеб и појурио према вратима. Уз моју помоћ вратили смо хлеб, а младића су продавци задржали до доласка милиције. Уграбио сам прилику док су се они гужвали и одломно парче од отетог хлеба. Никад укуснији нисам пробао. Кад ме је девојка приметила, добио сам грдњу као никад у животу, али ме то није потресло као сазнање да уопште нисам поцрвенео...".

Податак из већ помињане књиге „Блокада из дана у дан“ – у новембру 1941. само је предузеће звано „Погребне услуге“ сахранило 9219 људи, у децембру – 27463. Сви су умрли од глади. И још један податак: 9. јануара Лењинградски извршни комитет донео је заповест да грађанство помаже у рашишћавању железничке пруге којом су преко Ладошког језера стизале намирнице у град. Свакодневно је на прузи морало да буде 5000 људи, али је лопату могло да држи тек 500.

Понедељак...

„11. јануар. Данас сам добро јео, из мензе сам донео две супе и порцију меса. Кад би се овако хранио сваког дана, брзо бих се вратио на посао.“

12. јануар. Температура мог тела је 35... У соби је јако хладно... Отишао сам код Тугаринових, њима је много теже. Тугаринов је умро од глади а ја сам још жив... Светла нема, користим уљаницу и у мраку све чешће мислим на фамилију. Деца ми не излазе из главе, посебно Ваља коју још нисам видео а сам драги бог зна хоћу ли икад.

22. јануар. Не могу сам да одем у мензу. Поручио сам да ми кући донесу оброк. Довезли су ми и дрва, али не могу да их насечем. Отишао сам у кревет већ у 8 увече...

23. јануар. Једва сам устао и, онемоћао, замолио Васиљева да позове лекарску помоћ. Око 14 сати Ељцов ме је одвео у стационар где сам био до 4. фебруара. Ништа се боље нисам осећао ни кад сам се вратио кући...

У јануару 1942. у Лењинграду је свакодневно од глади умирало између 3500 и 4000 људи. Стотине хиљада људи поразболевало се од дистрофије, скорбута. Непокретни и гладни у хладним собама. Због тога су организоване омладинске бригаде које су болесне обилазиле по кућама и помагале им.

„11. фебруар. Дневну количину хлеба повећали су за 100 грама, сад износи целих 450. Међутим, здравље ми је лоше – сад поред ногу не слушају ни руке...“

12. фебруар. Посетио ме је комесар и обећао да ће ми послати дувана...

16. фебруара добио сам новац за боловање...

17. јануар. Боље се осећам и одлазим у град. За добијене паре купио сам гитару (50 рубаља), а у Воробјевој и зидно огледало (180 рубаља). Умало да га разбијем кад сам се спотакао на степеницама...

22. фебруар. Цео дан не излазим из куће. Лоше се осећам, болничарка ме је обишла око 15 сати. Увече сам слушао радио.

Петар Смирнов већ два дана не излази из куће. По цео дан се „одмара“. Ал' то више није одмор, то је близина краја. Пише кратко, све краће. Уз велике напоре, очигледно.

„24-25-26-27-28. фебруар. Протичу једнолични дани. Потрошио сам све прехранбене картице за фебруар.“

4. март. С хлебом нешто није у реду, потрошио сам га унапред. Већ три дана ништа нисам ставио у уста. Плашим се да не клонем духом.

12-13-14-15. март. Како је све празно, бескрајно празно...

16. март. Понедељак...

То је последњи датум у дневнику Петра Смирнова. Редакција листа „Известија“ касније му је прикључила умрлицу: „Умро П. Н. Смирнов 20. 03. 1942, узрок смрти – исцрпљеност, старост – 32 године. Истог месеца у Лењинграду је сахрањено 89968 људи. Узрок смрти сличан – исцрпљеност.“

П. Милатовић

1001 НАЈ НА ОВОМ СВЕТУ

ЈЕЗЕРО ОД КОЈЕГ НЕМА ДУБЉЕГ

Најдубље је Бајкалско језеро у Сибиру – 1.620 м. Заузима површину од 31.500 квадратних километара. То је највећа слатка вода на Земљи.

Највише грамофонских плоча појео је Крис Патрик, студент из Чикага. Успео је наочиглед запањене публике да поједе, парче по парче, 6 ЛП плоча.

Садржај плоча није му битан, поп, рок и класична музика одлично се варе у његовом стомаку.

Најстарији једрењак, а уједно и најстарији познати брод способан за пловидбу по мору, био је дугачак 31,10 метара и потиче из старог Египта. Направљен је око 2600. године пре нове ере.

Највећи мехур од сапунице успео је да направи Швајцарац Иван Песталоци – уложио је сву снагу и умеће и начинио веома компликовану машину која то успешно обавља.

Мехур је пречника 3 метра.

Најдужу реченицу на свету исписао је Урс Блазер из Вила у Швајцарској. Реченица се састоји од 4.284 речи.

До тада је аутор најдуже реченице био Кристијан Реснер из Траунројта који је са 2183 речи написао есеј о Бизмарку.

Најдужи шал на свету исплео је војник гарде аустријске војске Кристијан Балдер из Зебенштајна. Шал је дугачак 110 м, а широк 20 см.

Најстарији накит је очњак мамута пронађен у Мађарској. Био је обрађен и пробушен да би могао да се окачи на ланчић и обојен окер бојом. Претпоставља се да је стар око 50.000 година.

У оно време очњак није био накит у данашњем смислу речи, већ је ношен као амајлија – да заштити од урока и злих духова.

СКОРПИО;

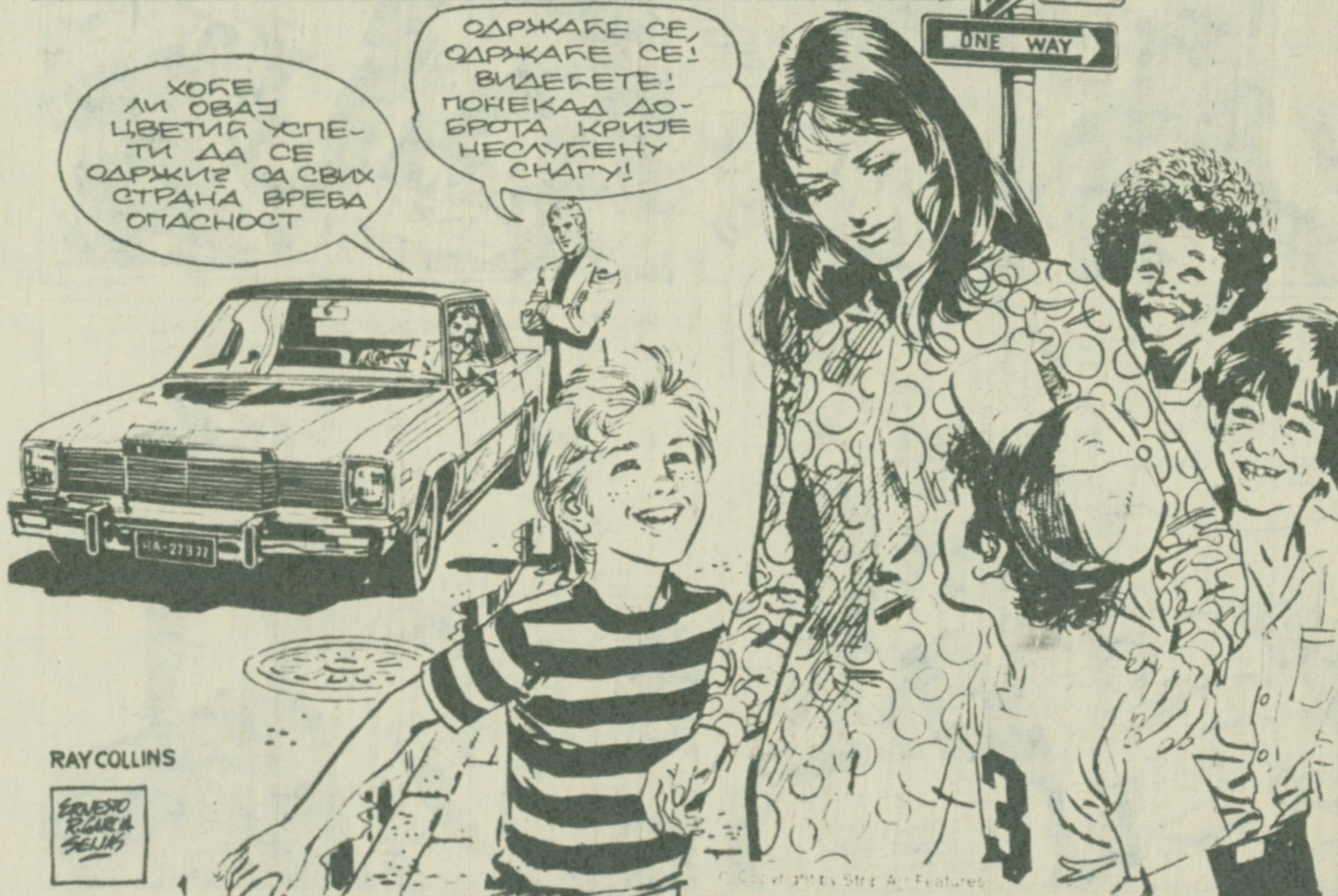
УСАМЉЕНИ ОСВЕТНИК

ЦРТА: Е. ГАРСИЈА (E. GARCIA) ПИШЕ: РЕЈ КОЛИНС (RAY COLLINS)

СЕНИ БЛЕЈК ЈЕ РОЂЕНА У ДЕЛУ ЊУЈОРКА КОЈИ ЗОВУ "ТАЈНИ ГРАД". ОТАЦ ФЛЕНГАН ЈЕ ПОЗНАЈЕ ЈОШ КАД ЈЕ БИЛА МАМА. ГЛЕДАО ЈЕ КАКО ЈЕ РАСЛА И ВОДИЛА БРИГУ О СТРИЦУ ИНВАЛИДУ. СТАРАЦ, ЈЕ ИЗНЕНАДА УМРО...

ИПАК, СЕНИ БЛЕЈК НИЈЕ ПРИСТАЈАЛА У ОВУ СРЕДИНУ... ТО ЈЕ УЧИО ЧАК И НАРЕДНИК ХИЕРОНИМУС...

RAY COLLINS

ERNEST
GARCIA
SELMER

© Copyright by Steve A. Features

СЕНИ ЈЕ НАШЛА ЗАПОСЛЕЊЕ.
БЕГ ДВЕ ГОДИНЕ ЈЕ РАДИЛА
У ПРОДАВНИЦИ АУТО-ДЕЛОВА...

ЛЕПОТА-
НЕ, 'ОЛА-
ДИО СИ!

КО СТЕ ВИ?
ШТА ХОРЕТЕ?

ОДГОВОР ЈЕ ОДМАХ
СТИГАО...

ДОБРО
ЗНАШ
КО СМО,
ДАСО!

ТРААС!

ДУМ!

ОВО ТИ ЈЕ
САМО ДА МАЛО
ОСВЕЖИШ ПАМ-
ЋЕЊЕ!

ДУМ!

МИ БЕШ
НАМ ПЛАТИ-
ТИ ДА ТЕ
ШТИМО,
МИ БЕМО
ТЕ ИЗБУШИ-
ТИ К'О
ШВАЈЦАРСКИ
СИР!

ОВО
ТИ ЈЕ
ПОСЛЕДЊА
ОПОМЕНА!
ЈАСНО?

НЕШТО КАСНИЈЕ СЕНИ ЈЕ УШЛА У
ДИРЕКЦИЈУ... КАД ЈЕ ОТВОРИЛА
ВРАТА...

ЗА МНЕ
СВЕТА!
ГОСПОДИ-
НЕ ЦУЛИУ-
СЕ!

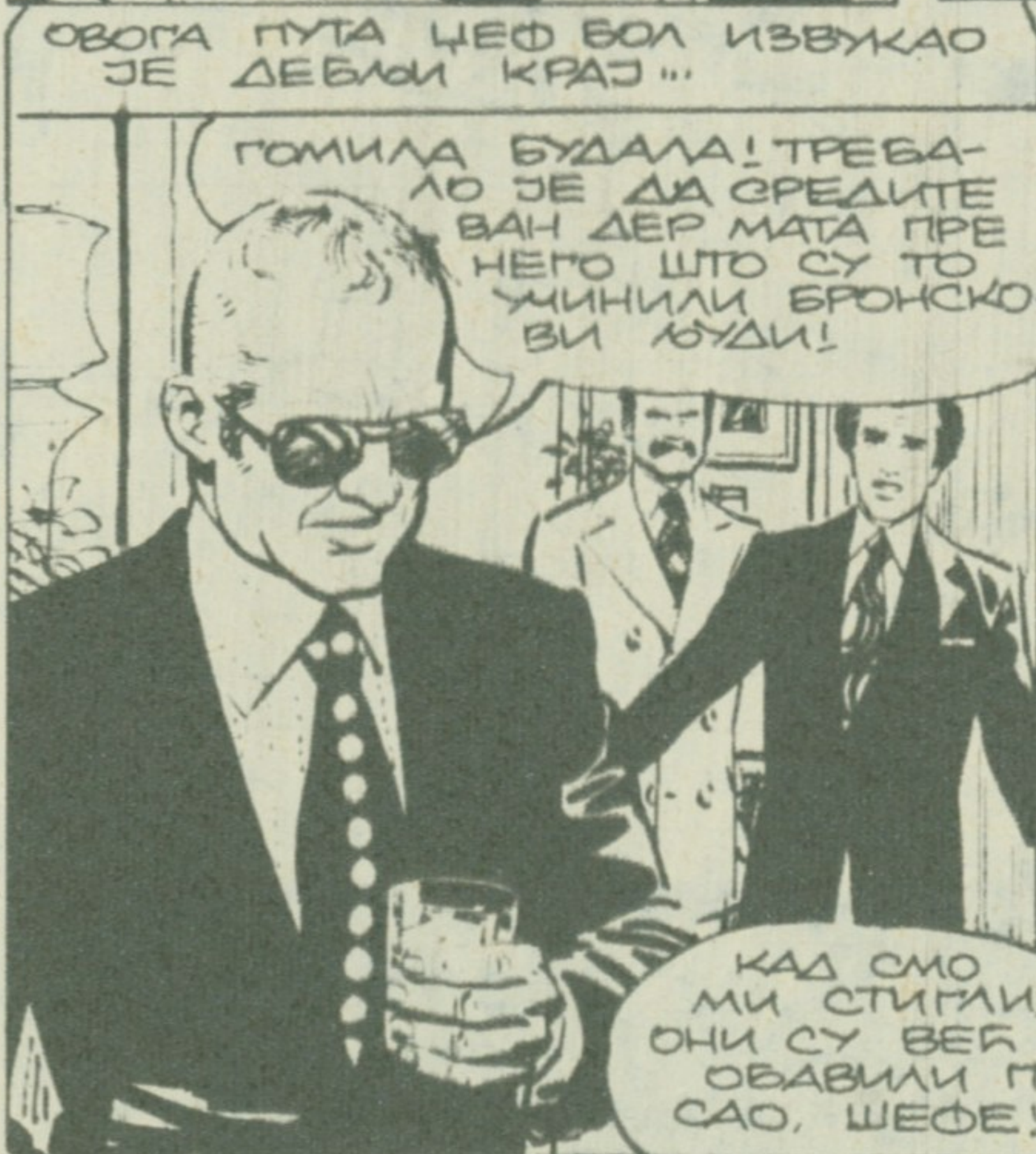
ЏУЛИУС ЈЕ ПОКУШАО НЕШТО
ДА ИЗУСТИ...

ОПУСТИТЕ СЕ!
СМИРИТЕ СЕ!
ПОМОГИ
БУ ВАМ!

ХВАЛА...

ПОЗАДИНА
ОНОГА ШТО
СЕ ДОГДИЛО
У ФИРМИ
ВАН ДЕР
МАТ И КОМ-
ПАНИЈА ЈЕ
СУКОВ
ИЗМЕЂУ
ДВЕ БАНДЕ
КОЈЕ СЕ
ОТИМАЈУ
ЗА ПРЕВЛАСТ
У ЈУЖНОМ
ДЕЛУ
ЊУЈОРКА.
НА ЈЕДНОЈ
СТРАНИ ЈЕ
ЏЕФ БОЛ,
А НА
ДРУГОЈ
ЏАН
БРОНСКИ...

ОВОГА ПУТА ЏЕФ БОЛ ИЗВУКАО
ЈЕ ДЕБАЛИ КРАЈ...

ГОМИЛА БУДАЛА! ТРЕБА-
ЛО ЈЕ ДА СРЕДИТЕ
ВАН ДЕР МАТА ПРЕ
НЕГО ШТО СУ ТО
УНИЛИ БРОНСКО-
ВИ ЉУДИ!

КАД СМО
МИ СТИГЛИ,
ОНИ СУ ВЕГ
ОБАВИЛИ ПО-
САО, ШЕФЕ!

АЛИ И ЏАН БРОНСКИ ИМА СВО-
ЈИХ ПРОБЛЕМА...

СРАМОТА МЕ ЈЕ
ШТО МИ ЈЕ СИН
ТАКАВ КМЕЗАВАЦ!
БАЦИ ТАЈ БЕНЦО И
ЛАТИ СЕ ПАМЕТНА
ПОСЛА!

МРВИМ
ПУЦЊАВУ,
ТАТА! ВИШЕ
ВОЛИМ
ЗВУК
БЕНЦА!

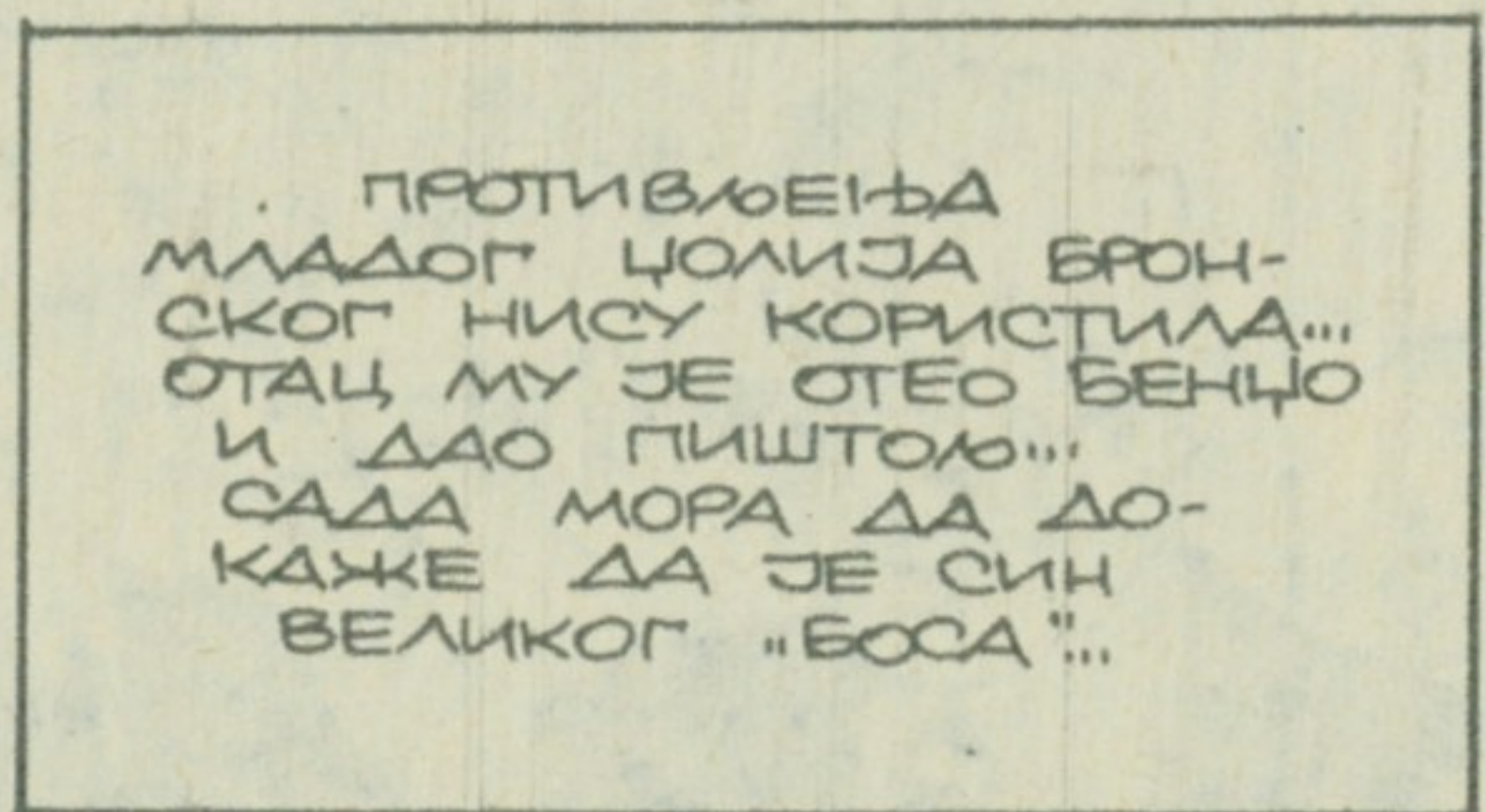

Е, ДАНАС БЕШ
ПУЦАТИ! ТО ТИ
ЈА КАЖЕМ! ПОКИ
БЕШ С МОМЦИМА И
СРЕДИБЕШ ВАН ДЕР
МАТА!

ТО ЈЕ ЈЕДИНИ НА-
ЧИН ДА ПРИСИЛИМО И
ОСТАЛЕ ТРГОВЦЕ У КРАЈУ
ДА НАМ ПЛАЂАЈУ!

ПУСТИ
МЕ, ТАТА...
НЕ ЖЕЛИМ
ТО ДА
РАДИМ...

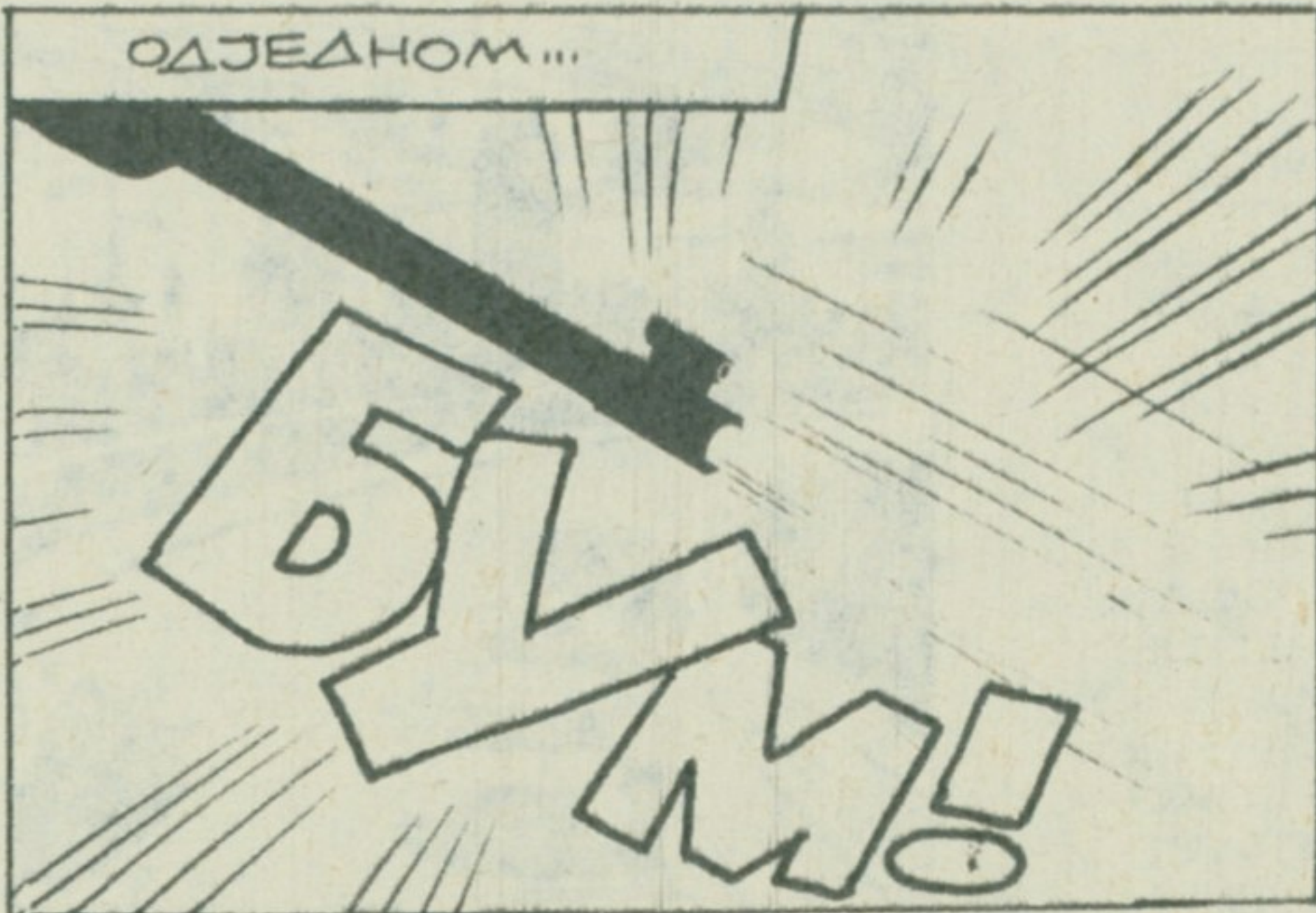

НЕДЕЉУ ДАНА КАСНИЈЕ
СВЕ ЈЕ ЗАПРЕПАСТАВА
ВЕСТ ДА ЋЕ СЕ МЛАДИ,
БОГАТИ И ЗЛОДНИ ЏУЛИУС
ОЖЕНИТИ НЕКОМ СВОЈОМ
СЛУЖБЕНИЦОМ...

ОДЈЕДНОМ...

ОХ,
НЕ...
НЕМО-
ГУДЕ...
НЕ...

МЛАДОЖЕЊА
ЈЕ ПОСРНУО...

ЏУМУСЕ!

МЕТАК ЈЕ
ИСПАЉЕН ОД ОЗ-
ГО! БЛОКИРАЈ
ВРАТА! ТАЈ ПАСЈИ
СИН НАМ НЕ
СМЕ ПОВЕЋИ!

ДОШЛА СУ БОЛНИЧКА КОЛА...

БИЛА ЈЕ ТО
ТРКА СА
СМРТУ...

ЈОШ НЕКО
ЈЕ ПОГОЂЕН
ВАН ДЕР
МАТОВОМ
СМРЋУ,
АЛИ НА
СВОЈ
НАЧИН.
ТО ЈЕ
ЏЕФ БОЛ
КОМЕ ЈЕ
ИЗМАКАО
ВЕЛИКИ ПО-
САО ОКО
"ЗАШТИТЕ"...
БОЛ ЗНА
ДА ЈЕ
ГЛАВНИ
КРИВАЦ
ЗА СВЕ
ЈАН
БОЛСКИ...

БРОНСКИ ЈЕ ОТИЩАО САМО НЕ-
КОЛИКО ТРЕНУТАКА ПРЕ НЕГО ШТО
ЈЕ СТИГЛА БАНДА ЏЕФА БОЛА...

Али, на улазу у кућу...

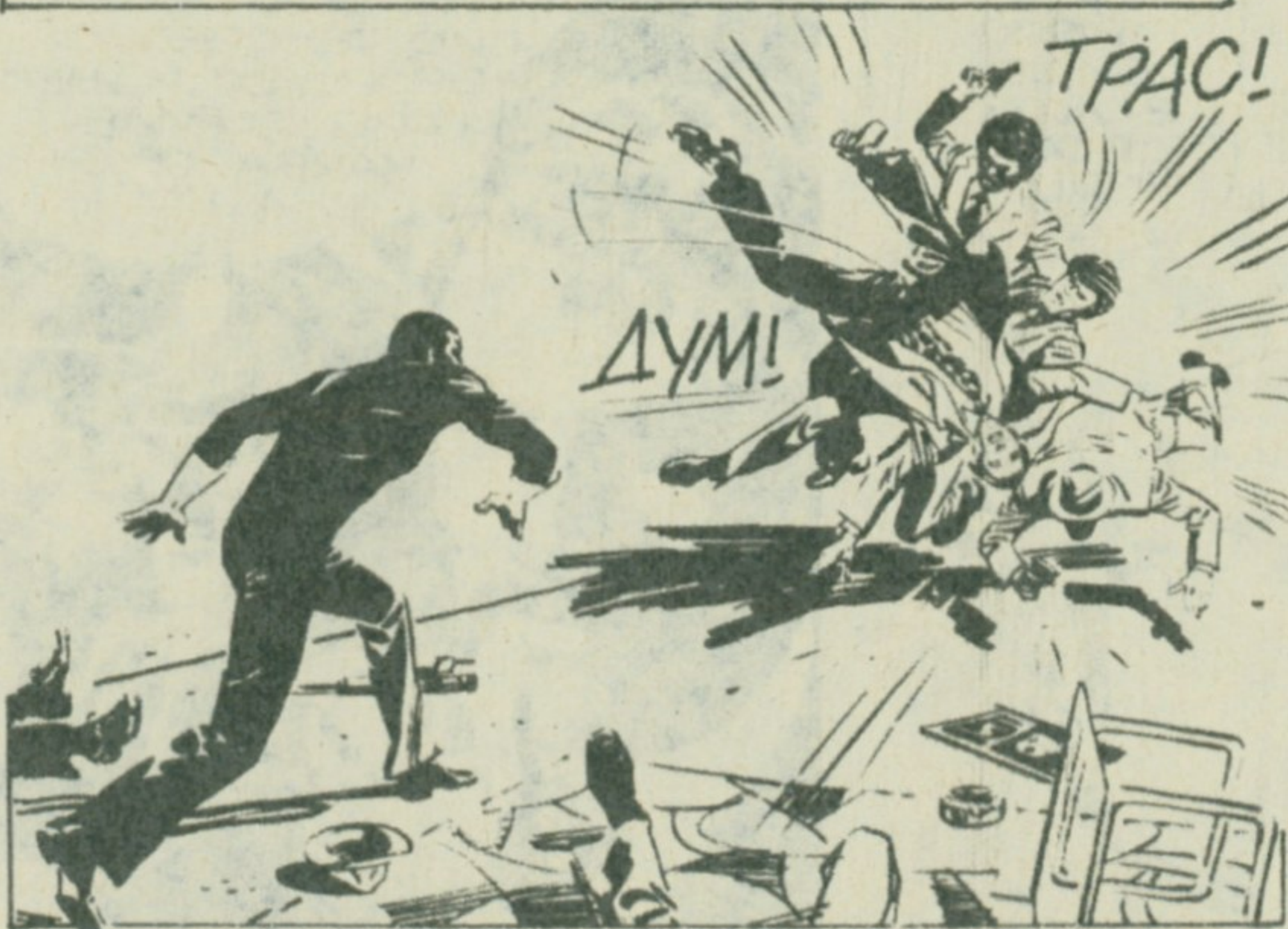
РЕАГОВАО ЈЕ МУЊЕВИТО...

Али...

УЗАЛУД ЈЕ ПРИСТИГЛА ПОМОЋ...

БОРБА ЈЕ ОКОНЧАНА...

МАЛО
КАСНИЈЕ
У БОЛОВУ
ВИЛУ
СТИГАО ЈЕ
ЈАН
БРОНСКИ
СА СВОЈА
ТРИ ЧОВЕКА...
НА ПОМОЋ
СВОГ СИНА
НЕ МОЖЕ
БАШ МНОГО
ДА РАЧУНА...

СКОРПИО!

ЗДРАВО, БРОНСКИ!
БОЛ СЕ ИЗВИЊАВА
ШТО ВАС НИЈЕ ДО-
ЧЕКАО! МОРАО ЈЕ
У БУЗУ!

ФОТЕЉА ЈЕ ПОЛЕТЕЛА...

ТО ЗНАЧИ
ДА СКОРПИО
СТВАРНО ПОСТО-
ЈИ!

И ГАДНО
УДАРА, БАШ
К'О ШТО
ПРИЧАЈУ...

ДУМ!

ТРААС!

БУМ!

ЗБОГОМ!
ЖАО МИ
ЈЕ, АЛ'
ИПАК
МНОГО
ВИШЕ
ВОЛИМ
СВОЈ
БЕНЦО!

РЕКАО
САМ ТИ ДА
МРЗИМ ПУЏИ-
ВУ, ТАТА!

НА ДРУГОЈ СТРАНИ ЊУЈОРКА...

ИДЕМО ДО КУКЕ
ЏЕФА БОЛА! СКОР-
ПИО ЈЕ СРЕДИО
БРОНСКОГ И ЊЕ-
ГОВЕ ГОРИЛЕ!
КАКВА ПРОЗ-
НА НОБ...

ТО ЗНАЧИ ДА ОВОГ ПУТА
ЗА УСПЕШНУ
АКЦИЈУ МОРА-
ТЕ ЗАХВАЛИТИ
СКОРПИЈУ!

НЕ
ЛУПЕ-
ТАЈ!

ДВЕ
БАНДЕ
СУ
ПОХАП-
ШЕНЕ,
АЛИ ТО
НЕ МОЖЕ
ДА УБЛА-
ЖИ БОЛ
СЕНИ
БЛЕЈК...
ОДЛУ-
ЧИЛА
ЈЕ
ДА
НА-
ПУСТИ
ЊУЈОРК...

ИДЕМ ДАЛЕКО, У ФЛОРИДУ!
ПОКУШАЋУ СВЕ ДА ЗАБОРАВИМ!

МИ НЕЋЕМО ЗАБОРАВИТИ
СЕНИ! ЈОШ НЕ ЗНАМО
КО ЈЕ УБИЦА ТВОГ
МУЖА!

НАЈИ
БЕМО
ГА! У ТО
МОЖЕШ
БИТИ СИ-
ГУРНА,
СЕНИ!

ШТА
ТО
ВРЕДИ,
ОЧЕ?

СЕНИ ЈЕ ЖУРИЛА ДА ШТО
ПРЕ ОТПУТУЈЕ, ДА ОДЕ ШТО
ДАЉЕ ОД ГРАДА У КОМЕ ЈЕ
ТОЛИКО ПРОПАТИЛА...

ИЗНЕНАДА, ТРГАО ЈУ ЈЕ
ПОЗНАТИ ГЛАС...

СЕНИ, ДОШАО
САМ ДА ТЕ ВИ-
ДИМ!

ЏОЛИ!

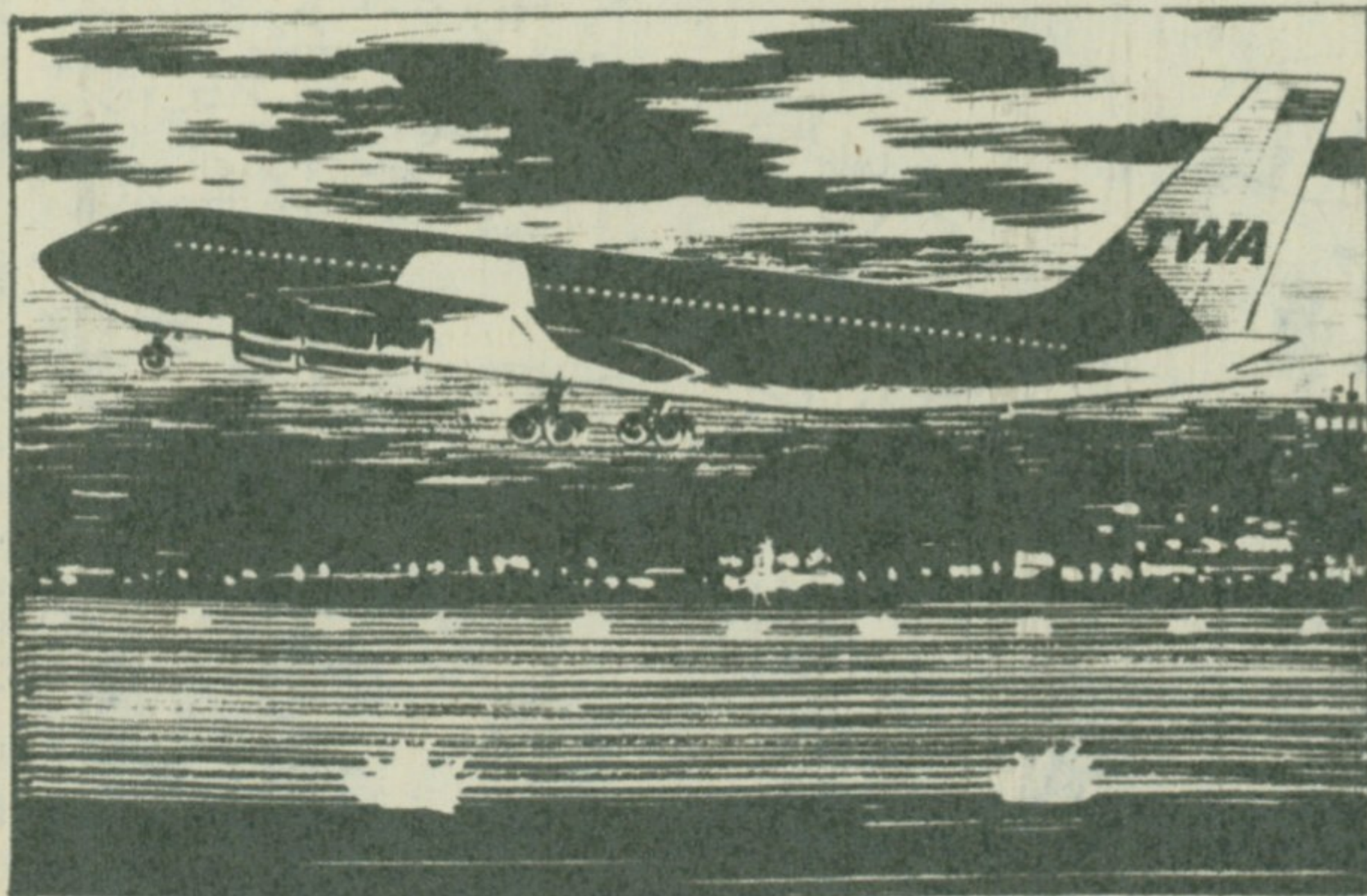

ДОЗВОЛИ МИ
ДА ТИ ОБЈАС-
НИМ! ЏУЛИУС ВАН
ДЕР МАТ ТЕ НИ-
ЈЕ БИО ДОСТО-
ЈАН... НИЈЕ ЧО-
ВЕК КАО МИ...
НЕ ПЛАЧИ
ЗА ЊИМ...
ЗАТО
САМ ГА
УБИО!

ЏОЛИ...
ТИ?

ЉУБАВ? ЗА САНИ БЛЕЈК ЛЕПА БАЈКА
ПРЕТВОРИЛА СЕ У ТУЖНУ СТВАРНОСТ...

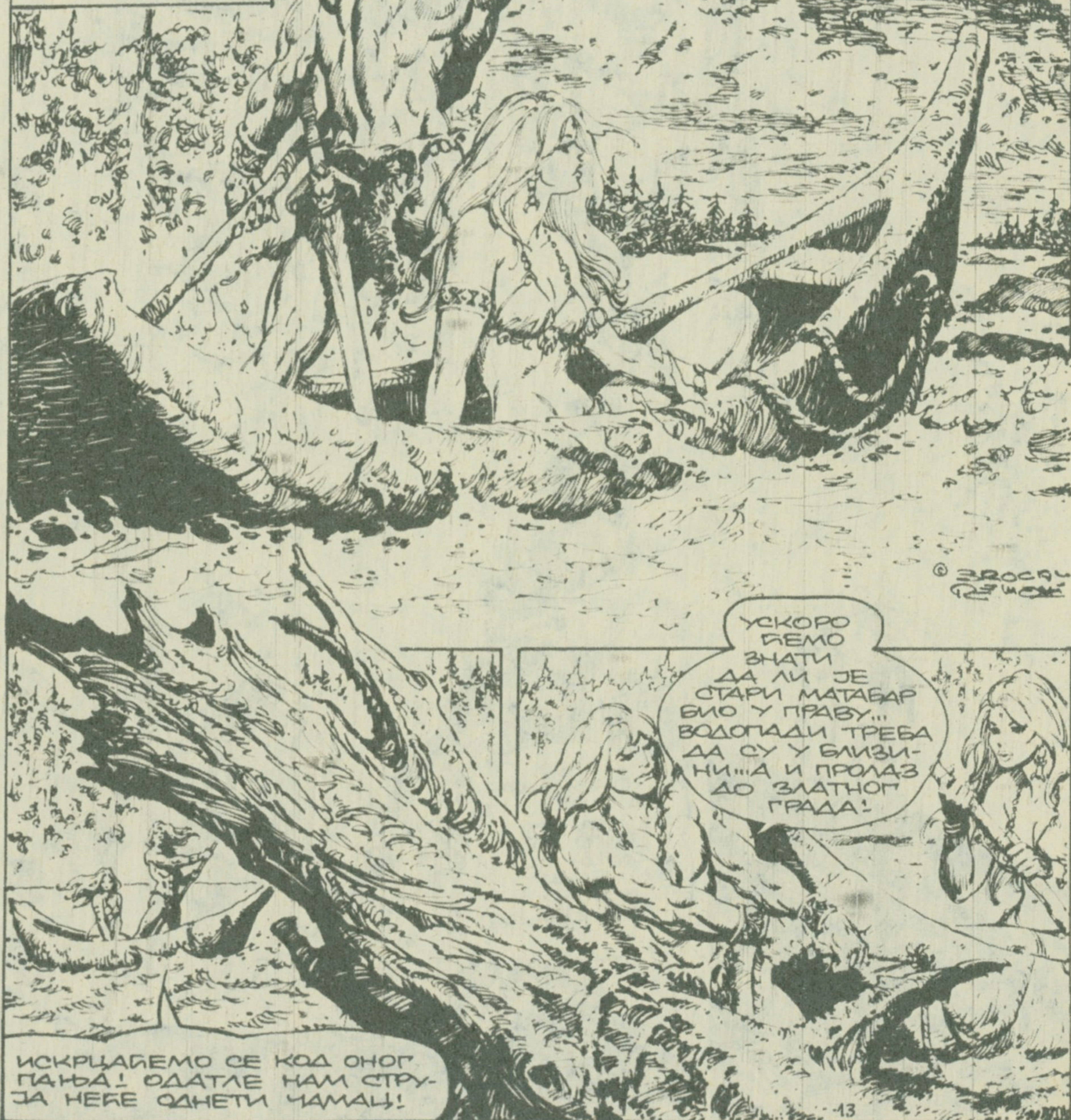
У ЊУЈОРКУ СВИ ПРИ-
ЧАЈУ О СКОРПИУ. АЛИ
ПРАВДА НИЈЕ ДОВОЉ-
НА ДА БИ ВРАТИЛА
ВЕДРИНУ ЈЕДНОЈ ЛЕ-
ПОЈ ДЕВОЈЦИ... МОЖДА
БЕ ВРЕМЕ ИПАК УМИ-
НИТИ СВОЈЕ...

ТАР: ШТА КРИЈЕ ПОТОНУЛИ ГРАД

ПОСЛЕ МНОГО
МЕСЕЧЕВИХ
МЕНА,
КАНАЛА
И ТАР СУ
СТИГЛИ
ХУМНОМ
РЕКОМ
ДО
КЛИСУРЕ...

ЦРТА: БРОКАЛ
РЕМОК
(BROCAL
REMONI)
ПИШЕ: МОЛИ-
ТЕРНИ (MOLI-
TERNI)

ЕВО
НАС!!!

ЈЕ Л'
ТО
ТАЈ
ЧУВЕ-
НИ
ПРО-
ЛАЗ?

ДА,
БАШ КАО
ШТО ГА
ЈЕ МА-
ТАБАР
НА СА-
МРТИ
ОПИСАО!!!

ЗНАЧИ, УСКО-
РО СМО У
ТОЈ ЧУДЕС-
НОЈ
ЗЕМЉИ?

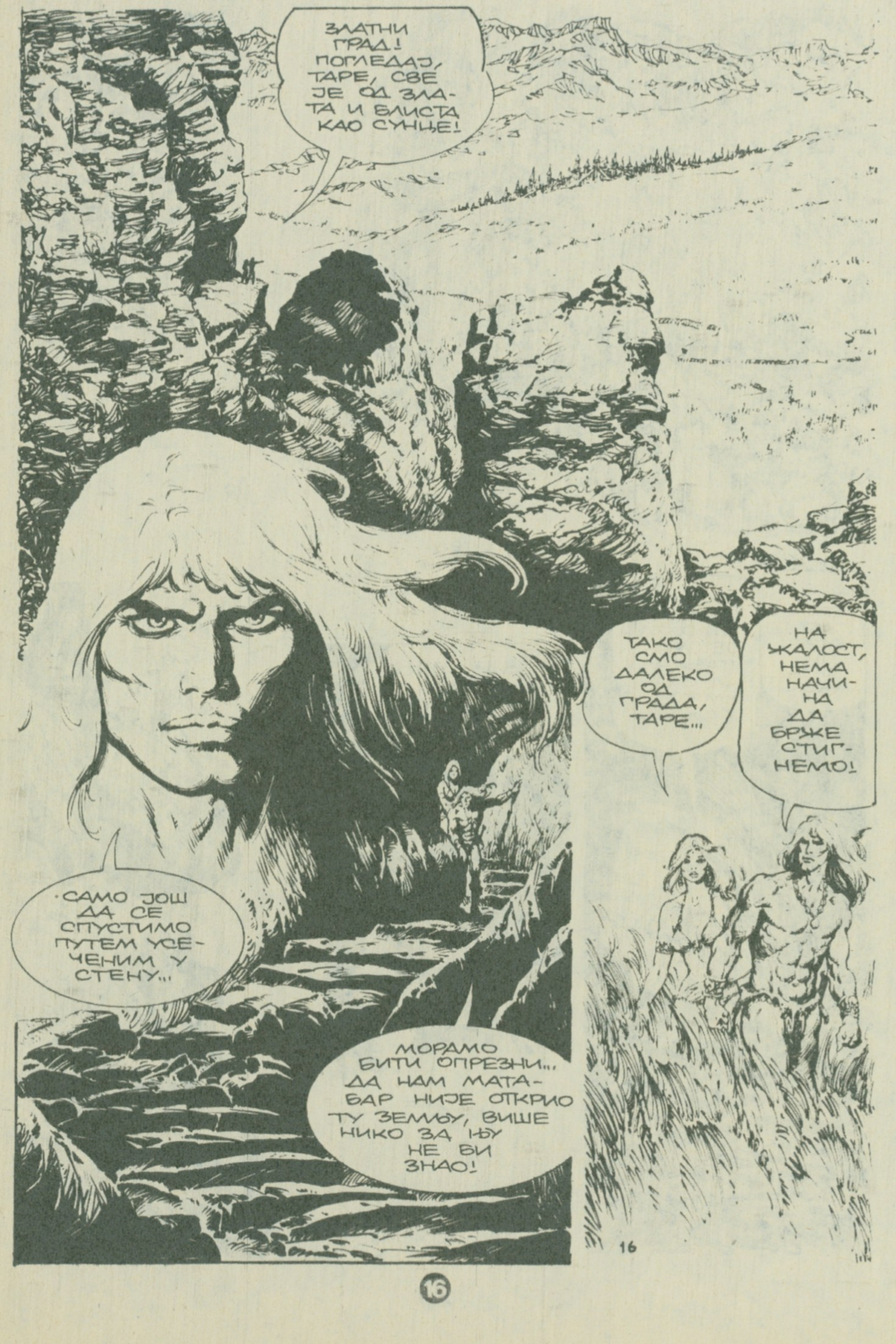
ДА,
КАНААА!

НЕВЕ-
РОВАТНО
!

© BROOD
REWORKS

16

ЗЛАТНИ
ГРАД!
ПОГЛЕДАЈ,
ТАРЕ, СВЕ
ЈЕ ОД ЗЛА-
ТА И БЛИСТА
КАО СУЊЕ!

ТАКО
СМО
ДАЛЕКО
ОД
ГРАДА,
ТАРЕ...

НА
ЖАЛОСТ,
НЕМА
НАЧИ-
НА
ДА
БРЖЕ
СТИГ-
НЕМО!

САМО ЈОШ
ДА СЕ
СПУСТИМО
ПУТЕМ УСЕ-
ЧЕНИМ У
СТЕНУ...

МОРАМО
БИТИ ОПРЕЗНИ...
ДА НАМ МАТА-
ВАР НИЈЕ ОТКРИО
ТУ ЗЕМЉУ, ВИШЕ
НИКО ЗА ЈУ
НЕ БИ
ЗНАО!

МОЖДА ЈЕ
ТО САМО БИЛО
ПРИВИЂЕЊЕ...

КАКО ТО МИСЛИШ
ДА ГРАД ПОСТОЈИ...
АЛИ, МИ
ГА НЕ ВИ-
ДИМО!

НЕ МОГУ ТИ
САД ОДГОВО-
РИТИ, АЛИ
РЕШИЋЕМО ТУ
ТАЈНУ!

ГРАД
ПОСТОЈИ...
АЛИ ТРЕБА
ОТКРИТИ
ЗАШТО ГА
САД
НЕМА...

ВРАТИМО
СЕ НА ОНО
УЗВИШЕЊЕ!
ХТЕО БИХ НЕ-
ШТО ДА ПРО-
ВЕРИМ...

ШТА,
ТАРЕ?

ОБЈАСНИДУ
ТИ ГОРЕ...

МИСЛИШ
ДА ЈЕ
ПАМЕТ-
НО ДА
СЕ ВРА-
ЋАМО,
ТАРЕ?

МИСЛИМ,
КАНАД...

ШТА СИ
ХТЕО
ДА МИ
КАЖЕШ?

ЧЕКАЈ
МАЛО...

ПО-
ГЛЕ-
ДАЈ!

КАКО, ОНДА, СТИ-
ЋИ ТА-
МО?

СМИСЛИ-
ЋЕМО
БЕГ НЕ-
ШТО...

ШТА,
НА ПРИ-
МЕР?

ЗАСАД
ЈОШ НЕ
ЗНАМ...
ПОГЛЕДАЈ!

ФАНТАСТИЧ-
НО, АЛИ...

ГРАД СЕ
ВИДИ САМО
С ОДРЕЂЕНЕ
ВИСИНЕ... ЧИМ СЕ
КРОЧИ НИЖЕ,
СВЕ НЕСТАЈЕ!

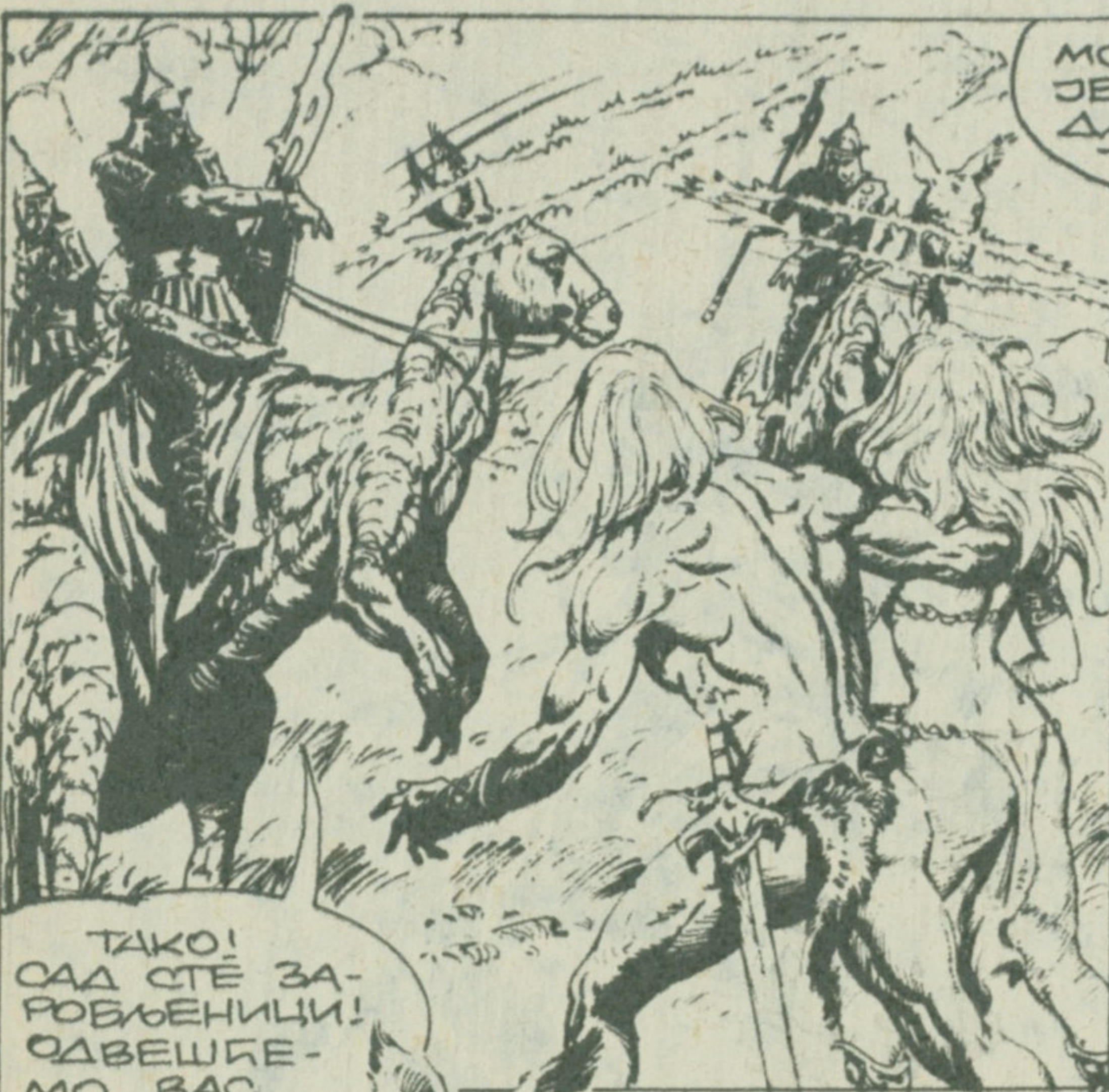
ОДАКЛЕ СИ,
СТРАЖЕ?

ИЗ ОФИРИЈЕ...
ЈА САМ ТАР,
А ОВО ЈЕ
КАНАЛА...
ГДЕ СМО?

ТИШИНА!
КОЈИМ
ПУТЕМ СТЕ
ДОШЛИ?
ОВАЈ ЗИД
ЈЕ ГРАНИ-
ЦА СВЕТА!

НИЗ РЕКУ!
НАША ЗЕМЉА
ЈЕ ИЗА
ОВИХ СТЕНА...

НЕМО-
ГУЋЕ!
ОВАЈ ЗИД
ЈЕ ГРАНИЦА
ЈУСКОВОГ
СВЕТА! ЗА
МНОМ!

ТАКО!
САД СТЕ ЗА-
РОВАНИЦИ!
ОДВЕШТЕ-
МО ВАС
НАШЕМ СТА-
РЕШИНИ!

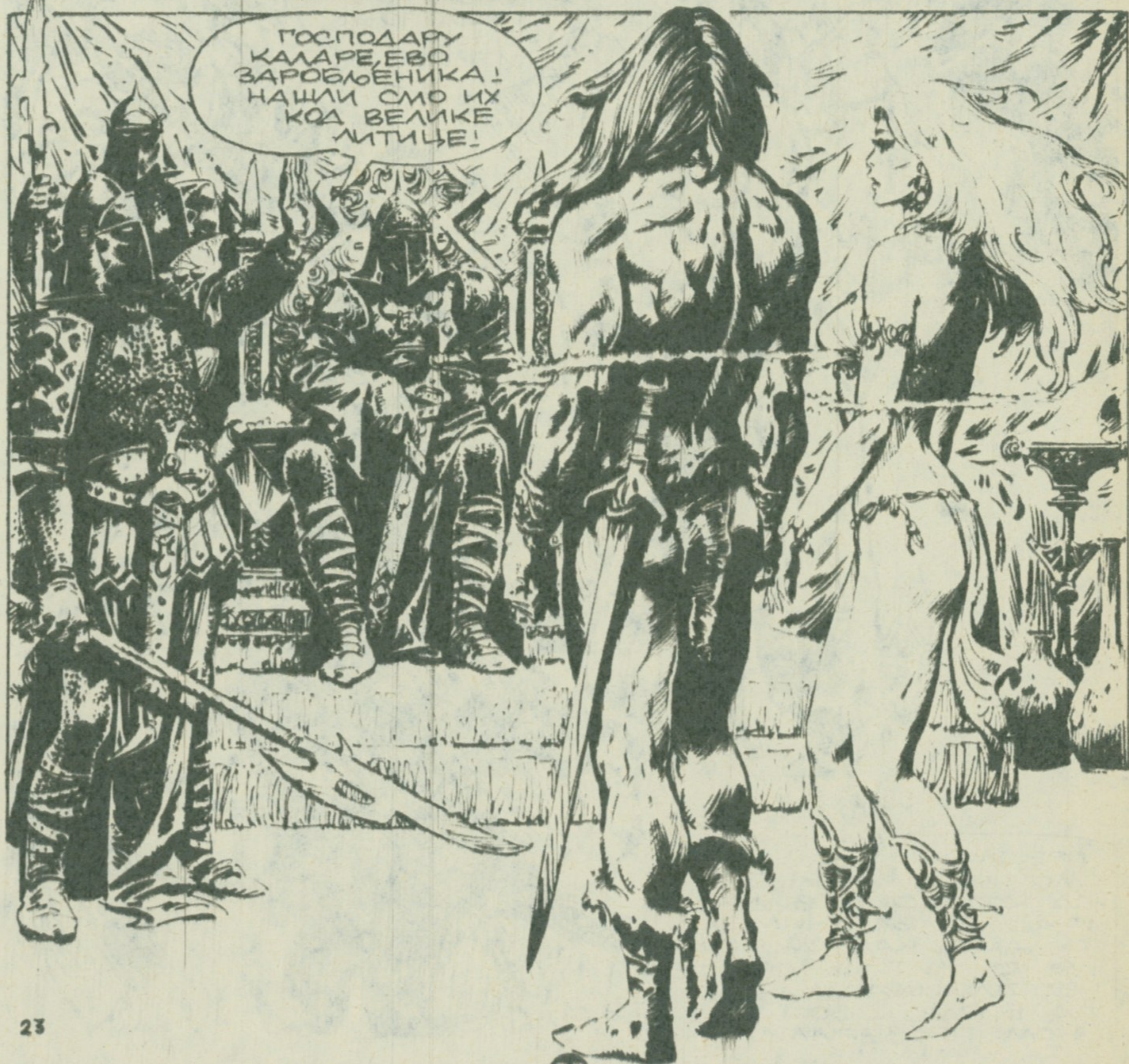
МОЖДА ЈЕ ТО
ЈЕДИНИ НАЧИН
ДА СЕ УЋЕ У
ТАЈ ЧУВЕНИ
ГРАД...

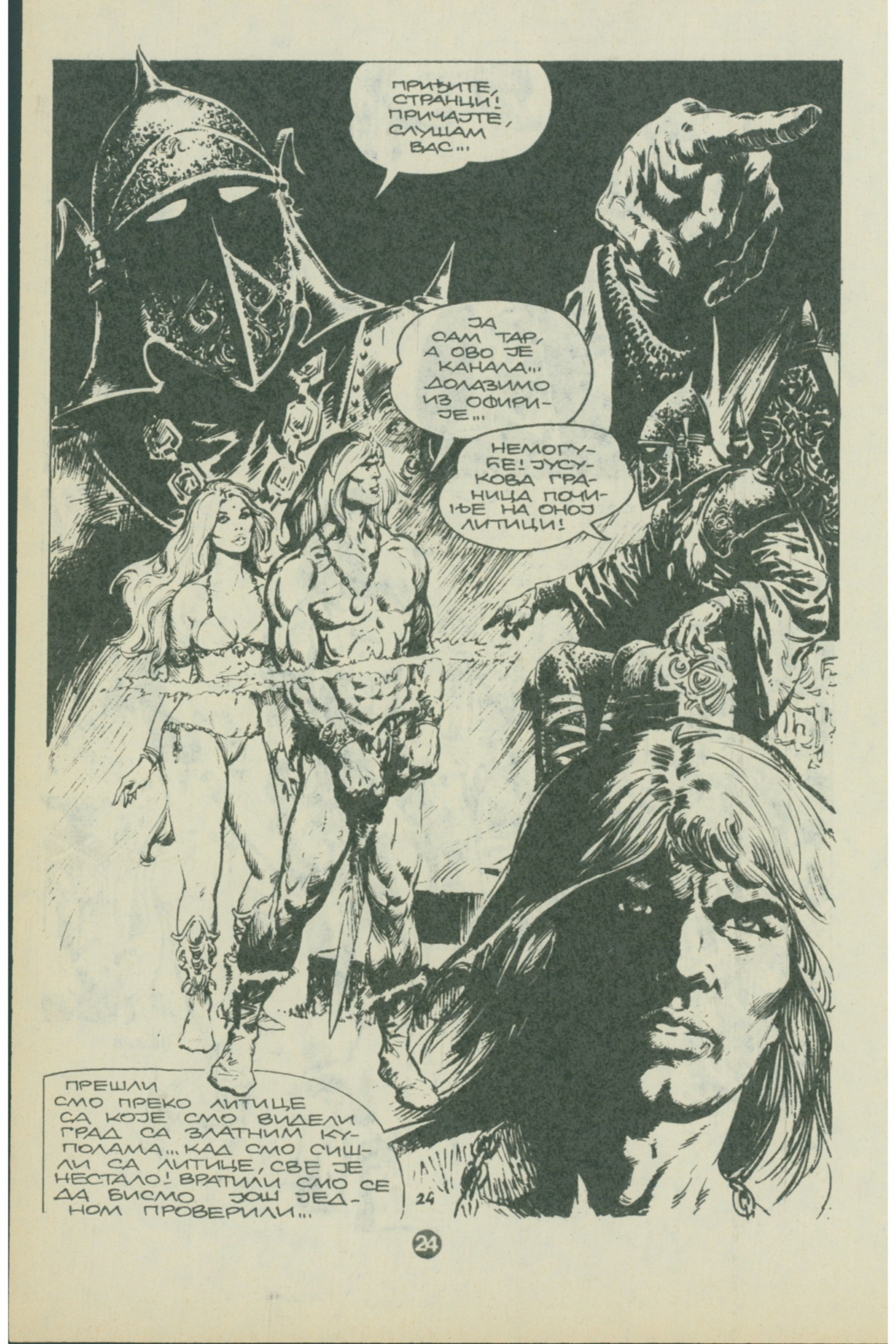
МОЖДА,
АЛИ ПО
КОЈУ
ЦЕНУ?!

ЗАСАД
НИШТА
НЕ
ВИДИМ,
ТАРЕ...

САМО
СТРПЛИ-
ВО,
БИЋЕ
ИЗНЕНА-
ЂЕНА!

ПРИЋИТЕ,
СТРАНЦИ!
ПРИЧАЈТЕ,
СЛУШАМ
ВАС...

ЈА
САМ ТАР,
А ОВО ЈЕ
КАНАЛА...
ДОЛАЗИМО
ИЗ ОФИРИ-
ЈЕ...

НЕМОГУ-
ЋЕ! ЈУСУ-
КОВА ГРА-
НИЦА ПОЧИ-
ЊЕ НА ОНОЈ
ЛИТИЦИ!

ПРЕШЛИ
СМО ПРЕКО ЛИТИЦЕ
СА КОЈЕ СМО ВИДЕЛИ
ГРАД СА ЗЛАТНИМ КУ-
ПОЛАМА... КАД СМО СИШ-
ЛИ СА ЛИТИЦЕ, СВЕ ЈЕ
НЕСТАЛО! ВРАТИЛИ СМО СЕ
ДА БИСМО ЈОШ ЈЕД-
НОМ ПРОВЕРИЛИ...

МАДА ЈЕ НЕ-
ВЕРОВАТНО,
ВЕРУЈЕМ
ТИ...

ПОЋИ
ЗА
МНОМ!
И ТИ
БЕШ/
ТАРЕ...

... БИТИ ИЗНЕНА-
ЂЕН КАО ШТО
САМ И ЈА БИО...

ЕВО
ДОМБАЛАРЕ,
ЗЛАТНОГ ГРА-
ДА! САДА СЕ НА-
ЛАЗИ НА ДНУ
ОВОГ ЈЕЗЕРА... МИ
СМО ЈЕДИНИ
ПРЕЖИВЕЛИ
ЗЕМЉОТРЕС...

ДА ЛИ ТИ
ЈЕ САД
СХВАТАЈИВО
МОЈЕ ИЗНЕ-
НАЂЕЊЕ ДА
СИ МОГАО ВИ-
ДЕТИ ДОМБА-
ЛАРУ! ВИДЕО
СИ САМО ЈЕДИН
ОДРАЗ НА ЛЕ-
ДЕНИМ ОБ-
РОНЦИМА
ПЛАНИНЕ...

ПОШТО
СИ НАМ
СВЕ ЛЕПО
ОБЈАСНИО,
И МИ БЕМО
ТИ РЕКИ НЕ-
ШТО ВИШЕ
О СЕБИ...

У
ОФИРИЈИ
СМО ОД ЈЕДНОГ
СТАРЦА ДОЗНА-
ЛИ ЗА ДОМБА-
ЛАРУ - ЗЛАТНИ
ГРАД, ПА СМО
ПОЖЕЛЕЛИ ДА
ГА ВИДИ-
МО...

СТАРЦ
НАМ ЈЕ ОБ-
ЈАСНИО КАКО
БЕМО СТИГЛИ
ДО ЊЕГА, И ТА-
КО СМО ДОШЛИ
ДО ЛИТИЦЕ
ГДЕ СТЕ НАС
НАШЛИ...

ВЕРУЈ,
ДА СУ
НАМ НА-
МЕРЕ
ЧИСТЕ...

ВЕ-
РУЈЕМ
ВАМ, ПРИ-
ЈАТЕЉИ!

ЗАШТО НОСИТЕ ТЕ
МЕТАЛНЕ КАЦИГЕ?

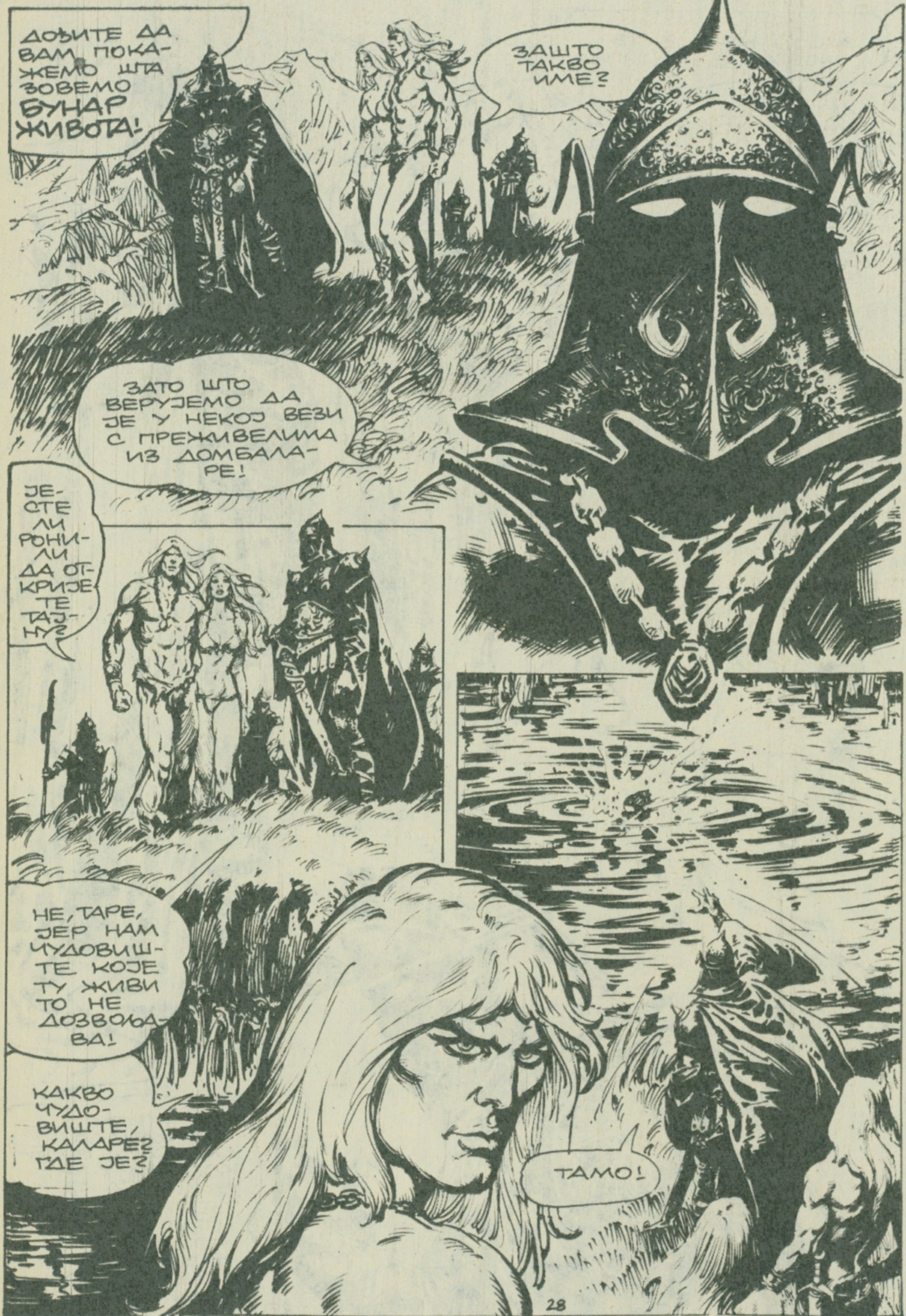
ЗА ВРЕМЕ
ЗЕМЉОТРЕСА
ОЗРАЧЕНИ СМО НЕ-
ПОЗНАТОМ МАГНЕТ-
СКОМ СИЛОМ КОЈА
САД ГОСПОДАРИ НА-
ШИМ ЖИВОТИМА...
ТО ЈЕ ОНАЈ СВЕ-
ЛОСНИ ПОЈАС КО-
ЈИ СМО ВАС
ЗАРОБИЛИ!

ОДАКЛЕ
ТА СМА?

НЕ ЗНАМО!
АЛИ ОЧЕКУЈЕ-
МО ЧУДО!
СТАЛНО СЕ НА-
ДАМО ДА СУ БАР
НЕКИ ОД НАШИХ
ПРЕЖИВЕЛИ...

НЕ-
МОГУ-
ЋЕ!
КАКО
СУ ПРЕ-
ЖИВЕЛИ
ПОД ВО-
ДОМ?

У ПРАВУ
СИ, КАНАЛА,
АЛИ СМО ПОНЕ-
КАД, НОГУ, ВИ-
ЂАЛИ НА ЈЕ-
ЗЕРУ НЕКАКВЕ
ПРИЛИКЕ КА-
КО ПИВАЈУ,
А ЗАТИМ ИШ-
ЧЕЗАВАЈУ
У ВОДИ...

ДОЏИТЕ ДА
ВАМ ПОКА-
ЖЕМО ШТА
ЗОВЕМО
БУНАР
ЖИВОТА!

ЗАШТО
ТАКВО
ИМЕ?

ЗАТО ШТО
ВЕРУЈЕМО ДА
ЈЕ У НЕКОЈ ВЕЗИ
С ПРЕЖИВЕЛИМА
ИЗ ДОМБАЛА-
РЕ!

ЈЕ-
СТЕ
ЛИ
РОНИ-
ЛИ
ДА ОТ-
КРИЈЕ
ТЕ
ТАЈ-
НУ?

НЕ, ТАРЕ,
ЈЕР НАМ
ЧУДОВИШ-
ТЕ КОЈЕ
ТУ ЖИВИ
ТО НЕ
ДОЗВОЉА-
ВА!

КАКВО
ЧУДО-
ВИШТЕ,
КАЛАРЕ?
ГДЕ ЈЕ?

ТАМО!

ТОГ ТРЕНУТКА
ИЗ ВОДЕ ЈЕ ИЗРО-
НИЛА ОГРОМНА
НЕМАН...

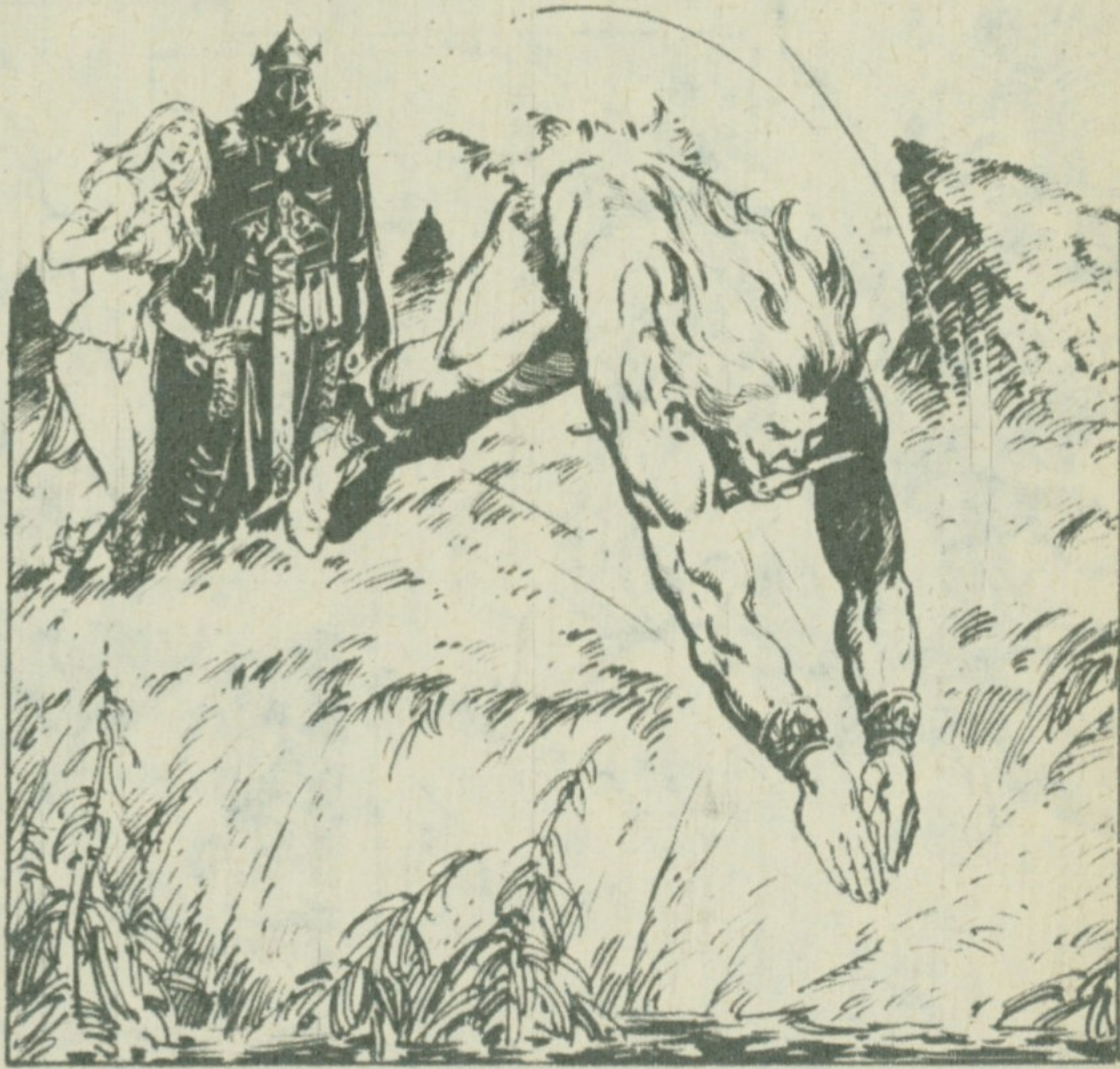
ТО ЈЕ
ЈЕДИНА ПРЕ-
ПРЕКА КОЈА
ВАС СПРЕЧА-
ВА ДА ПРО-
ВЕРИТЕ
ИМА ЛИ ПРЕ-
ЖИВЕЛИХ?!

НЕ! МИ НЕ
МОЖЕМО,
РОНИТИ
НИСМО ОТПОР-
НИ НА
ТЕЧНОСТ!

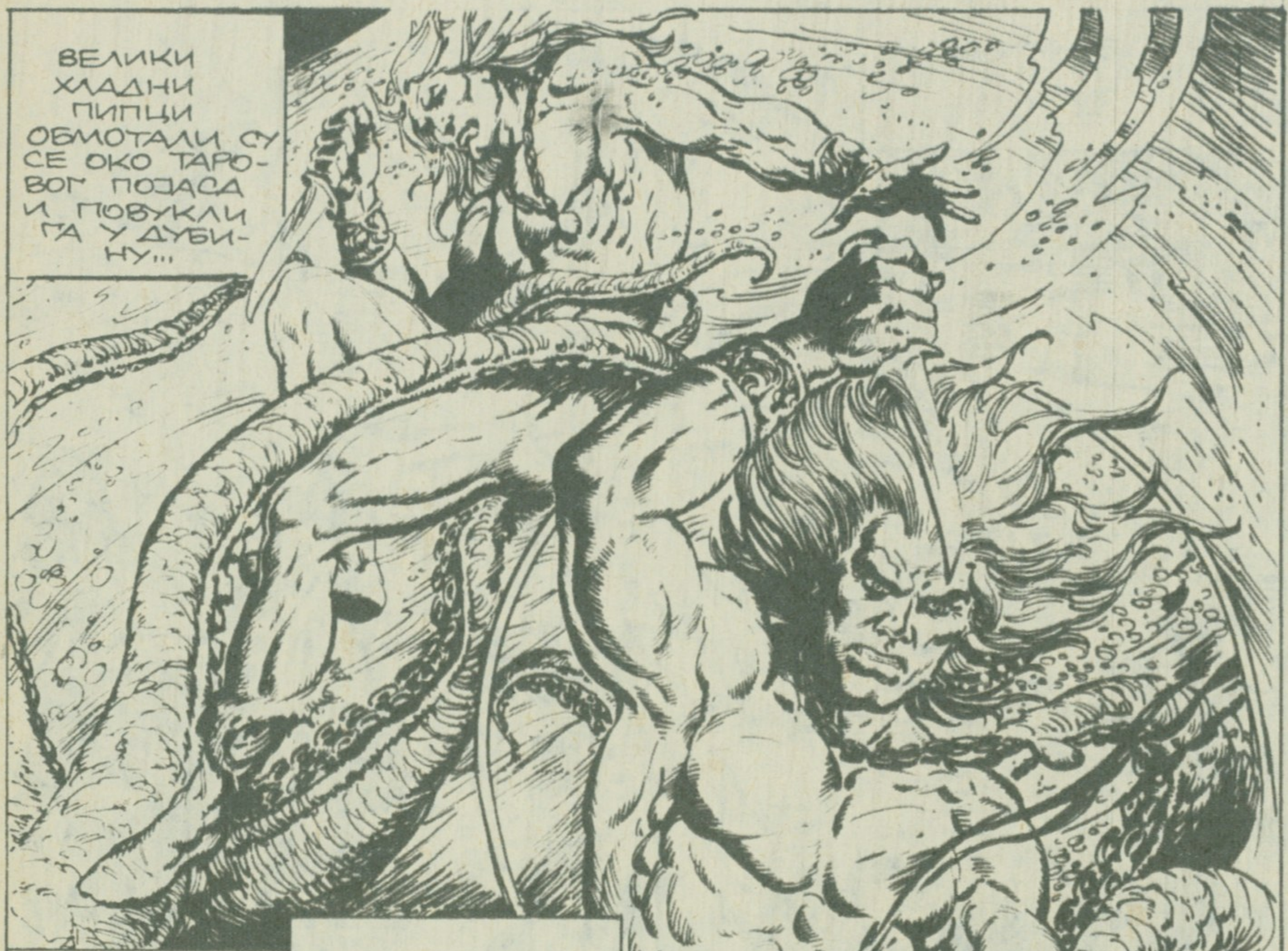

ДАЈТЕ
МИ НОЖ!

29

ВЕЛИКИ
ХЛАДНИ
ПИПЦИ
ОБМОТАЛИ СУ
СЕ ОКО ТАРО-
ВОГ ПОЈАСА
И ПОВУКЛИ
ГА У ДУБИ-
НУ...

НАСТАЛА ЈЕ
ЖЕСТОКА БОР-
БА... ТАР ЈЕ
ЗНАО ДА СА-
МО ПРЕЦИЗ-
НИМ УДАРЦЕМ
МОЖЕ УБИТИ
ЧУДОВИШТЕ...

КАЛАР
И ЊЕ-
ГОВИ
ЉУДИ
СА
СТРЕП-
ЊОМ СУ
ИШЧЕКИ-
ВАЛИ
ИСХОД...

ИСКОРИС-
ТИВШИ
ПОВОЉАН
ТРЕНУТАК,
ТАР ЈЕ
ЗАРИО
БОДЕЖ У
ТЕЛО ЧУ-
ДОВИШТА...

СМРТНО ПОГОЂЕНА, НЕМАМ ЈЕ
ПОКУШАЛА ДА СА СОБОМ ПО-
ВУМЕ И СВОГ ПРОТИВНИКА, АЛИ
ПИПЦИ СУ ПОЛАКО ГУБИЛИ
СНАГУ И...

ТАР!
СПАСИТЕ
ГА!

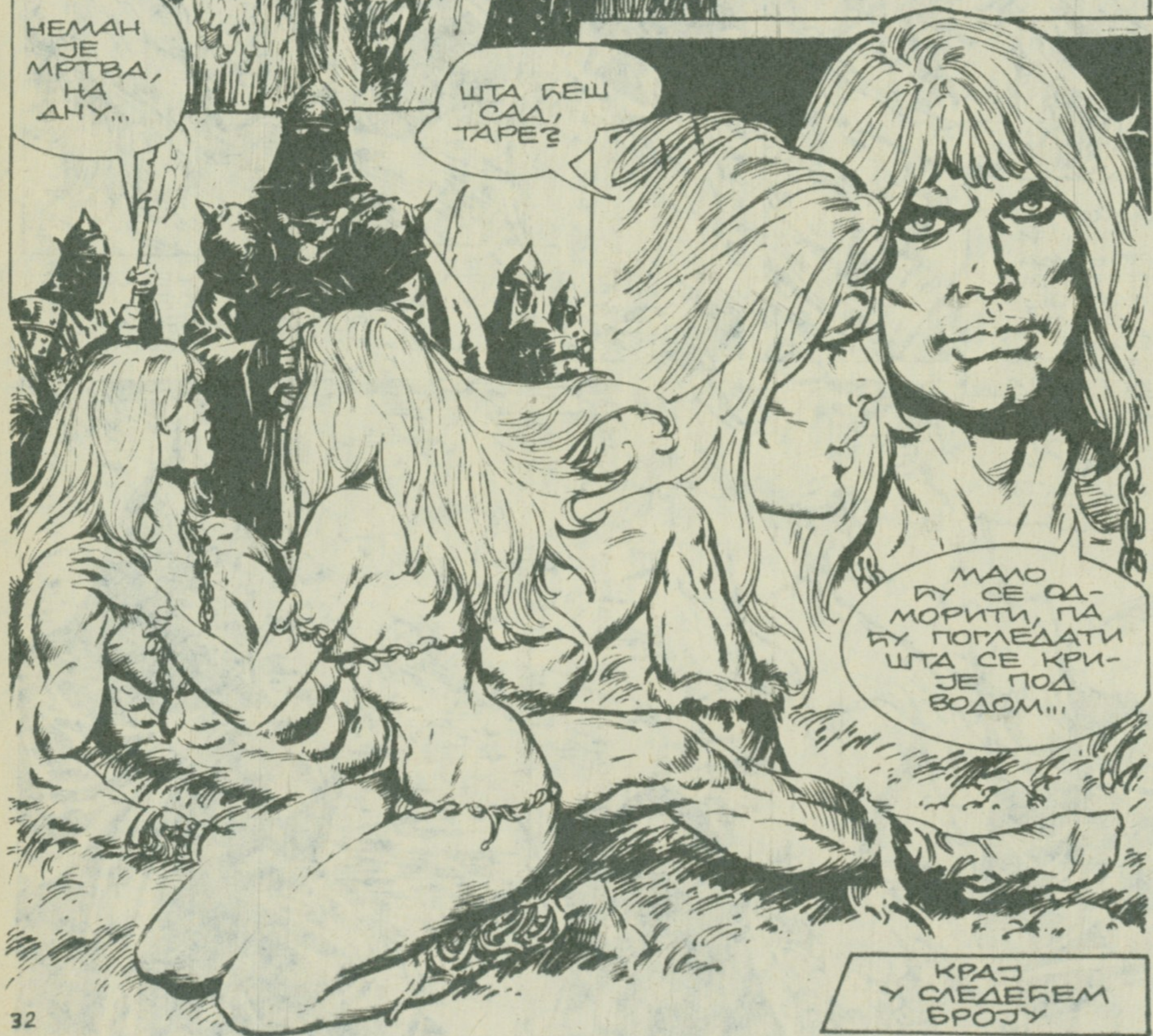

ДА ЛИ ЈЕ ЖИВ?
СПАСИТЕ ГА!!!
ПРЕКЛИЊЕМ
ВАС!!!

НЕ БРИНИ, КАНАЛА!
ЗА КОЈИ ТРЕНУТАК
ЋЕ СЕ ПОВРАТИТИ!!!

НЕМАМ
ЈЕ
МРТВА,
НА
ДНУ!!!

ШТА ЋЕШ
САД,
ТАРЕ?

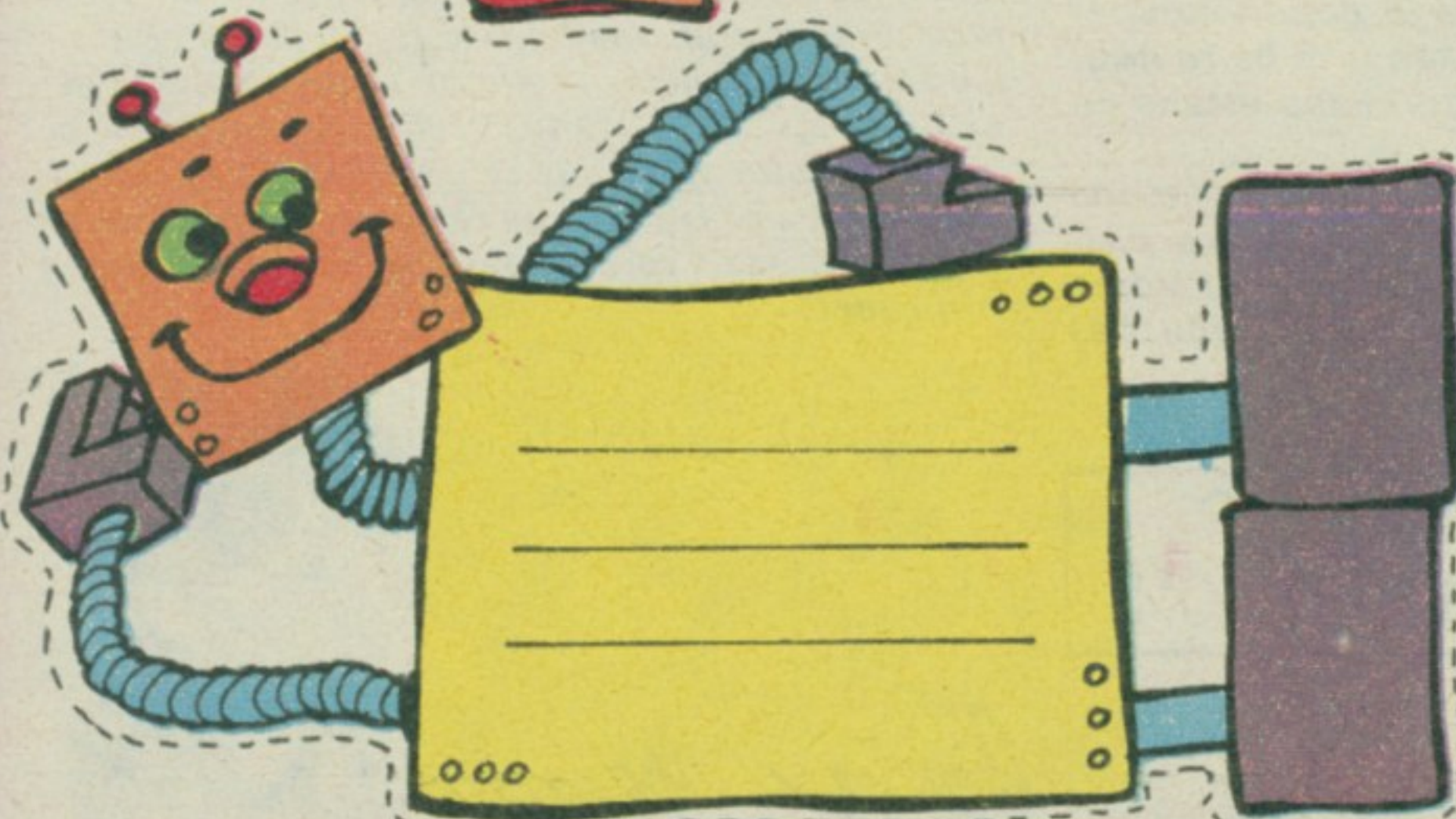
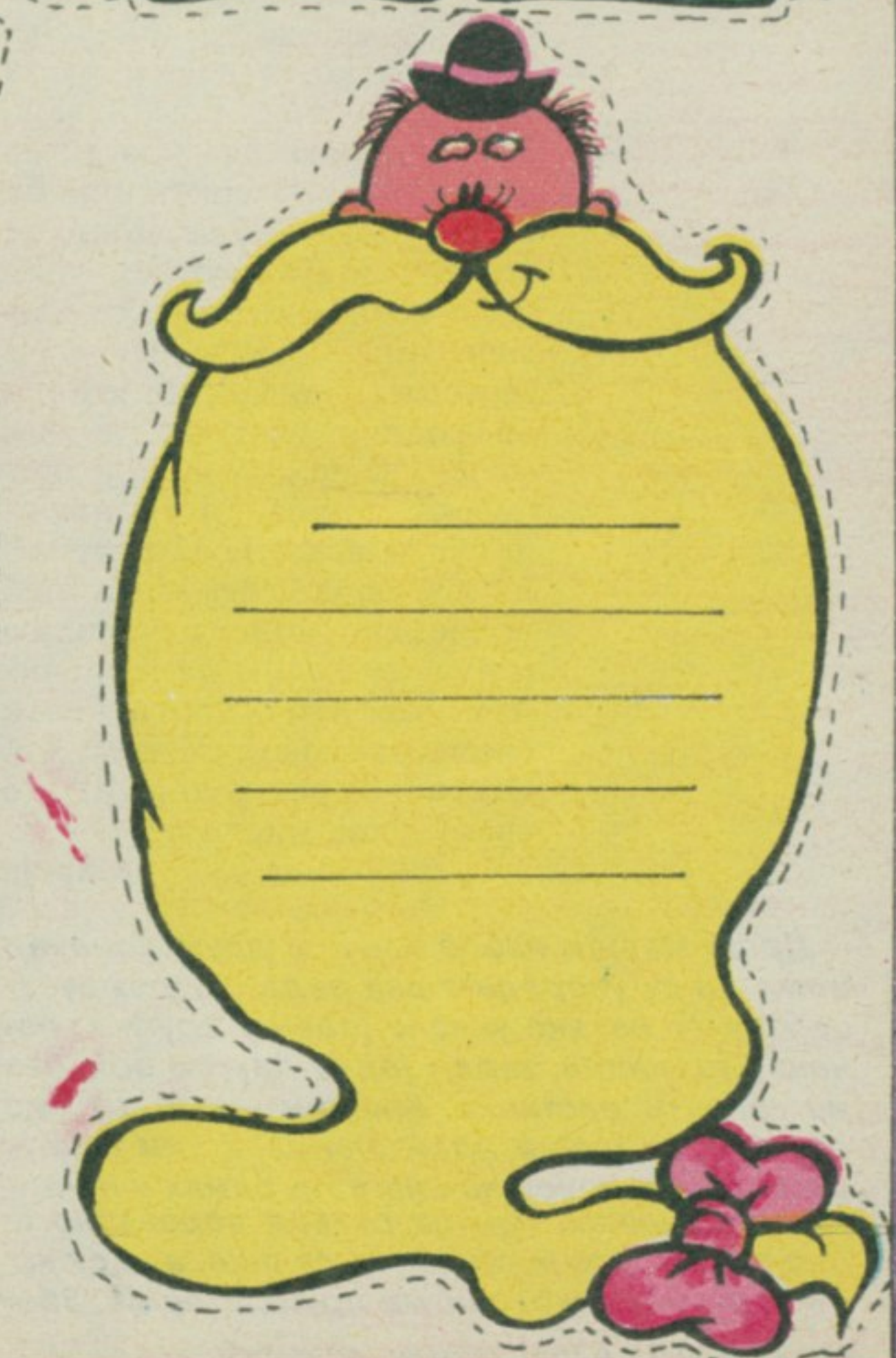
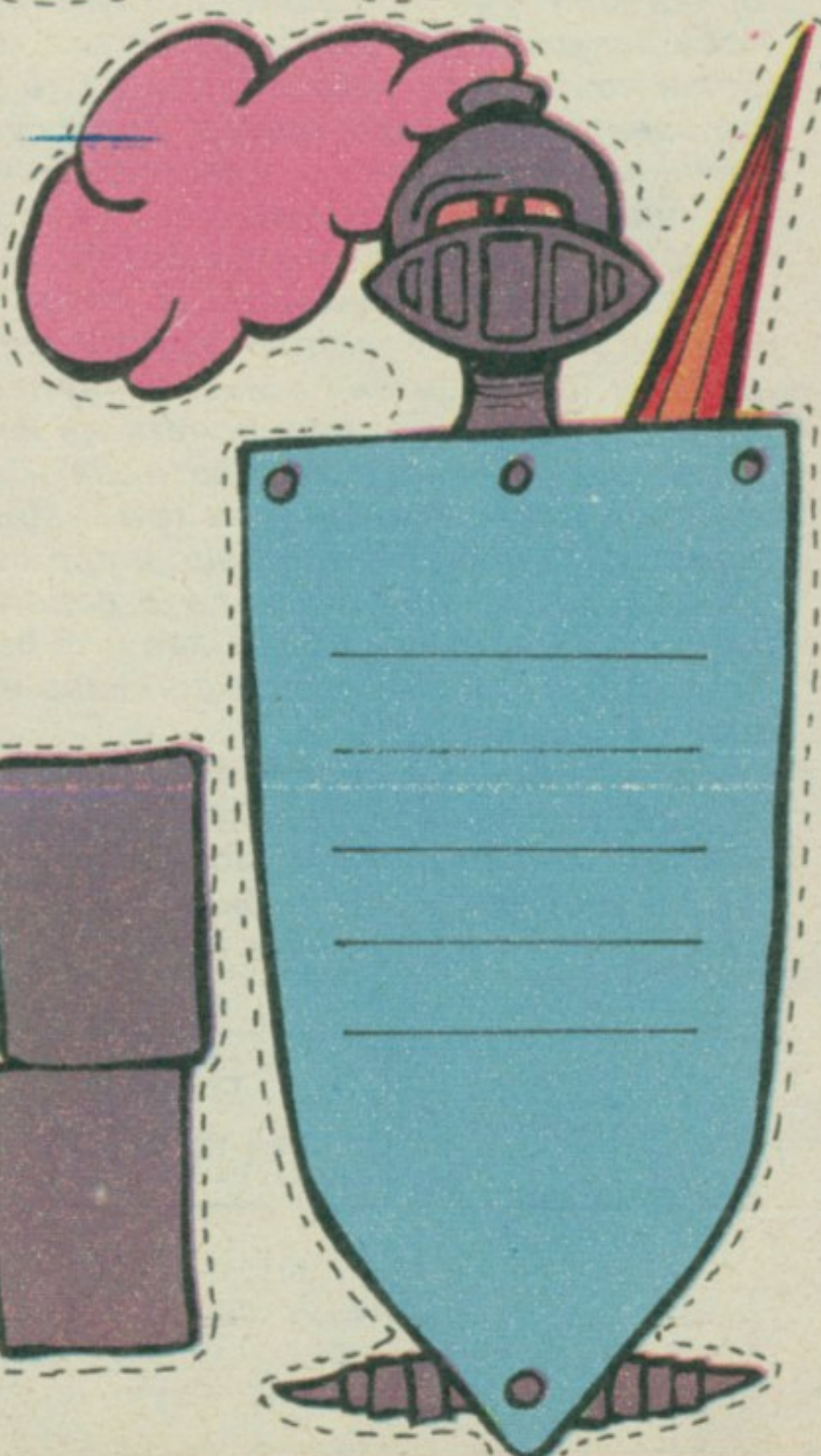
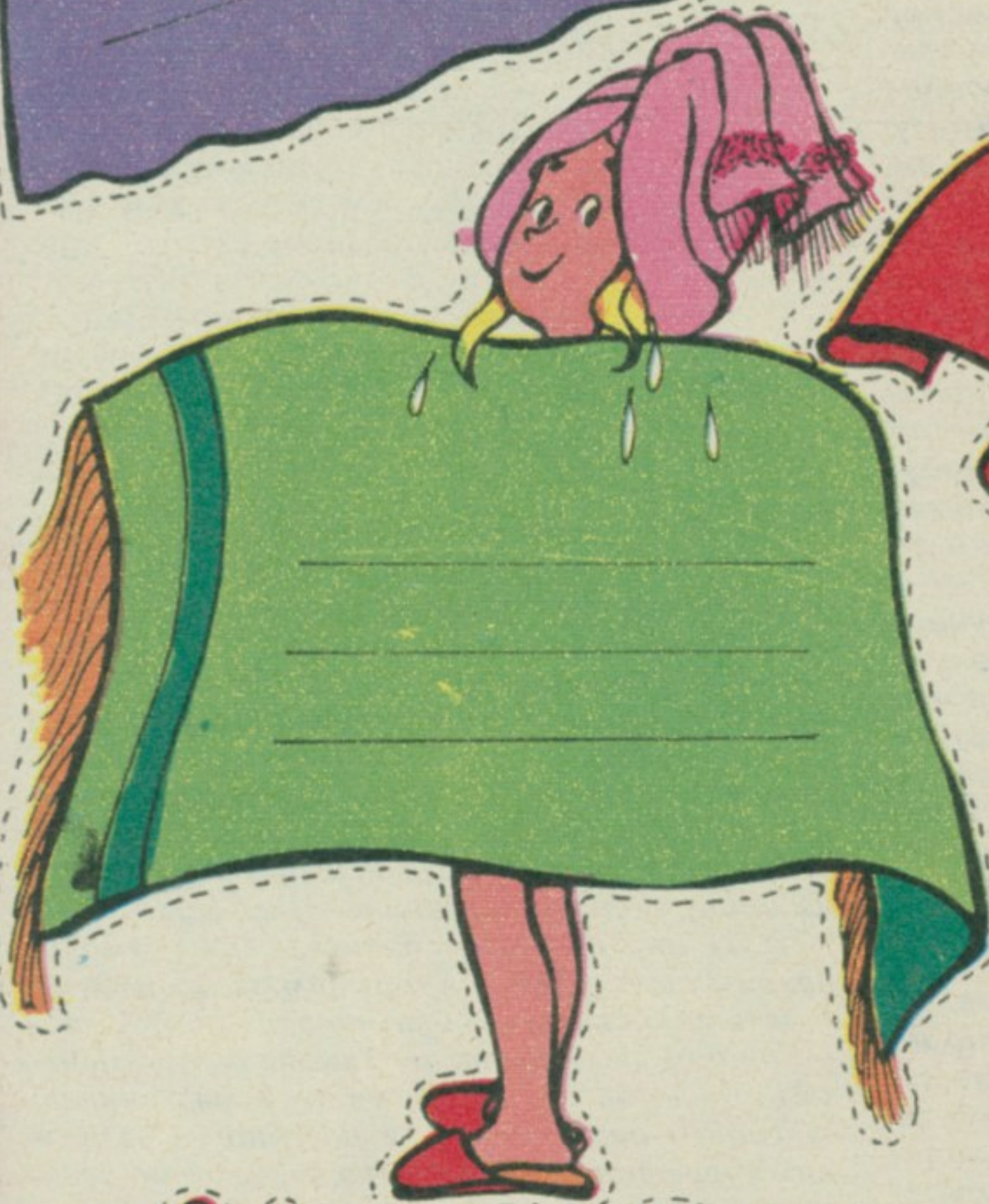
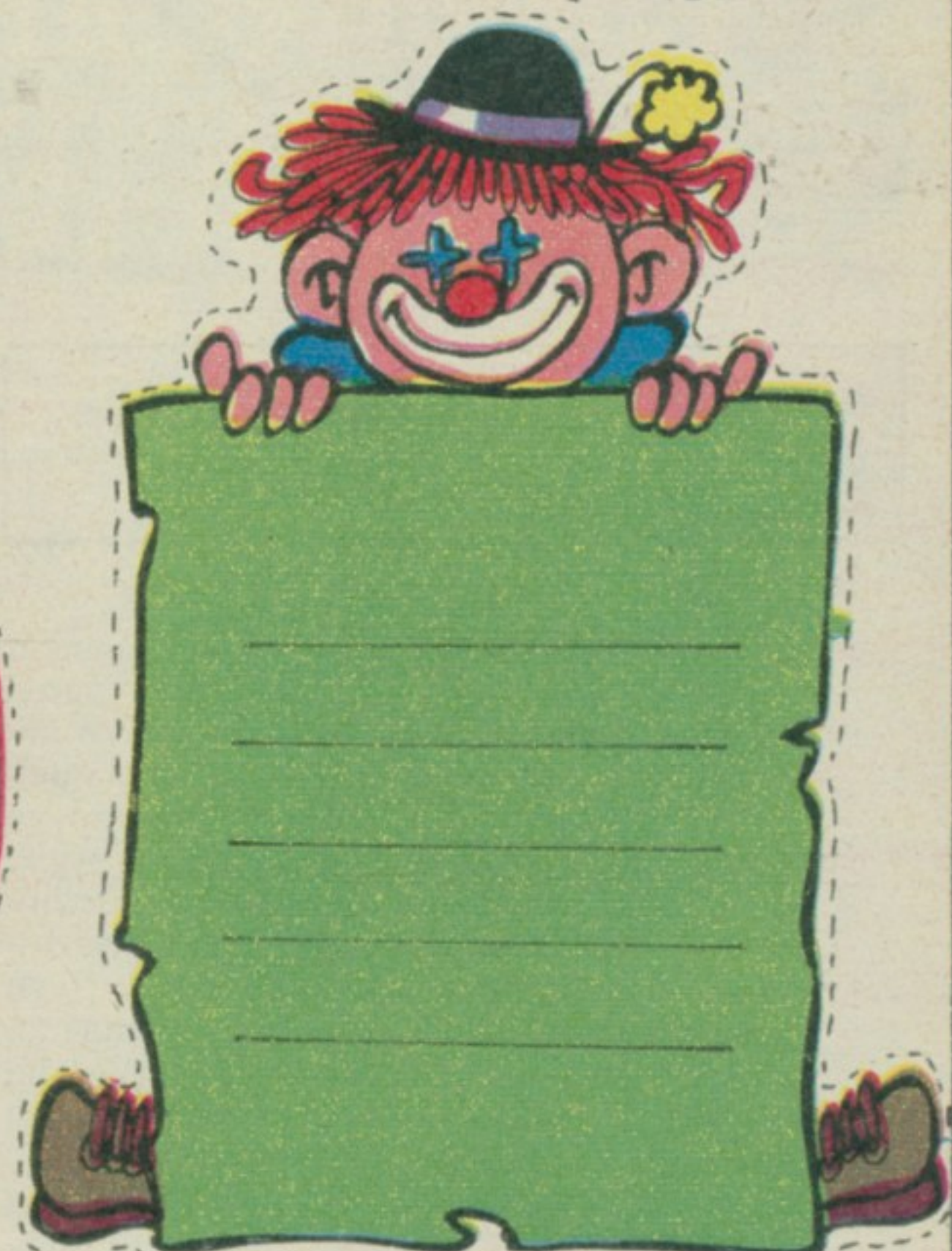
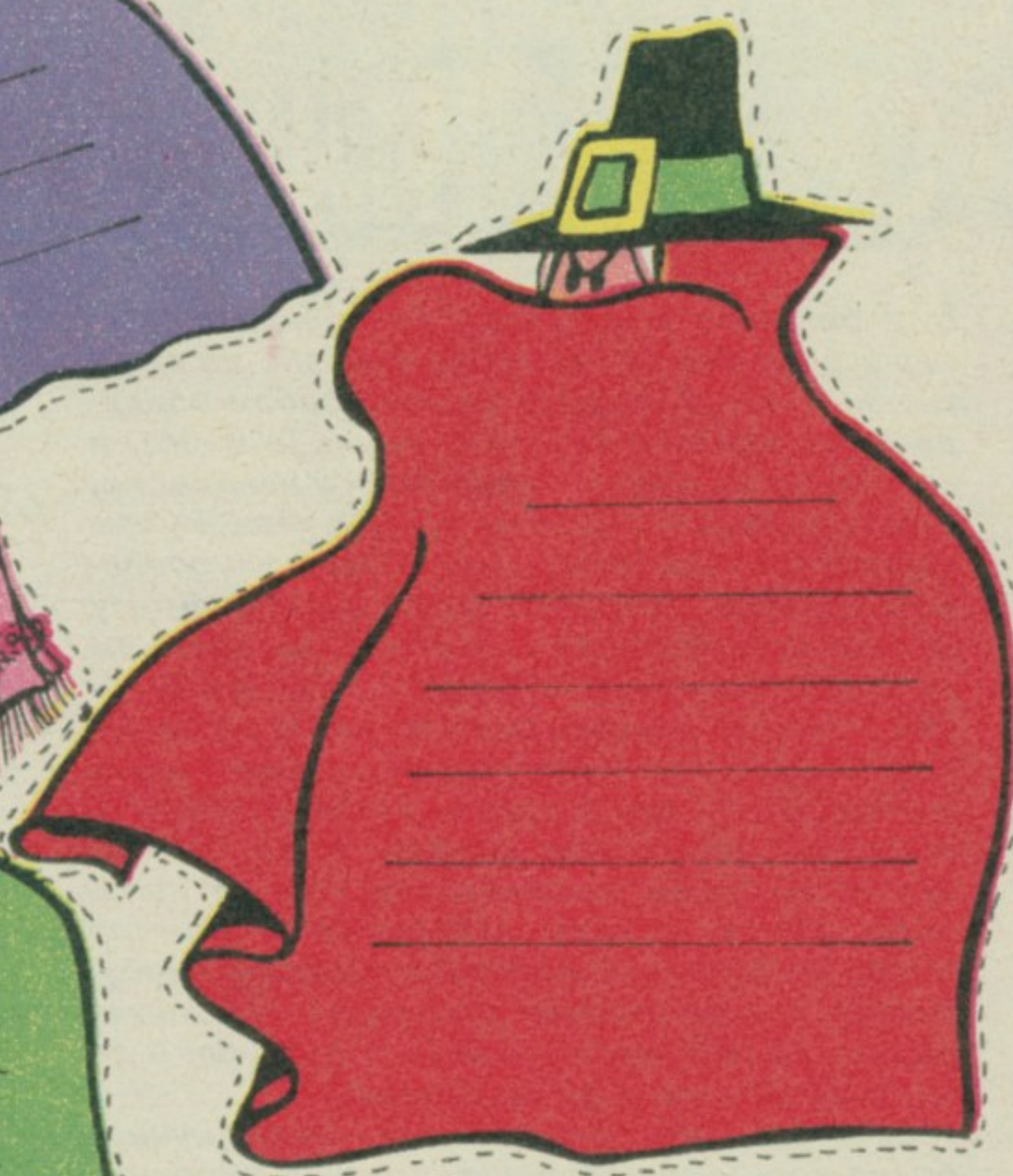
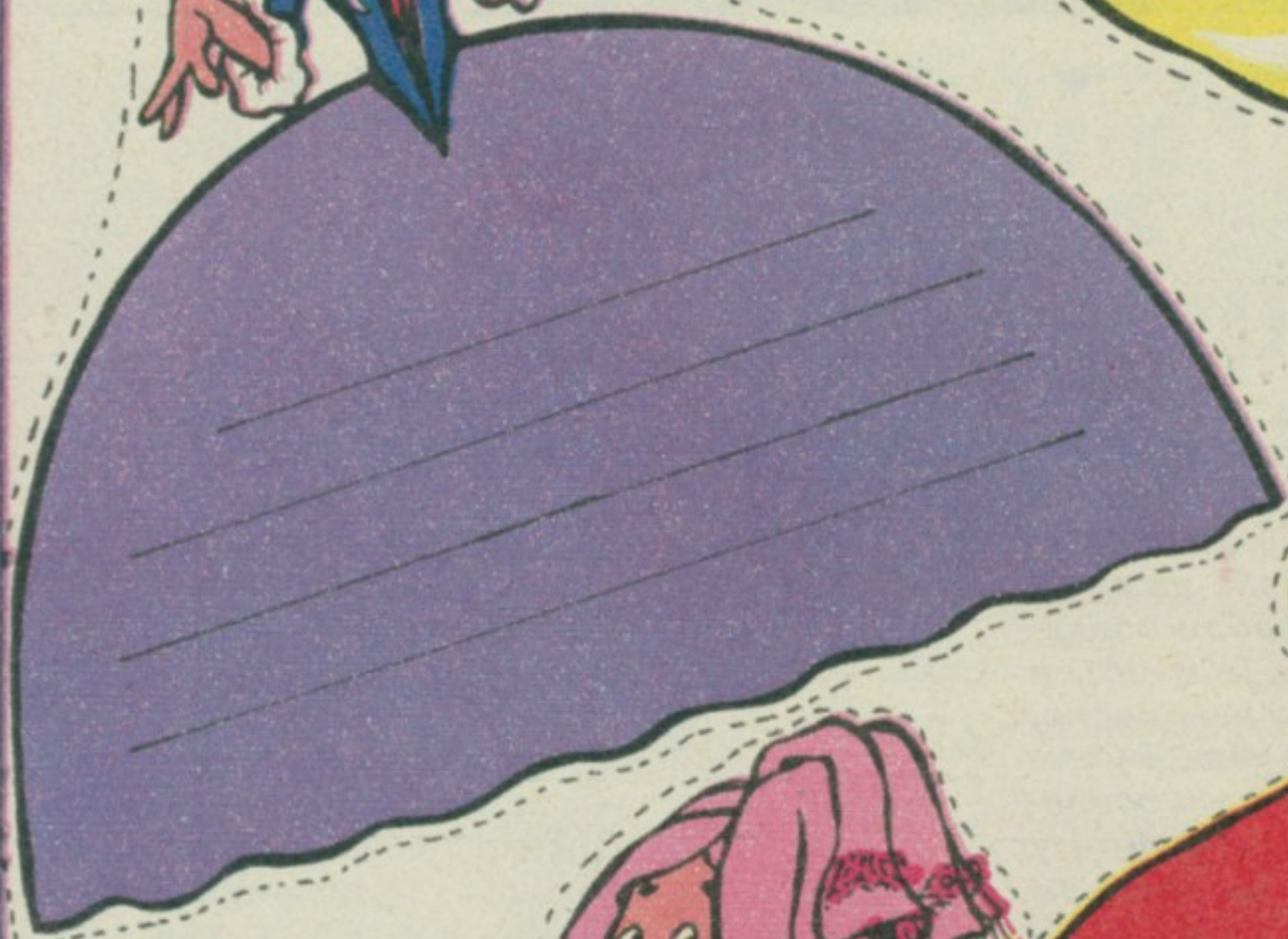
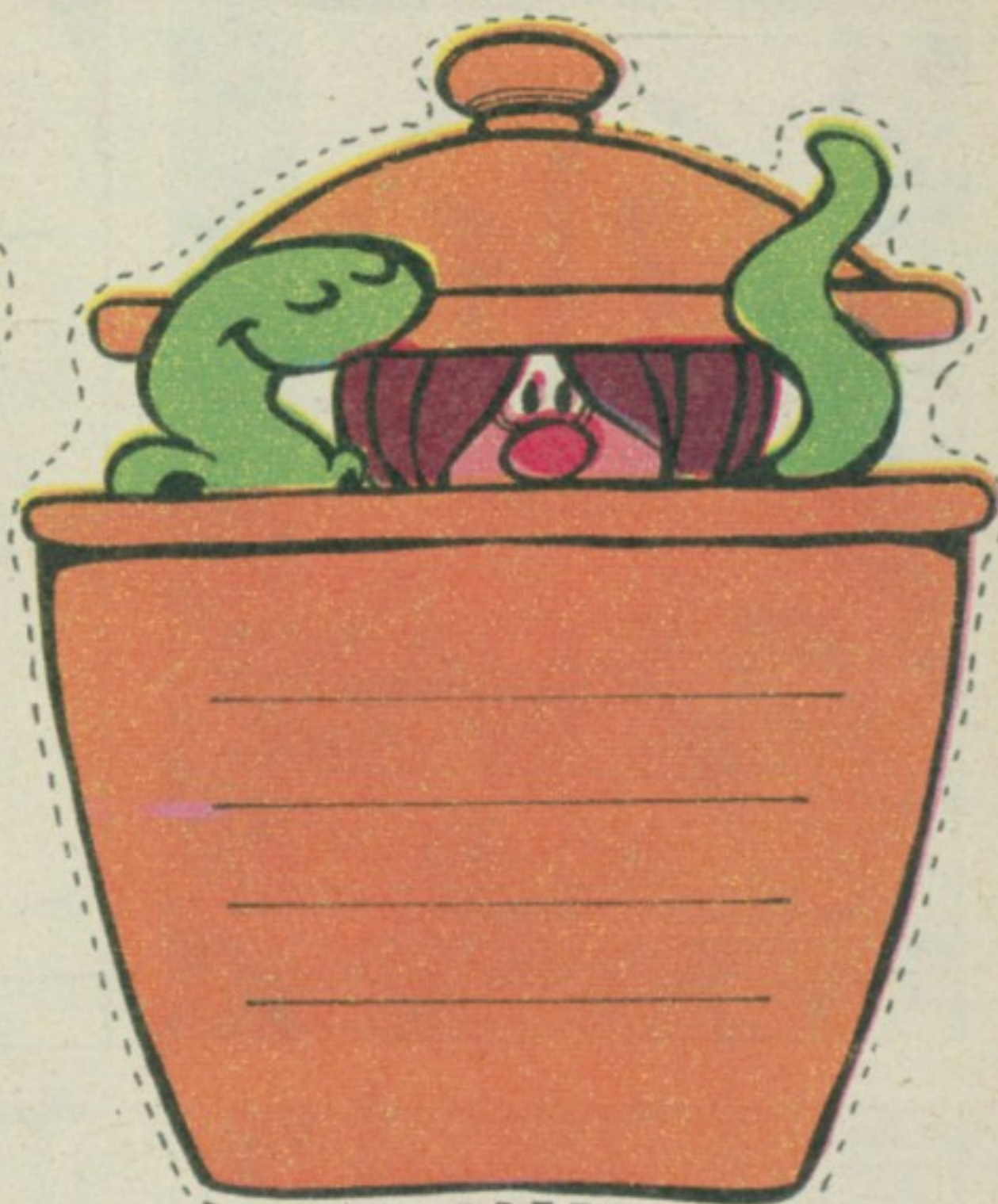
МАЛО
ЋУ СЕ ОД-
МОРИТИ, ПА
ЋУ ПОГЛЕДАТИ
ШТА СЕ КРИ-
ЈЕ ПОД
ВОДОМ!!!

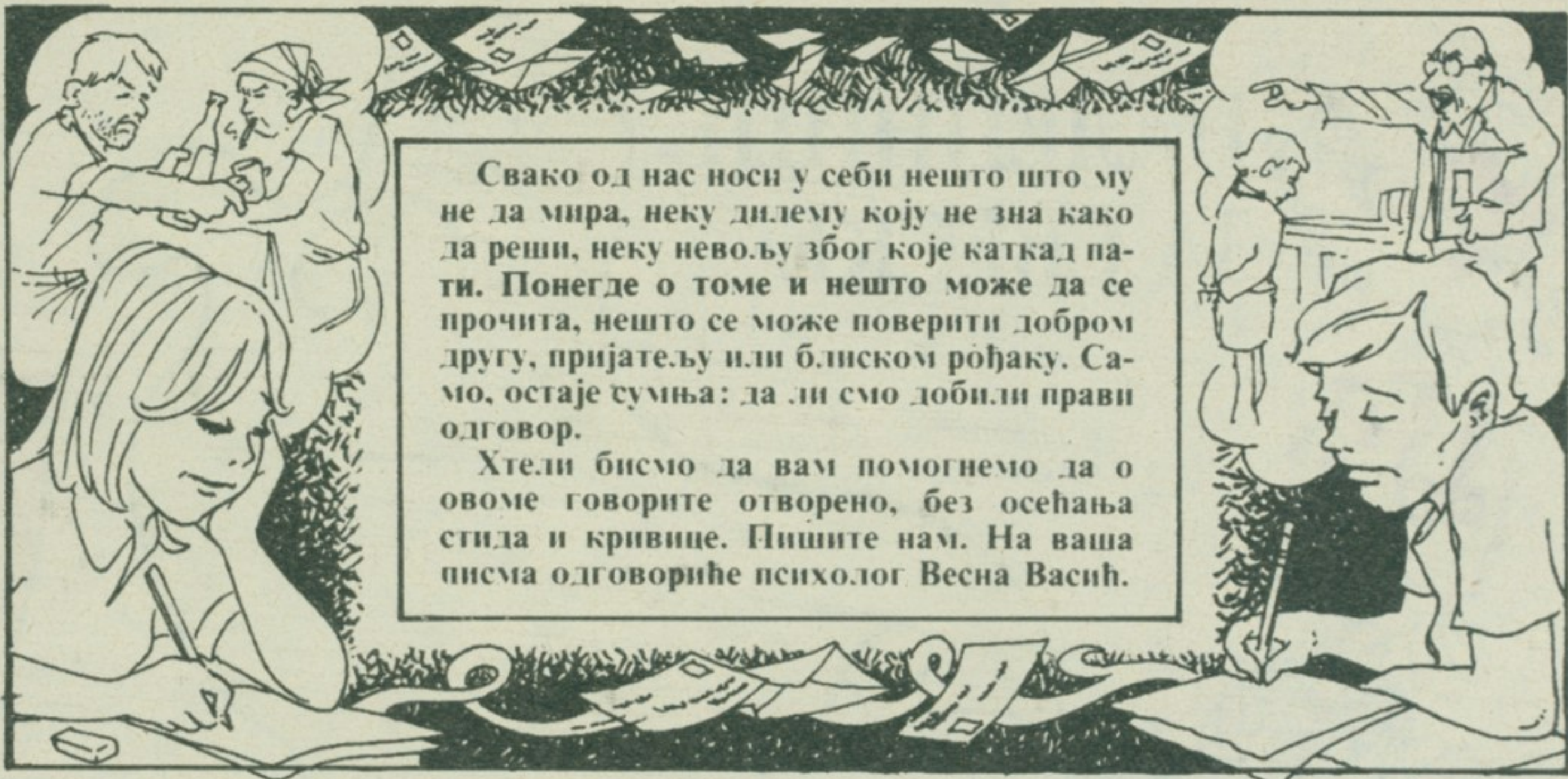
КРАЈ
У СЛЕДЕЋЕМ
БРОЈУ

НАЛЕПНИЦЕ ЗА СВЕСКЕ

Исеците по цртицама,
испишите име, разред,
предмет
и залепите
на свеску.

Свако од нас носи у себи нешто што му не да мира, неку дилему коју не зна како да реши, неку невољу због које каткад па-ти. Понегде о томе и нешто може да се прочита, нешто се може поверити добром другу, пријатељу или блиском рођаку. Са-мо, остаје сумња: да ли смо добили прави одговор.

Хтели бисмо да вам помогнемо да о овоме говорите отворено, без осећања стида и кривице. Пишите нам. На ваша писма одговориће психолог Весна Васић.

СВЕ ШТО БИСТЕ ХТЕЛИ ДА ЗНАТЕ О СЕБИ А НИСТЕ СЕ УСУДИЛИ ДА ПИТАТЕ

ИЗМЕЂУ ОЦА И МАЈКЕ

Драга Весна, родитељи су ми се развели кад сам имала годину дана, мада су се пре брака дуго познавали. Он је постао алкохоличар. Оженио се други пут и има двоје деце. Чула сам да је сумњао да је једно дете његово и да је због тога покушао да се убије. Дуги низ година нисам га видела, а онда се појавио, почео да инсистира да се виђамо и да посетим његову родбину. Жели да упознам и његову децу. То ми је неподношљиво. Кад му све то није успело, обратио се и Центру за социјални рад, покушавајући да докаже да моја мама не уме да ме васпита и да би он то могао боље. Било је мучно... Мама дугујем много, посебно зато што се због мене није удавала и сва ми се посветила. Кад ми је било 10 година (сад ми је 17), желела је да се уда за једног човека, али ја јој то нисам допустила, хтела сам сву њену љубав за себе. Мада бих, повремено, волела да видим и оца, не желим да је повредим, јер сам у потпуности свесна колико јој дугујем. Осећам се растрзано. Шта о свему томе мислиш?

Марија

Драга Марија, избор брачног друга понекад може да се упоређи са два реда оштрих зубаца који се некако уклопе један у други и, понекад годинама, задају једно другом бол, без могућности растанка. Мислим да је то био случај и са твојим родитељима, с тим што је мама имала довољно снаге да одмах у почетку све прекине. Њихов развод вероватно је био разлог што је он почео да пије, али су корени очевог алкохолизма други, старији. Због

тога би свако евентуално оптуживање твоје мајке да је она за све крива требало да схватиш као његов покушај да пред собом оправда своје животне неуспехе (којих је много) и као начин да прикупи неки поен у изненадној и беспопштеној борби за твоју љубав. Нисам сигурна како да га објасним: извесним осећањем кривице, потребом да се окрене детету за које је сигуран да је његово, неслагањем са другом женом, осећањем да све више то не? У сваком случају, ради то на један, за тебе и маму, болан и непримерен начин – њему једино доступан. Изгледа да је дуготрајна обузетост алкохолом довела и до његове знатне психичке измењености која се испољава већ и у виду патолошке љубоморе (страх да дете није његово) и покушају самоубиства. Његов положај је тежак, а ти и иначе желиш да га повремено виђаш, па мислим да би тако требало и да поступаш.

Што се маме тиче, она се, након мучног брака који ју је заплашио, потпуно окренула теби покушавајући да ти пружи љубав на најбољи начин, нарочито желећи да те заштити од евентуалних разочарења. Ипак, сувише се навикла на ваш присан однос, а у њеним поступцима има и (неоснованог) страха да те не изгуби – на пример, ако се будеш виђала са оцем. Поред тога, учинила је да се осећаш кривом због њене „жртве“, коју би требало да доживи као спонтану и несебичну љубав. Ти си одрасла, ускоро ћеш почети да живиш на један други начин и она ће морати томе да погледа у очи. Помози јој у томе! Мислим да немаш шта себи да замериш: и пре оне велике љубави твоја мама имала је довољно времена да се одлучи на брак, као што ће га имати и убудуће, а кад се све догађало имала си свега 10 година.

Што се брата и сестре тиче, посаветовала бих те да и о свом односу према њима размислиш. Нисам сигурна, можда то и не може да се упоређи, коме је било теже: теби без тате, или њима са таквим татом?

вукла сам јединицу и никако ми није успевало да је по-правим. Узимала сам и приватне часове, али није вредело. Кад помислим да ћу тај предмет имати још две године, не знам шта ћу од муке. Док ми приватни наставник објашњава, још ми се и чини да разумем. Али, кад ме прозове професор (који није лош) и оно мало што сам схватила заборавим. Зашто је то тако? Да није других добрих оцена, мислила бих да сам глупа.

Соња

Драга Соња, и сама видиш да немаш објективних разлога да сумњаш у своју интелигенцију. Што се математике тиче, видим да ти то градиво заиста не разумеш; психолошка опуштеност у присуству приватног наставника даје ти нешто поверења у себе, али кад те пред одељењем испитује наставник који од тебе очекује исто што и од осталих ученика, престајеш да будеш храбра и доживљаваш неуспех. У ствари, код тебе се ради о једној инхибицији на нивоу осећања, ограниченој на један предмет. Из оног што си ми написала могу само да правим претпоставке о могућим разлозима, па је зато најбоље да се обратиш психологу у твојој школи да ти помогне. Такође би ти користило и кад би могла да о свему поразговараш са својим наставником, а посебно са разредним старешином. Твоја невоља, сама по себи, није ни ретка ни значајна у тој мери да се због ње толико бринеш. Тешкоће такве природе некад нестају и спонтано. Међутим, може да се догоди и оно друго: да се инхибиција прошири и на друге предмете, а да се ти осећаш све несигурнијом. Зато се и надам да ћеш послушати мој савет.

НЕВОЉЕ С МАТЕМАТИКОМ

Врло добар сам ђак. Неке предмете волим више и ту су ми оцене боље. Мучи ме математика. Од почетка године

Весна Весна

библиотека

ДОМ И ШКОЛА

намењена првенствено средњошколској ом-
ладини као лектира уз наставу књижевности,
доноси дела најистакнутијих писаца југосло-
венске и стране књижевности.

1. Жак Превер:
ПЕСМЕ 1.800
2. Лорка:
ПЕСМЕ 1.800
3. Н. В. Гогољ:
РЕВИЗОР 1.500
4. Н. В. Гогољ:
ШИЊЕЛ И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ 1.800
5. Светозар Ранковић:
ГОРСКИ ЦАР 1.800
6. Исидора Секулић:
ПУТОПИСИ, ПРИПОВЕТКЕ,
ЕСЕЈИ 2.100
7. Јован Скерлић:
КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ 1.800

8. Отон Жупанчић:
ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ 1.500
9. ...
ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ 1.800
10. Љуба Ненадовић:
ПИСМА ИЗ ИТАЛИЈЕ 1.800
11. Јован Стерија Поповић:
КОМЕДИЈЕ 1.800
12. Ђура Јакшић:
ПЕСМЕ 1.800
13. Ђура Јакшић:
ПРИПОВЕТКЕ 1.800

Књиге су штампане ћирилицом

библиотека

СРПСКА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦУ

80. Бранко Ћопић:
ЧАРОВНА ШУМА 350
81. Бранислав Црнчевић:
МРАВ ДОБРОГ СРЦА 300
82. Милован Данолић:
ШТА СУНЦЕ ВЕЧЕРА 300
83. Душко Радовић:
ЗАМИСЛИТЕ, ДЕЦО 1.400
84. Змај Јова Јовановић:
ПЕСМЕ ПРИЧАЛИЦЕ 1.400

Књиге су штампане ћирилицом у тврдом повезу.

попуст 20%

РАД ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, Моше Пијаде 12. Тел. 337-110

НАРУЧБЕНИЦА - ПЗ/59

Овим неопозиво, наручујем (упишите бројеве књига које наручујете)

ЗА ГОТОВО - вредност наручених књига уплатићу ПОУЗЕЋЕМ по пријему од поште, С ПОПУСТОМ од 20%, (Поруџбине испод 2.000 динара не испоручујемо)
НА ОТПЛАТУ - вредност наручених књига уз годишњу камату од 34%, отплатићу у редовних месечних рата, по пријему књига рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару код пријема. Књиге се могу отплатити највише у 10 рата, а најмања рата је 1.000 дин. Купци на отплату оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име) _____

(Име оца) _____ (Датум и место рођења) _____

(Занимање) _____ (Број л. к. и место издав.) _____

(Број поште, место и адреса стана) _____

(Радна организација и место где је купац запослен) _____

(Датум) _____ М.П. _____ (Овера о запосл. и потпис овл. лица) _____ (Потпис купца) _____

14. Јанко Веселиновић:
ХАЈДУК СТАНКО 1.200
15. Алекса Шантић:
ПЕСМЕ 350
16. Симо Матавуљ:
БАКОЊА ФРА БРНЕ 600
17. Иван Цанкар:
СЛУГА ЈЕРНЕЈ И
ЊЕГОВО ПРАВО 700
18. Стеван Сремац:
ЗОНА ЗАМФИРОВА 1.200
19. Јован Дучић:
ПЕСМЕ 120
20. Милан Ракић:
ПЕСМЕ 130
21. Александар Вучо:
ПЕТ ПЕТЛИЦА,
ХРАБРИ КОЧА,
ХУМОР ЗАСПАЛО 130
22. Вук Караџић:
ИЗАБРАНИ СПИСИ 140
23. Владислав Петковић-
Дис:
ПЕСМЕ 140
24. Бранко Радичевић:
ПЕСМЕ 150
25. ...
НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ 150
26. ...
НАРОДНА БАЈАЊА 160
27. ...
НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ 800
28. ...
СРПСКЕ ЈУНАЧКЕ ПЕСМЕ 1.500
29. ...
СРПСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ 1.200
30. Ранко Маринковић:
РУКЕ 170
31. Бора Станковић:
КОШТАНА И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ 230
32. Вељко Петровић:
ПЕСМЕ И ПРИПОВЕТКЕ 200
33. Светозар Марковић:
ПЕВАЊЕ И МИШЉЕЊЕ 220
34. Сава Немањић:
ЖИВОТ СТЕФАНА НЕМАЊЕ 220
35. Иван Цанкар:
НА КЛАНЦУ 240
36. Владан Недић:
ВУКОВИ ПЕВАЧИ 240
37. Богдан Поповић:
ОГЛЕДИ О КЊИЖЕВНОСТИ 270
38. Милован Глишић:
ПРИПОВЕТКЕ 250
39. Стефан Митров
Љубиша:
ПРИПОВИЈЕСТИ 300
40. Миодраг Поповић:
ЦЕТИЊСКИ БОНИК 300
41. Ристо Ратковић:
ПЕСМЕ 300
42. Војислав Илић:
ПЕСМЕ 300
43. Тин Ујевић:
ПЕСМЕ 350

44. Мирослав Крлежа:
ПОВРАТАК ФИЛИПА
ЛАТИНОВИЋА 320
45. ...
ПОЕЗИЈА НОБ-а 390
46. ...
ЦИГАНСКЕ ПРИЧЕ 400
47. Петар Кочић:
ЈАЗАВАЦ ПРЕД СУДОМ 420
48. Кочо Рацин:
БЕЛА ПРАСКОЗОРЈА 450
49. Петар Петровић
Његош:
ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ 500
50. Марин Држић:
ДУНДО МАРОЈЕ 600
51. Васо Милинчевић:
СРПСКА ДРАМА ДО
НУШИЋА 1.100

СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ

52. Александар Блок: ПЕСМЕ 150
53. Владимир Мајаковски:
ПЕСМЕ И ПОЕМЕ 170
54. Џонатан Свифт:
ГУЛИВЕРОВА ПУТОВАЊА 170
55. Вилем Шекспир:
РОМЕО И ЈУЛИЈА 200
56. Оноре де Балзак:
ЧИЧА ГОРИО 260
57. Максим Горки: МАТИ 300
58. Шарл Бодлер:
ЦВЕЋЕ ЗЛА 350
59. Сергеј Јесењин:
ПЕСМЕ 350

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

библиотека

Змај

рад

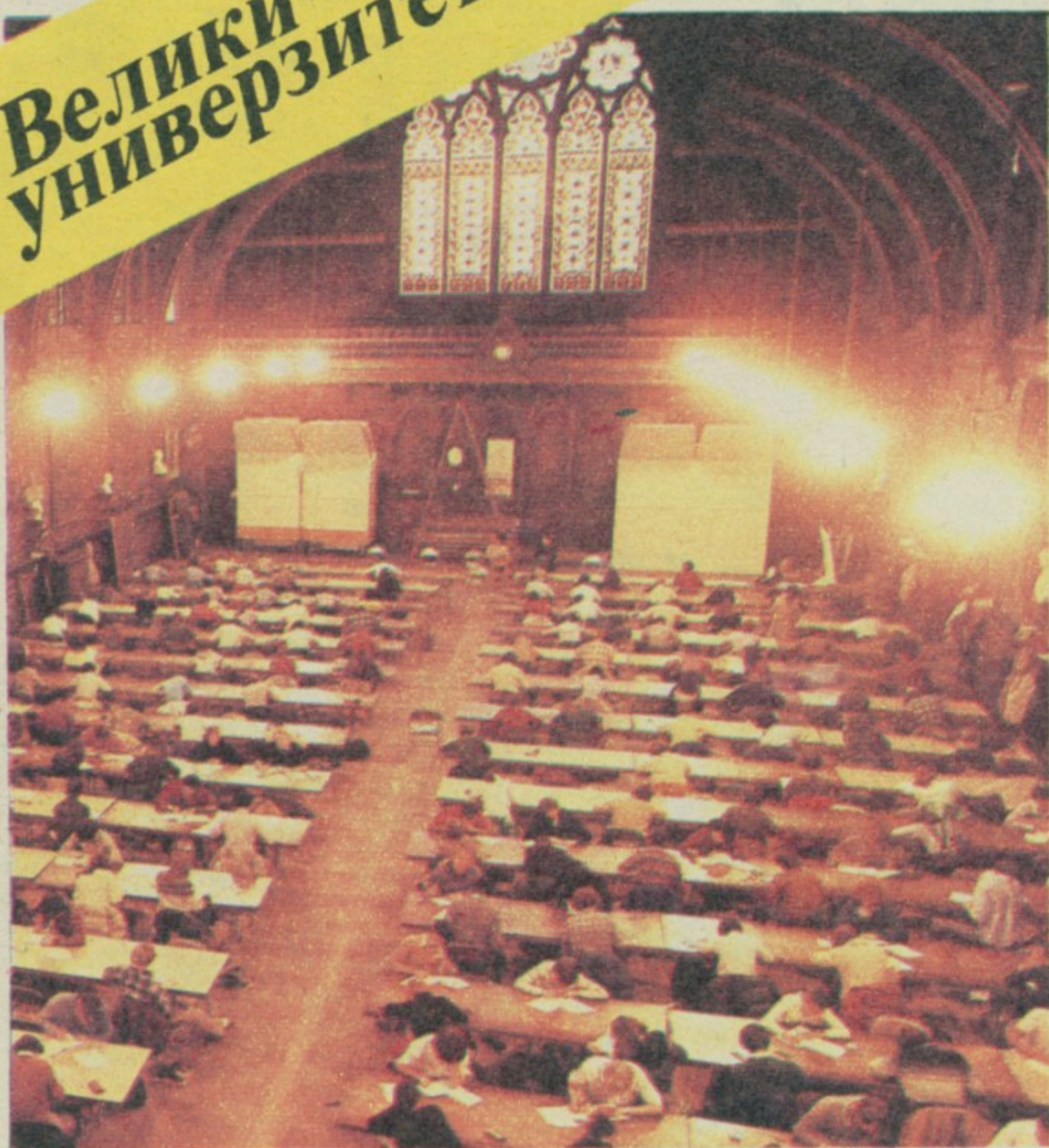
60. Тоне Селишкар:
ДРУЖИНА СИЊИ ГАЛЕБ 400
61. Чедо Вуковић: ТИМ ЛАВЉЕ СРЦЕ 450
62. Александар Дима: КАПЕТАН ПАМФИЛ 400
63. Александар Дима:
ВИТЕЗ ОД АРМАНТАЛА 700
64. Р. Л. Стивенсон: ОСТРВО С БЛАГОМ 500
65. Џ. Ф. Купер: КОЖНА ЧАРАПА 600
66. Шарл де Костер: ТИЛ УЛЕНСПИГЕЛ 700
67. Емилио Салгари: ЦРНИ ГУСАР 700
68. Емилио Салгари: КРАЉИЦА КАРИБА 1.200
69. Жил Верн:
ПУСТОЛОВИНЕ КАПЕТАНА ХАТЕРЕ 800
70. Жил Верн: МИХАИЛ СТРОГОВ 1.200
71. Жил Верн: ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ 900
72. Марк Твен:
ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИ ФИНА 1.200
73. Данијел Дефо: РОБИНСОН КРУСО 1.200
74. Капетан Фредерик Меријет:
ПОМОРСКИ КАДЕТ ЦЕК ИЗИ 1.400
75. Тоне Селишкар:
ВЕЛИКА ГАЛА ПРЕДСТАВА 1.500
76. Бранко Ћопић:
ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ 1.800
77. Џ. Р. Р. Толкин:
ФАРМЕР ГИЛ ОД БУТА 1.400
78. Жил Верн:
ДВЕ ГОДИНЕ РАСПУСТА 2.000
79. Хенрик Сјенкијевић:
КРОЗ ПУСТИЊУ И ПРАШУМУ 2.000

Књиге су штампане латиницом у тврдом повезу.

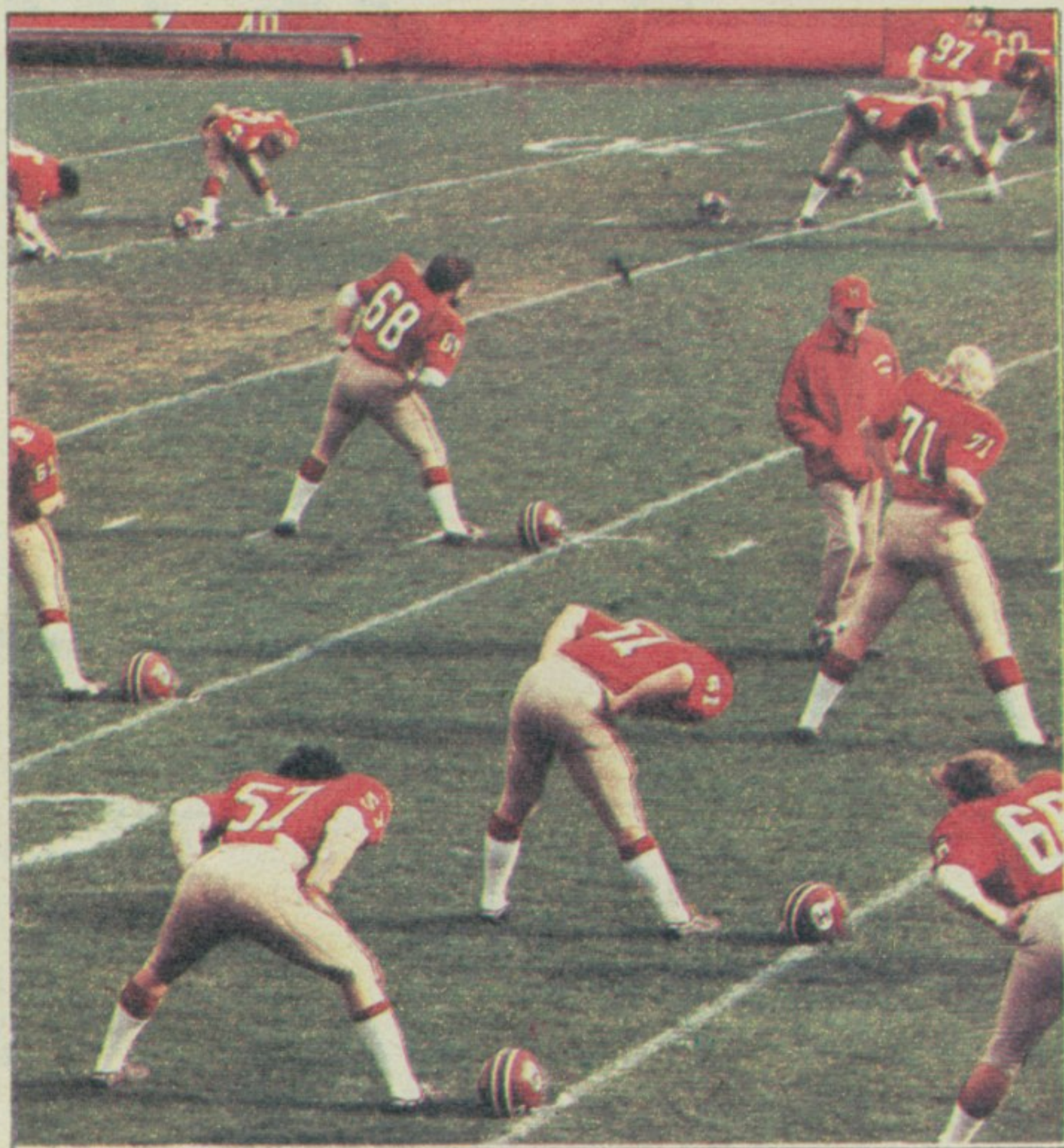
350
ГОДИНА
ХАРВАРДА

УМАЗНИЦА ЗА В

Велики
универзитети

ПРВО ПРАВИЛО: ТАКМИЧЕЊЕ У РАДУ – Иако се испити не одржавају увек као овај у сунчаном Меморијал холу (најстарија црква у Харварду), сви су врло озбиљни. Студенти просечно уче десет сати дневно.

ДРУГО ПРАВИЛО: У ЗДРАВОМ ТЕЛУ ЗДРАВ ДУХ – Тренинг уочи рагби утакмице. Харвард не школује само интелектуалну елиту већ много улаже и у спорт. Опрема је изванредна, а тренинзи врло озбиљни.

ДИПЛОМА ОВОГ УНИВЕРЗИТЕТА НАЈЦЕЊЕНИЈЕ ЈЕ И НАЈТРАЖЕНИЈЕ ПАРЧЕ ХАРТИЈЕ У АМЕРИЦИ. ЕВО И ЗАШТО

Пре три дана Харвардски универзитет у градићу Кембриџу крај Бостона, држава Масачусетс, прославио је триста педесет година постојања. Старији је од самих Сједињених Америчких Држава читав век и по! Прича о њему почиње кад је група енглеских пуританаца, године 1620, основала у Плимуту прву сталну колонију у Новој Енглеској. Само шеснаест година касније квекерски свештеници основаше Харвардски колеџ (назван тако у част првог дародавца, рано преминулог свештеника Џона Харварда) са јединим циљем да створи нове „кадрове“ који ће васпитавати пароксијане „у духу божјем“. Колеџ је имао дванаест студената и једног професора.

Данас најстарији универзитет на америчком континенту има шеснаест хиљада студената који

похађају најразличитије факултете и дванаест хиљада запослених, од чега је три хиљаде професора.

Харвард, који је Сједињеним Америчким Државама дао шест председника и донео тридесет Нобелових награда, сматра се данас најбољим универзитетом на свету.

Декор за „Љубавну причу“

Један од симбола ове његове супериорности сигурно је и Вајденерова библиотека коју је 1912. године подигао Хари Елкинс Вајденер у спомен на сина јединца, Харија јуниора, двадесетогодишњака који је нестао с „Титаником“. Данас је то трећа по величини библиотека на свету (једанаест милиона књига), одмах иза Метрополитен библиотеке у Њујорку и Конгресне у Вашингтону. Уз то има и једну ретку предност: дозвољава студентима „фул контакт“ с књигама, без посредника и оних нервирајућих 15 минута колико се свуда изгуби на чекање. Библиотека се налази у самом центру студентског града, на Харвард јарду, који доминира својим монументалним степеништем и елегантним дорским стубовима. (Можда ћете их се сетити ако сте гледали чувени филм „Љубавна прича“ са Рајаном О'Нилом и Али Мекгроу где су послужили као кулисе).

Харвард јард је не само нај-

привлачнија тачка у Харварду већ и једино место где се стиче утисак да овај град, који се простире на 19 хектара, има некакав центар. Јер, Харвардски универзитет не постоји. То је, у ствари, скуп потпуно самосталних факултета који имају сваки свог декана, сваки своју организацију и сваки одговара за своје финансијско пословање.

Око центра студентског града, који Американци називају „кемпус“, распоређене су зграде Факултета уметности и наука који прима половину харвардских студената. С негованим травњацима околом, са салама обложеним дрветом и дорским стубовима, он љубоморно чува хуманистичке традиције на британски начин. Исти тај достојанствени дух осећа се и у Факултетском клубу који је можда исувише озбиљан, чак и за професоре. Они овде дођу да попију своју обавезну кафу док их некадашњи харвардовци, који већ полако прелазе у „историју“, пажљиво посматрају...

У суседству је Правни факултет, чувен по својим успешним резултатима и оштрој селекцији: од седам хиљада кандидата колико се пријави, упише се свега пет стотина годишње. Учење се овде састоји у решавању конкретних случајева што студентима Харварда омогућава да се после дипломирања врло брзо уклопе у праксу. Факултет који не-

си име Џона Кенедија специјализовао се за „продукцију“ највиших државних функционера. Педагошка школа је намењена будућим наставницима, Скул оф дизајн је царство архитектуре, а кампус комплетира и Теолошки факултет. Медицински факултет и Факултет за јавно здравље (назив америчких школа се врло разликују од наших и врло их је тешко превести), потпуно су одвојени и налазе се у центру Бостона.

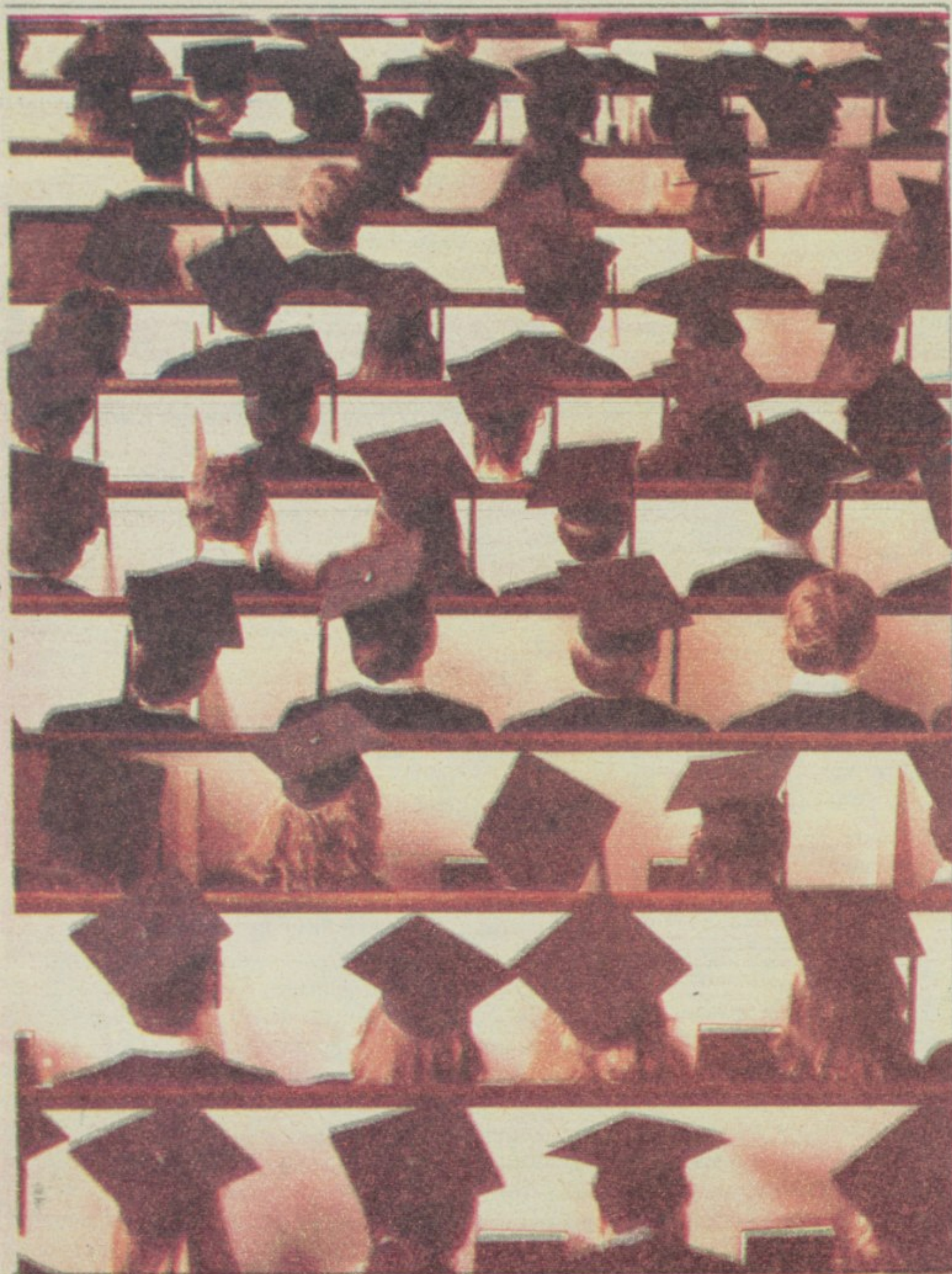
Плен „ловаца на главе“

С друге стране реке Чарлс која дели Бостон на два дела налази се јединствена школа за бизнис (Business school). Само петнаестак минута хода од „класичног“ Харварда и налазите се у потпуно другачијој атмосфери, студенти посредством прикупљених података преузимају улогу људи који одлучују о великим светским пословним подухватима. На том послу сваког дана проводе по 3 сата. На крају студија половина укупног успеха зависиће од тога како ће професори да оцене њихово сналажење у овој области. С дипломом коју овде стекну они могу да буду сигурни да ће имати блиставу каријеру у некој важној установи, а годишњи приходи ће им већ у старту износити 50 до 70 хиљада долара. Зато је диплома која се овде добије на крају мукотрпног уче-

ИСОКО ДРУШТВО

ТРЕЋЕ ПРАВИЛО: НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИЈЕ – Приликом додељивања диплома ту су увек и стари харвардовци. Фрак и цилиндар су обавезни за овај свечани догађај и изражавају „верност“ универзитету. Некадашњи студенти играју веома важну улогу у стварању буџета Харварда. Дипломци обавезно носе дуге црне тоге и четвртаске капе, како већ налаже традиција стара три и по века.

ња најцењеније и најтраженије парче хартије у САД. Сваки дипломац прими бар четири понуде још пре него што заврши факултет. Њих не опседају само „ловци на главе“ који траже будуће директоре. За амбициозне мајке које би да добро удају своје кћери, нема боље прилике.

Последњих година, међутим, ствари су се, што се жена тиче, доста измениле. Све је већи број девојака које се уписују на Бизнис скул и данас их је већ 25 на 100 студената. Оне показују изванредан успех и чврсто су уверене да су нашле рецепт како да саме постану успешни пословни људи и милионери.

Ова „млада“ школа, стара свега 76 година, најцењенија је, најскупља и најпривлачнија за све младе људе који желе да стигну у високо друштво за што краће време и зараде што више пара, упркос више него оштрој селекцији приликом пријема и интензивног учења од најмање десетак сати дневно, поготову на првој години.

Симбол овог чувеног Универзитета који живи интензивним животом су и његове новине. Скромне и званичне „Новине харвардског универзитета“ које финансира управа, бесплатне су, али часопис у боји „Харвард кримзон“ (crimson-љубичасто – је боја овог универзитета) продаје се на киоску преко пута метроа. У једном „Кримзону“ главна тема посвећена је додели Нобелове награде. А Харвард то мора занемати јер годишње добије бар једну! Међутим, досад је ово додељивање готово увек било потпуно изненађење. И никад на Харварду нећете чути да се прича о тим славним именима. Нобеловци раде завучени у своје лабораторије и мало је њих извукло велику материјалну корист од свог знања...

У новинама се могу прочитати и разне вести као и трачеви свих врста. „Кримзон“ је у ствари предузеће којим сасвим самостално финансијски руководе студенти уносећи се у овај посао и телом и душом. Зато и испеку занат, па није чудо што се велики број новинара „Њујорк тајмса“ регрутује управо с Харварда.

Ниједна врата неће нас зауставити

И поред тога што је географски растркан (осим у Кембриџу и Бостону има своју лабораторију за истраживање тропске агркултуре у Соледаду, Куба, опсерваторију у Бломфилду, у Јужној Америци), Харвард пружа јако осећање припадности „истој ствари“, чему највише доприносе студенти, садашњи а нарочито некадашњи. Тако је створено оно што је названо „харвардска веза“. Познанства и везе који се овде створе од велике су користи и дуго ће потрајати. Кад треба за-

једнички да организују посао, бизнисмени са Харварда разумеју се у лету. Харвардски дух одржава се широм Америке захваљујући, између осталог, и строго затвореним, искључиво мушким клубовима, који не трпе никакав публицитет а упорно негују свој елитизам.

При избору кандидата, универзитет радо даје предност свима који се истичу у било којој области. Без обзира на тест из општег образовања. По томе се Харвард разликује, решимо од Јела, где су кандидати „уравнотеженији“. Бити добар атлетичар или музичар овде је плус за студента, ако је талентован новинар, такође. Ипак, највећа је предност ако му је бар један предак завршио Харвард.

Велика самоувереност харвардоваца огледа се и у њиховим девизама: „Ми смо свет“, „Ниједна врата неће нас зауставити“ и сл. Да би се младим генијима пружила помоћ, да би извукли што већу корист после школовања на овом универзитету, Харвард је измислио посебан начин прихватања студената. После прве године која се обавезно проведе у спаваоницама Харвард јарда, студенти извлаче коцку у којој ће „кући“ становати. Она ће им за три године, док припремају диплому бити све. Има их дванаест и већина носи имена председника универзитета (Адамс хаус је најстарија, Елиот хаус, Кирланд Хаус или једноставно „К“, има и безимених али славних, чувених по атлетичарима или завојницима, решимо...) Свака од њих је свет за себе, са својим угледом, правилима, фолклором. Права породица са паром: „мастерса“ (титула која одговара докторској) који имају улогу родитеља и дванаест дипломираних студената, саветника по свим питањима.

Међу америчким универзитетима Харвард важи за отворен иако је првенствено резервисан за младе снобове с источне обале. Сваке године на сто студената он прими двадесет Црнаца, студената хиспано или азијског порекла. Харвард такође већ традиционално води бригу о слепим студентима, које prima без обзира на њихово финансијско стање. Универзитет то може себи да дозволи захваљујући дарежљивости својих дародаваца, којима је то уз пут и олакшица за порез. Трећина студената добија неку врсту стипендије која износи 16.300 долара годишње... (око 700 милиона старих динара).

Овде долазе да држе предавања пословни људи, бивши студенти, странце дочекују срдечно (наши професори Тарановски, Милка и Павле Ивић дочекани су раширених руку). Једном речју, нико овде не престаје да учи. Зато је Харвард место које гарантује успех.

В. Милићевић

ХИТ

ВЕЛИКИ ЗВУЧНИ ДИНАМИТ

БАД

(слева надесно):
Дон Летс,
Ден Донован,
Мик Џоунс,
Грег Роберт
и
Лео Вилијамс

Да „Биг Аудио Дајнамајт“ („Big Audio Dynamite“) не постоји свакако би га требало измислити. Бивши члан „Клеша“ („Clash“) Мик Џоунс створио је у домену рок музике, по многим мишљењима, најбољу лондонску групу. Први албум (и једини за сада) зове се: „Ово је велики звучни динамит“ („This Is Big Audio Dynamite“). А ово је њихова прича.

Мик Џоунс

Покушавамо да створимо посебну врсту демократије у којој ја одлучујем, али сви заједно размишљамо и долазимо до најбољих решења.

Да појасним, то значи да, када нешто смислимо, они могу да уђу у студио и сниме албум а да ја све то време проведем хиљадама километара далеко на некој плажи усред океана, појавим се на крају и питам: „Момци, да ли је било неких проблема?“ Онда наснимамо своје гитарске деонице.

Заиста ми се свиђа што сви улажу све своје способности у наш посао. Ја сам невероватна лештина, често се догоди да они пробају у мојој кући, а ја све то време проведем гледајући телевизију. Кад се смркне, сиђем доле и заједно преслушамо шта је тог дана урађено. Онда ја преко ноћи то све уобличио и бацити на траку, и када ујутру поново дођу, дотерамо ствар до краја.

Дона и Леа познавао сам доста дуго и нисам их узео у групу зато што сам хтео да имам уз себе два црнца и два белца, већ зато што сам знао да су одлични музичари. Грега сам нашао преко огласа у новинама, а Дена сам упознао нешто пре него што је пришао групи. Но, зашто бих само ја причао? Боље је да они кажу нешто о себи.

Дон Летс (Don Letts) – специјални ефекти

„Ишао сам у основну школу у Овалу, у јужном делу Лондона. Једног дана, док сам полагао испите, схватио сам да школа није за мене. На испиту из хемије у свеску сам написао једну песму у којој сам рекао отприлике ово: „Нисам створен да будем хемичар, то ми је потпуно јасно, глава ме стално боли и тешко се концентришем“. На ликовном сам увек цртао потпуно другачију ствар од оне која је била

задата. Мислим да је то био мој другачији начин за постизање циљева.

Када сам напустио школу, радио сам једно време као продавац, а онда сам постао диск-џокеј и моји пријатељи из Брикстона (сиромашни део Лондона у новије време познат по великим нередима у ком станује готово искључиво обојено становништво) говорили су ми да сам полудео јер „сам се упустио у посао са панкерима“. После неког времена сви су желели да добију сличан посао.

Касније је Дон почео да снима панк филмове, а и понеки поп-видео спот. И онда... „Престао сам да снимам видео спотове јер је то постало превише досадно, предвидљиво, а и неозбиљно се радило. Није било карактера, није било правих људи. Уместо да чекам узбуђења, почео сам да их тражим. Тако сам стигао у БАД и овде ми је дивно.“

Ден Донован (Dan Donovan) – клавијатуре

„До прошлог августа моје једино озбиљно животно опредељење била је фотографија (Денов отац је чувени фотограф Теренс Донован). Отац ме никада није терао да се бавим његовим занимањем.

Било како било, почео сам као фотографски асистент са 15 година. После тога, радио сам неколико година у Њујорку као модни фотограф. Прилично брзо сам се заситио Њујорка, иако многи мисле да је то најзабавније место на свету.

Када сам се вратио у Лондон, почео сам да радим за једну филмску компанију, али ни ту нисам нашао превише задовољства.

Мика сам упознао преко агента групе за штампу. Рекао сам му да желим да направим неколико снимака групе. То сам и учинио. Те фотографије су објављене на омоту сингла „Линија дна“ („Bottom Line“) и на албуму. Једном сам, узгред, поменуо Мик да свирам клавијатуре, онако за себе. Чуо ме је и одмах ме позвао да им се придружим.

Први концерт на ком сам свирао био је први БАД концерт у Манчестеру прошле године. Био сам ужасан у сваком погледу. Дуго после концерта толико сам се стидео да нисам смео да се померим са свог места у гардероби.

Лео Вилијамс (Leo Williams) – бас гитара

„Рођен сам на Јамајци, а одрастао у јужном делу Лондона. Ишао сам у школу у Кенингтону. Када сам је завршио, желео сам да будем пилот, али од тога ништа није било – у бироу за запошљавање рекли су ми да то занимање не постоји.

Дона сам упознао доста давно, делили смо некада стан у Форест Хилу. Кад је постао диск џокеј у „Роксију“ („Rox“) – чувени клуб из раних панк дана – и ја сам тамо добио посао, радио сам за шанком и упознао све људе који су ту долазили. Убрзо сам постао техничар групе „Слитс“. Тако сам, кад су свирали са „Клеш“, упознао и Мика Џоунса.

После сам свирао у реге панк групи „Бејсмент Фајв“ („Basement Five“). Кад сам чуо да је групи „Џенерал Паблик“ („General Public“) потребан басиста, позвао сам Мика и замолио га да ме повеже с њима. Они нису били сигурни да им је басиста као што сам ја потребан или не. Мик је био сигуран. То је отприлике то.“

Грег Робертс – бубњеви

„Рођен сам у Ислингтону, северном делу Лондона. Почео сам да свирам са једанаест година и сећам се да су ми омиљени музичари били Кит Мун (Keith Moon) и Пит Таузенд (Pete Townshend), бубњар и гитариста. Бубњеве сам први пут почео озбиљно да свирам када ми је било седамнаест година.

Тада сам почео, и тога се нимало не стидим, да свирам у најразличитијим групама, од којих су неке биле скрпљене на брзину и свирале само туђе песме, углавном по игранкама. Нисам бежао од тога, јер сам знао да мора, кад-тад, да се исплати. Чак сам шест месеци провео у Венецуели проучавајући латиноамеричке ритмове. По повратку сам дао оглас да тражим групу, истог дана кад је Мик дао оглас да тражи бубњара. Људи су звали мене, а ја сам позвао њега. И то је тачно оно што сам малочас рекао: знао сам да ће се кад-тад исплатити. А кад кажем исплатити се, ни најмање не мислим на новчанице.“

МОЈА ТОП ЛИСТА

АНГУС ЈАНГ (Angus Young)

Гитариста популарне аустралијске хеви-метал групе „Еј-Си/Ди-Си“ („АЦ/ДЦ“) овако је направио топ листу шта највише воли у својој земљи:

1. **Жене** – проводе доста времена на сунцу тако да имају врло лепу боју. Осим тога, не стиде се и тачно знају шта хоће.
2. **Коале** – То су питоме, пријатне и врло интелигентне животиње. По много чему подсећају на људе и то на оне боље. По томе су испред свих својих рођака.
3. **Кенгури** – Врло занимљиве животиње, нарочито када се боксују.
4. **Веома добро месо** – Захваљујући одличним и незагађеним пашњацима, месо аустралијских домаћих животиња је изузетно укусно. Кад год сам код куће, једем га у неограниченим количинама.

5. **Природа** – У Аустралији је изузетно лепа јер је незагађена и разнолика. Има свега: равница, висоравни, планинских предела, пустиња и дивних оаза у њима.

6. **Градови** – Сви имају нешто посебно. Сиднеј је, рецимо, град пословних људи са свим особинама које такав град прате. А има и неких мањих и мирнијих места која су чистија од најчистијих градова у Енглеској, на пример.

7. **Тасманија** – Ту живе само домороци који су на врло ниском ступњу развоја. Тај део Аустралије прилично је опасан за цивилизованог човека, јер он, једноставно, ту не може да нађе ни елементарне услове који су му потребни да би преживео.

8. **Ајкуле** – Невероватна створења. Вероватно слична бића пливају и европским морима, али сигурно нису ни близу нашим. Наше ајкуле учиниће вам пливање изузетно занимљивом рекреацијом. Због њих сте присиљени да непрестано окрећете главу у свим правцима, а и да тренирате бокс. Наиме, једини начин да им се колико-толико одупрете је да, када вас ајкула нападне, стиснете песницу и покушате да је заплашите ударцем у нос. Ако вам не успе – „Здраво, до виђења!“

9. **Непрегледна пространства** – Аустралија је дивна земља за људе који с времена на време зажеље да буду потпуно сами, пошто у њој има области у којима можете провести и читав живот, а да никада не сретнете живог човека. А ни мртвог, богами.

10. **Чоколадно млеко** – Као велики љубитељ чоколадног млека с пуном одговорношћу могу да изјавим да у целом свету нема млека које је тако добро као наше. То је једини производ моје земље за који никада нисам успео да нађем ни приближно добру замену и који, зато, увек носим са собом на турнеје.

ПРОВЕРИТЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ О...

„DURAN DURAN“

1) **Географија:** Која су три члана групе рођена у Бирмингему?

- а) Сајмон Лебон, Ник Роудс и Роџер Тејлор
- б) Енди Тејлор, Сајмон Лебон и Роџер Тејлор
- в) Ник Роудс, Роџер Тејлор и Џон Тејлор

2) **Текстови песама:** Из које су песме наведени стихови:

„Assassination standing still
The first crystal tears
Fall as snowflakes on your
body...“

3) **Историја:** Који је певач био члан групе „Duran Duran“ пре него што је отпочео соло ка-

ријеру?

- а) Стивен Дафи
- б) Ози Озбурн
- в) Џон Ленон

4) **Личне карактеристике:** Које је омиљено пиће Роџера Тејлора:

- а) виски
 - б) млеко
 - в) шампањац
- 5) **Рођендани:** Када је рођен Џон Тејлор?
- а) 20. јуна
 - б) 5. маја
 - в) 19. априла

6) **Кретање на топ листама:** Који је од три наведена сингла одмах по објављивању доспео на прво место британске топ листе?

- а) „The Reflex“
- б) „View To A Kill“
- в) „Is There Something I should Know“

Одговори: 1) Ник, Роџер и Енди; 2) Ник, Роџер и Енди; 3) „View To A Kill“; 4) млеко, због чега сва алкохолна пића; 5) 20 јуна; 6) „Is There Something I should Know“.

ИЗЈАВА

НЕДЕЉЕ

„Поделио сам по три хиљаде примерака своје прве две сингл плоче и чак ни то није помогло да уђу међу првих четрдесет на листи. Касније нисам ништа делио, а улетао сам у сам врх. Изгледа да је ствар ипак била у песмама.

Пол Хардкастл
(Paul Hardcastle)

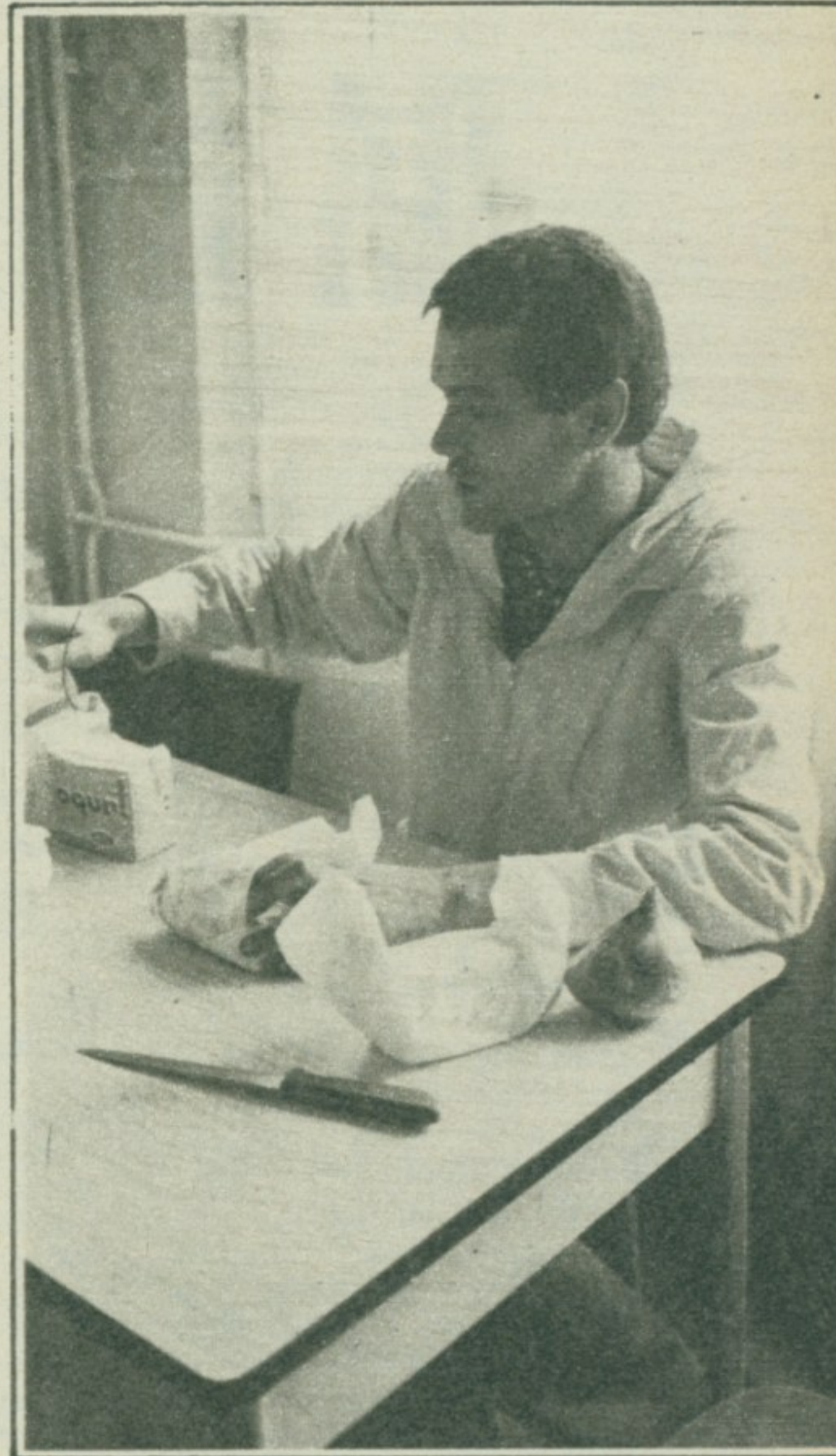

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

РЕКЛА ЈЕ

У полумраку познате собе
Ја сам јој причао, упорно, дуго,
Да све је готово, да нема више,
И да ми нисмо једно за друго.

Први пут искрено, без трунке лаж,
Ја, полугласно, што могу тише,
Истину рекох да не волим,
Да крај ње нисам срећан више.

Рекла је – Све је у реду,
Рекла је – Загрли ме јаче,
Рекла је – Није ми ништа,
И тек је онда почела да плаче.
Рекла је – Немој да бринеш,
Рекла је – Да није важно,
Рекла је – Брзо ће проћи,
Само ме загрли снажно.

А ја сам, ћутећи, гризао усне,
Док бивши снови по соби лете,
И нисам знао шта да јој кажем,
Сав беспомоћан, к'о мало дете.

Текст: Бора Ђорђевић;
Изводи: „Рибља чорба“

БУДОАРКА

ИЛИ ПРИЧА О
НАЈБОЉЕМ
ПТИЧЈЕМ
АРХИТЕК-
ТИ

НЕМАШ

КУЋУ?

ПА ШТА ХОЋЕШ ОД МЕНЕ?

Баштованке или будоарке немају претерано раскошно перје као рајске птице, на пример. Не одликују се ни посебно лепим гласом. Њихова песма често подсећа на шкрипање или мјаукање. Нису упадљиве ни по величини. Па ипак, јединствене су међу птицама. Давно је неки природњак изјавио да би требало, као што је међу сисарима човек издвојен од осталих животињских врста, и птице поделити у две категорије. У једну издвојити баштованке или будоарке а све остале птице у другу.

Будоарке се издвајају од свих осталих пернатих сродника по изузетном градитељском умећу. Оне су први уметници животињског света.

Кућа са стакленим оком

Има 19 врста баштованки. Живе у Аустралији и Новој Гвинеји. Поједине врсте се задржавају у висинским шумама и неприступачним пределима тако да се доскора о овим птицама није много знало. Чак су за куће које будоарке праве неки научници мислили да су дело људских руку.

Супротно најближим сродницима, рајским птицама, баштованке имају кратак реп без „жичастих“ пера тако да им је ускраћена могућност шепурења пред женком. Они ће на други начин освајати лепши пол – уз помоћ свадбених одаја које граде. Занимљиво је да што је баштован мањи и са неупадљивијим перјем градиће већи и раскошнији дом.

Само поједине врсте, као зелена маукаљка, праве гнезда на дрвећу. Све остале баштованке граде свадбене одаје или будоаре на земљи. Тако златна будоарка, на пример, прави куле које су понекад високе и два, три метра. То су будоари саграђени око тан-

МУЖЈАК МОРА ДА САГРАДИ

**ДВОРАЦ ОД ПРУЋА, ДА
НАПРАВИ ТРАВЊАК ОД
МАХОВИНЕ И ЦВЕЋА, ДА
ОКРЕЧИ ДОМ И У ЊЕГА
УНЕСЕ СТВАРИ. ТЕК ТАДА
МОЖЕ ДА ПОЗОВЕ ЖЕНКУ.
ОНА ДОЛАЗИ, ГЛЕДА СВЕ И,
АКО ЈОЈ СЕ ДОПАДНЕ,
ПРИСТАЈЕ НА „БРАК“**

ких, правих, шумских младица. У те настамбе с више одаја уложене су године и године рада. Куле су повезане зидовима од прућа, са стубовима украшеним лишајевима или свежим цвећем са испреплетаним крововима, као на старим сеоским кућама.

Баштованке ове своје неимарске фантазије украшавају природним благом – љуштурама пужева, лепо уобличеним шљунком, разнобојним перјем, ситним воћем и свим другим светлуцавим предметима на које наиђу. А оне будоарке које су се навикле на живот у близини људских насеља спремне су и на крађу накита, комадића стакла, кључева, затварача од флаша. У једном случају у будоаркиној кући нађено је и стаклено око!

Баштованке се не задовољавају само велелепним домом. Врло им је важно да им и испред куће буде лепо. Зато сређују баште или тзв. позорнице. Ови вртови нису игралишта где се мужјаци забављају слично детету које се игра с песком, те позорнице играју значајну улогу у току удварања. Врт

који је правилног облика, кружног или правоугаоног, посут је или свежим цвећем или је направљен од жућкасто-зелене маховине.

Ово није крај приче о неимарској вештини будоарки. Поједине врсте, као велика сива или сатинска будоарка, и боје зидове свог дома. Боју праве од природних пигмената, мешају с пљувачком и на зидове наносе перјем, лишћем или гранчицама. Највише им одговарају изразито плави или зеленкасти зидови.

Дођи и иди што пре!

Томас Гилијард, некадашњи кустос Америчког природњачког музеја и писац књиге „Птице“, дуго година је проучавао баштованке. Између осталих врста и Сенфордову будоарку са златном ђубом.

Ова врста гради своју свадбену „позорницу“ на висини од 2.400 до 2.700 метара надморске висине по висинским, маховинастим шумама. Њена бина за игру састоји се од асуре изаткане од папрати дужине 1–1,5 метара. Ивице су украшене крилима црних тврдокрилаца, љуштурама пужева и гомилицама смоле. Изнад и око ове бине градитељ превлачи завесу од танких, жутих бамбусових влакана и пузавица које висе у хоризонталном положају. Ово место исто тако украшава ситним бобицама, кором од дрвета а понекад и већим, беличастим пужевим кућицама.

Током периода од пет дана, јула месеца 1956. Томас Гилијард је приметио како мужјак више пута долази до свог будоара да би преуредио украсе и донео нови материјал. При том је постављао и размештао предмете тако да се боље истичу обасјани славим зрацима сунца. Баштован је радио сам. Највећи део дана птица је

проводила на дрвету изнад будоара, где је дозивала и крештала пуштајући различите пригушене гласове који као да су долазили из трбуха. Једном, на врхунцу дозивања, изненада се у будоару појавила крупнија црна птица. Била је то – женка.

Мужјак је одмах слетео са свог седишта и простро се на асуре од папрати. Тада је почео да ћерета и пуже према женки која је седела на ниском „седишту“. Док је пузао, мужјак је држао полуотворена крила а реп делимично отворен. Једино му је глава била уздигнута, с кљуном усмереним ка женки. Као да нема довољно ваздуха, непрекидно је отварао и затварао кљун. Кад год би се мужјак примакао женки, она би одлетела метар-два преко бине.

Удварање је трајало двадесетак минута. Онда су се две птице изгубиле у „кући“. После извесног времена, обе птице су одлетеле у шуму. Мужјак се потом вратио да среди свадбене одаје. Намештао је папрат, доносио је нове украсе. Као да је хтео да каже – „Добро је, и то се коначно завршило, сад сам опет миран!“

А шта се дешава са женком? Она ће сама подићи скромно гнездо на неком дрвету, ту ће положити јаја кад дође време. Затим ће сама одгајати младе. У свадбене одаје више неће имати приступа ни она ни њихов подмладак. А и шта би тамо, само би покварила грађевину на коју је мужјак утрошио толико времена док је није саградио.

Чудан обичај, морате признати. Мужјак утроши толики труд док не сагради што лепши дом, а кад се она коначно појави, биће јој дозвољено да у свадбеним одајама остане највише сат времена. Будоар треба сачувати за следеће удварање.

В. С.

О МЕСТУ НА КОЈЕ ЦАРЕВИ НЕ ИДУ ПЕШКЕ

СТОЛИЦЕ ЗА УСТОМИЧЕНЕ

КАТАРИНА ДЕ МЕДИЧИ ИМАЛА ИХ ЈЕ ТРИ. ТРЕЋУ ЈЕ, У ЗНАК ЖАЛОСТИ ЗА МУЖЕМ, ПРЕСВУКЛА ЦРНИМ БАРШУНОМ. ЛУЈ XIV СВЕГА ЈЕДНУ, АЛИ ЈЕ ЗАТО ЊЕГОВОМ СВАКОДНЕВНОМ ПОЛУЧАСОВНОМ „СЕДЕЊУ” ПРИСУСТВОВАЛО БАР ПЕДЕСЕТАК ОСОБА ВИСОКОГ РОДА

Изрека каже како на једно место чак и цареви иду пешке што би, ваљда, требало да значи како су бар у том поглед једнаки осталом народу. Част изузецима, али приближније је истини да су се цареви и краљеви потрудили да им се речено место приноси.

Човек би помислио да их је чињеница што њима на ноге доноси оно до чега су остали морали сами да прошетају задовољила, али није тако. Крунисани су дали све од себе да се и у овом чину што више удаље од обичног света.

Поштовање свакако, само мање помпе

У складу с девизом да је све што је у било каквој вези са владарском личношћу узвишено, то се ни место на које свака здрава особа иде више пута дневно у овом случају није могло назвати правим именом.

У доба француског краља Франсоа I (1494–1547) овај се предмет звао столица, chaise у оригиналу, с тим што је ова у седишту имала округли отвор. Само се по себи разуме да је пречник поменутог отвора у милиметар одговарао осетљивом (задњем) делу краљевског тела.

Краљ Франсоа је створио и службу носача столице чији је искључиви задатак био да раде управо оно што назив њиховог занимања и каже. Дворјани су се отимали о ову службу, мање због изузетно раскошних одора и блиставих сабљи које су по строгим прописима етикете носили, а више због мноштва ордења које је красило груди носача пробушене краљевске столице.

Одликовања нису имала никакве везе с јуначким

држањем на бојишту, али су зато имала много везе са столицом. Оних дана када би његово величанство било изузетно задовољно исходом „седења”, оно је навелико качило ордење и делило друге милости у виду мањих земљишних поседа и других добара.

У прво време или, тачније, све до владавине Луја XIV (1643–1715), краљевско заседање на столицу обављало се јавно. Краљ Сунце је испољио себи несвој-

ствену умереност оценивши да би ова свакодневна церемонија могла да се одвија и са нешто мање помпе.

Луј је, наиме, дошао до закључка како је, на крају крајева, реч о једној приватној радњи (мада без сумње и даље краљевски величанственој), те да би према томе и број гледалаца могао да се сведе на разумнију меру. Дозволу да присуствују његовом седењу на пробушеној столици (око пола сата дневно), имали су само

принчеви и принцезе краљевске крви, највиши дворски достојанственици и, разуме се, његова озваничена љубавница, мадам де Ментнон. Све у свему, интимни скуп од педестак особа.

Бакље, да се боље види

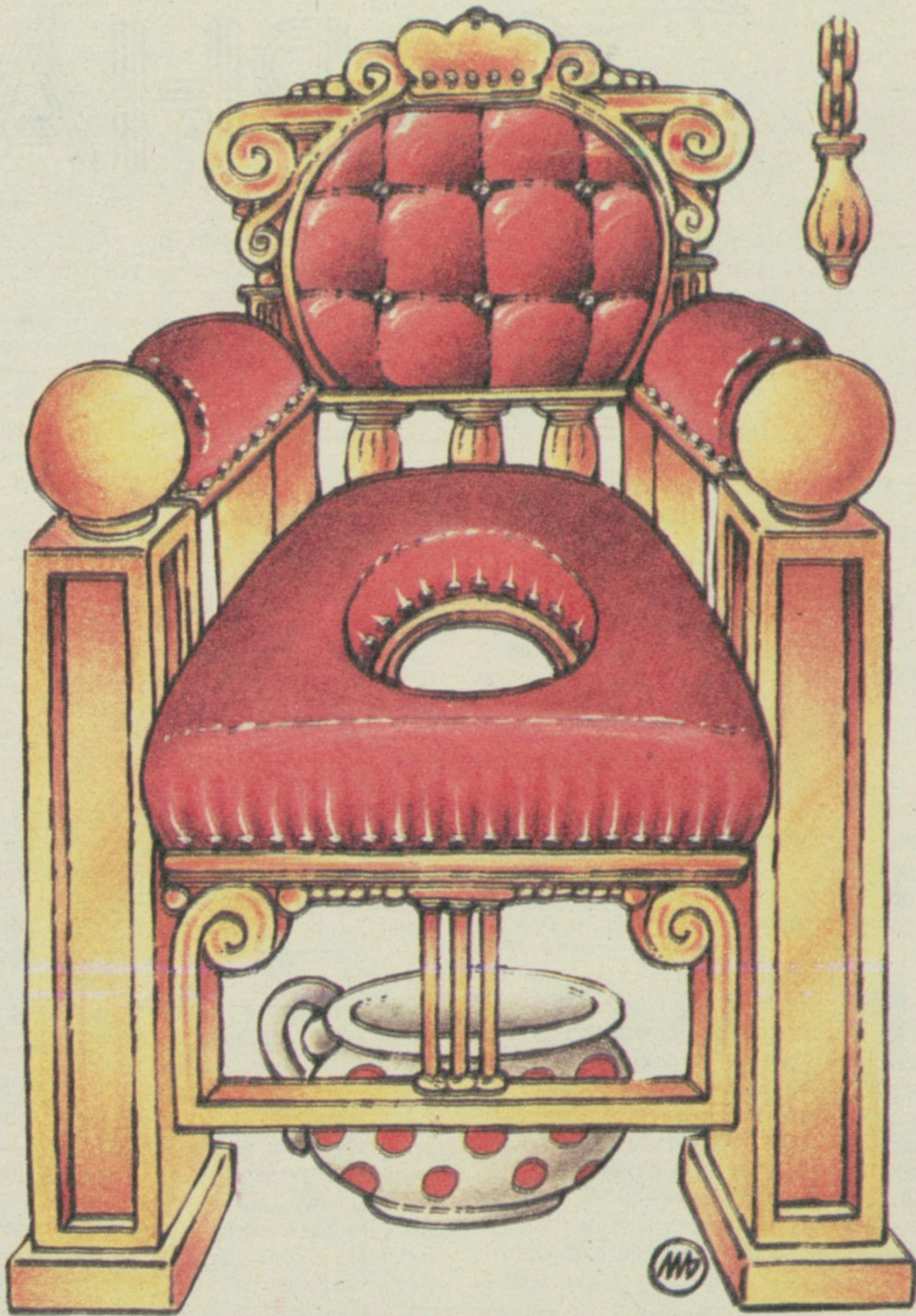
Пробушена столица Луја XIV била је толико луксузна да је страхопоштовање које су јој указивали у неку руку сасвим разумљиво. Краљица Катарина де Медичи имала је чак две такве chaise percée: једну пресвучену плавим, другу црвеним баршуну. Кад јој је 1599. године умро муж, Анри II, наручила је трећу, у знак жалости тапацирану у црно.

Фердинанд IV, краљ Напуља и обеју Сицилија, чак ни у позориште није одлазио без своје пробушене столице. Кад год су се у позоришту давале краљевске представе, што ће рећи представе којима је присуствовао Фердинанд, с њим је ишла и столица.

Столица је путовала тако што је носио посебни одред гардиста предвођен краљевским официром, у чину пуковника. Пренос овог узвишеног предмета текао је по строго утврђеном церемонијалу. Обасјану бакљама столицу су из правца краљевске палате напуљским улицама парадним кораком проносили гардисти у свечаним униформама и после представе је истим путем враћали у дворца. Бакље ни пошто нису светлеле тек тако, него да би се онај уважени предмет што боље видео. Војник крај кога би прошла свечана поворка имао је да се укипи у ставу мирно и салутира. То је важило и за официре, с тим што су они у знак поздрава извлачили сабље. Неуказивање дужног поштовања Фердинандовој столици повлачило је за собом тешке казне укључујући и ражаловање на лицу места.

„Наша столица, то смо ми”, рекао би Луј XIV да се само сетио.

М. И.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

**МИЛОРАД
ИВАНИЋ**

Ипак стиже до циља. „Па ја сам високо!“ узвикује (.....) унезвереног погледа и хвата се грчевито за металне шипке. Биле су топле као и под.

Зачуо се потмули хук, пригушена грмљавина налик на буку подземне железнице, али брзо престаде.

„Ја сам у високој љуљашци. Не, у кућици“, мрмља (.....) и погледом помно испитује решеткасту кућицу у којој се налази. Начињена је од белог метала и састоји се из глатког пода, четири решеткаста зида и решеткастог плафона; коцкастог је облика; нема прозора – непотребни су јер се кроз решетке види – али ни врата; на једном од зидова, уклопљена у металну конструкцију, налази се провидна посуда пуна нечег налик на зреле плодове. „Ето одакле мирис цимета!“ узвикну ликујући, али који

Илустровао Војислав Васиљевић

ИЗВИЋАЧКА СТАНИ САРНАТИ X

ДЕО I Упутство:

Сходно Вашој жељи да постанете СИС (самостални истраживач свемира), а да би програм психичких припрема што боље прилагодили посебним својствима Ваше личности, потребно је да претходно урадите неколико задатака.

У причи која следи изостављена су имена два лика. Ваш први задатак је да ПРВА ДВА ИМЕНА која Вам падну на памет упишете СВУДА где су у тексту приче иста изостављена, како је већ означено. Потом пажљиво прочитајте причу.

Дакле, лик I се зове: (.....).
лик II зове се: (-----)

Прича:

„Где се ово налазим?“ прво је питање које (.....) себи поставља. Отвара тешко капке и види полумрак, ослушкује и чује тишину зимског поднева. У мислима осећа празнину, а кад зажмури, види облаке пурпурне магле. (.....) лежи на леђима и трепће на необичну таваницу. Онда схвати да таваница није облепљена рељефним тапетима, већ да су то решетке и полумрак иза њих. „Где се налазим?“ Окреће главу, и зидови су решеткасти. Длановима се ослања о бели топли метални под. Покушава да устане, да дође до решеткастог зида и види где се налази, али клецаве ноге немају довољно снаге, (.....) посрће, а цела конструкција тихо звечи и тресе се. У ноздрвама препознаје мирис цимета.

секунд касније увиде да се вара. Плодови су били без мириса. Онда, не без примеса страха, опет погледава доле, у дубину. Већ разбистреним умом схватио је да се налази у огромној просторији, фабричкој хали или концертној сали или спортској дворани, али потпуно празној.

„Па шта је ово, где сам ја?“, мрмља (.....) узбуђено, а у мислима осећа празнину. Онда спази да је решеткаста кућица једном својом страном прикачена за мрки зид полумрачне просторије, близу таванице. Како време пролази, осећа све већу потиштеност. „Ја, ја се ничег не сећам“, мрмља и уздише. Утом се опет зачу онај потмули звук и (.....) против своје воље поче дубоко да дише. Топле металне шипке које грчевито стеже мокре су од зноја.

„Не знам тачно, можда пре петнаест минута, а можда и мало више. Одмах се враћа, каже, само нешто да донесе, и каже да сачекамо мало, ако устреба.“

„Добро онда“, рече дечји гласић задовољан одговором и изгуби се у жамору многих дечјих гласова.

„Тишина!“, издвоји се један старији глас. Остали замукоше. „Ако (-----) каже да се одмах враћа, онда значи да само што није. А ми, док чекамо, можемо нешто и урадити, можемо столњак лепо распрострти, можемо тањире... Ко се, дакле, јавља да...?“

„Ја, ја, ја“, заграјаше дечји гласић

и помешаше се са трупкањем дечјих ножица које се потом изгуби у другој соби, пут стазе радосног рада.

„Морам да се сетим! Најбоље да пођем по реду, да се вратим до догађаја које још памтим, па онда полако. Да, као кроз маглу, ево, излазим из дневне собе, треба нешто да донесем, идем негде близу. Требаће ми само мало времена. Време, време је ментална творевина приписана простору који је творевина исте врсте. Треба нешто да донесем за новогодишњи ручак, па да. Нова година! Тога се сећам. Година, то знам. Једна иста година је и стотинка живота једног стогодишњака и цео живот његовог једногодишњег праунука. Па да, да донесем свећице за јелку, треба удесити празнично осветљење. Светло, код брзине светлости време стоји. Значи ли то да се светлост креће брзином времена, и обрнуто? Не сећам се. Ипак, хоће ли онај ко се креће скупа са светлошћу вечно да траје? Да ли је светлост вечна? Не сећам се. Да ли је ово само луди сан? Како да се сетим онога чега се не сећам?“

Тридесетак метара од пода, заробљен у кавезу од белог метала, (.....) грозничаво напреже вијуге. Дубоким дисањем покушава да поврати мир док у ноздрвама осећа мирис цимета. Топле металне шипке које грчевито стеже мокре су од зноја. Потмула грмљавина се опет зачу, овог пута сасвим близу.

„Ако (-----) каже да се одмах враћа, онда то значи да ће бити овде сваког часа. Пет минута, највише шест. То време најбоље да проведемо у игри. Можемо се играти игре Три слова. Ко ће да почне?“

„Ја, ја, ја“, заграјаше дечји гласић.

„Да ли је ово крај? Да ли је ово сан?“, пита се (.....) запањено. Ужаснутим очима посматра циновско створење које се надноси над бели кавез као куварица над лонац.

Створење је неко време остало непомично, а онда, кроз отвор који се ниоткуда створио на средини округлине која би могла да буде глава, грмнуше језиви звуци: нешто као режање, али непрекидано, нешто као мљакчање, али отегнуто, и нешто као мумлање, али реско. (.....) се баци у паници на под потрбушке, а створење једним покретом скиде кавез са зида и стави га на средину огромне хале.

„Сад схватам! Оно мисли да сам ја нека животиња, због тога ме и држи у кавезу. Морам му показати да грешим, да ја нисам бесловесно биће, да имам разум, да поседујем интелигенцију, да располажем знањем! Мора да постоји неки начин, треба се само сетити. Али како?“

Док (.....) напиње своју сиву масу, дивовско створење не губи време. Сасвим се приближило решеткама,

онај отвор опет се отворио и опет се зачуло штектаво режање, развучено цоктање и оштро брундање, све праћено тако одвратним задахом да се (.....) завртело у глави. Против своје воље гледа право у створење чије се необично тело губило у полумраку огромне дворане. Шок изазван несвакидашњим приказом изазива искру креативности у задњи час.

„Знам шта ћу!”, повика (.....) и удари се песницом у нос. Крв дочекује и скупља у длан леве руке, док кажи-прст десне користи као писаљку – умаче га у длан леве и по глатком поду од белог метала исписује:

$$a^2 + b^2 = c^2$$

$$E = mc^2$$

Под је топао и крв се брзо суши. При том мења боју у браон. Гигантско биће за то време режи, мљацка и

„Контакт је остварен!” – помишља (.....) у изненадној тишини која је наступила после, очито успеле, тачке. Многа створења, по изгледу иста као оно прво, али мања, застала су у покрету и занемела, али за кратко. Онда су се бачила према кавезу уз урнебесну дреку, а из многих отвора, који су вероватно били уста, покуљао је такав смрад да се (.....) у глави све испретумбало.

„Сад знам, све је ово сан. Знао по томе што је немогуће, и по томе што је сан састављен од мисли. Ево, мислићу, на пример, о својим ногама да су туђе, и ево, не могу да их померим. Сад ћу да мислим о својим очима да су туђе, и ево, све се дешава другом...”

Тад хтеде да се почеше – не из навике, већ због свраба – али ништа се не деси; није било руке која би жељу испунила.

„Овај сан је, значи, стваран”, промрмља (.....) безгласно, а тада неко угаси светло.

Потмула грмљавина, састављена од безброј тонова, била је све гласнија. Ускоро је сваки тон могао лако да се разабере: један тон – једна кугла чисте светлости, одређене боје и величине. Свака одражава све остале, свака је у свима одражена – тако је пријатно бити кугла. Јелка је сад већ готово окићена. Још само да се упале свећице и прскалице. Однекуд је стигао и мирис цимета. Па да, пурпурна магла мирише на цимет! Свуда су пурпурни облаци, из њих пљушти пурпурни цимет. Тако је лепо миришати цимет. Тако је лепо остварити контакт. То може само биће обдарено разумом, биће које поседује свест о себи. Важно је свега се сетити. Одузми неком памћење, и шта је остало? Ништа осим потмуле грмљавине, ништа осим пурпурне магле.

(.....) нагло отвара очи, трепће, буди се у...

ДЕО II Упутство:

Прича коју сте управо прочитали прекинута је пре краја. Она се може завршити на три равноправна начина – А, В и С. Ваш други задатак је да се одлучите за ЈЕДАН од завршетака – онај који је по Вашем мишљењу „прави”, и да свој избор – А, В или С – означите заокруживањем дотичног слова.

Могући завршени:

А... свом кревету. На јастуку налази књигу отворену на месту где је прича о човеку по имену Чуанг-це који је сањао да је лептир, па кад се пробудио није умео да утврди да ли је он човек који је сањао да је лептир, или лептир који сања да је човек.

В... полумраку, на топлем белом металном поду. Крвавим рукама стиска уши и дуго, дуго јеца.

С...креветићу, као једно од дечице које је сањало да неко, за Нову годину, доноси у кавезу необичну малу животињицу која уме да говори.

мумла, све у истом ритму. Монотono понавља редослед, ни брзо ни лагано, као да је метроном.

„Ово као да се понавља!” – изненадна спознаја преплави (.....). Прекида писање и труди се да што боље чује.

„Па да! Прво режи, онда мљацка и на крају мумла. Вероватно и оно покушава мени нешто да саопшти! Поновићу то што чујем и тако показати да сам биће обдарено разумом!”

(.....) се хвата за шипке и онда, прво бојајљиво а потом све самоувереније, режи, цокће и брунда. Огромно биће ућута и у пространој дворани (.....) зазвуча као миш у хангару. Створење тад устаде и узе кавез са собом. Отвори огромна врата, а из следеће огромне просторије зачуше се многа режања, мљацкања и мумлања.

„Хвала небесима”, са олакшањем мрмља (.....).

„Ево, долази (-----)! Видите шта носи! Бели кавез и у кавезу неку животињицу. Видите, животињица се држи за шипке и... Чујете ли?”

Жагор дечјих гласића утихну и сви чуше мајушно створење.

„Пррре и после јела тррреба рруке прррати...”, цијукала је животињица, а деца не успеше да обуздају своје одушевљење. Радосни поклиц и смех испунише собу. На (-----) нико више није обраћао пажњу.

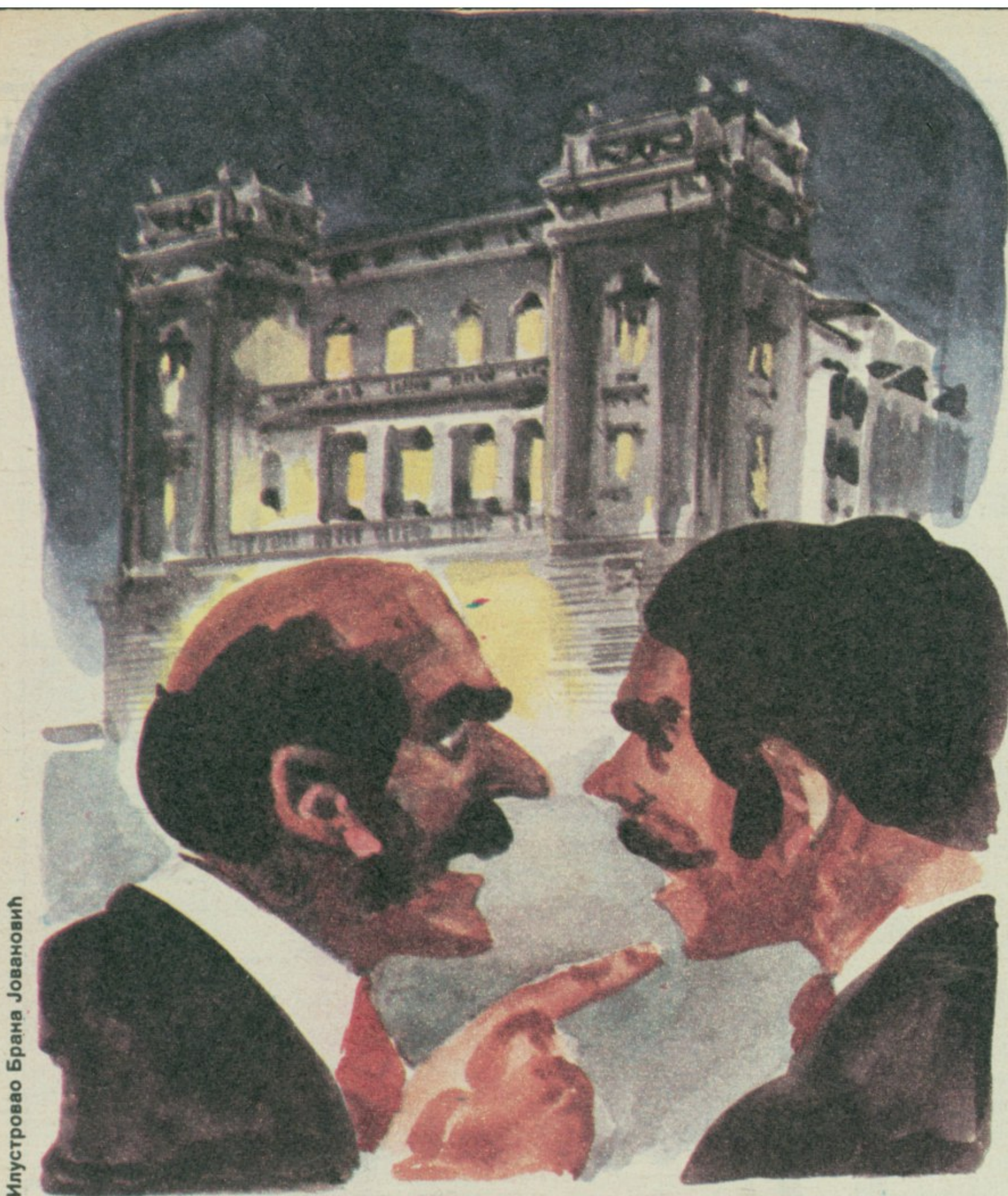
„Ничег лепшег од дечјег смеха”, мрмља (-----), а свет изгледа као да је нов.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	МЕСТОУ ХРВАТ- СКОЈ КОД ЧА- КОВИЧА	ИЗМЕНА- НИ НАПАД (МН.)	ПОПУЛАР- НА МУЗИ- ЧКА ГРУ- ПА	БУДАК, ПИСАЧ	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ЗАПАДНОСЛО- ВЕНСКОГ РЕДВИТЕЛА	ИЗГЛЕД, ЛИЦЕ (У ЖАР- ГОНУ)	ГЛАВНИ ГРАД ГРЧКЕ
ИМЕ ГЛУМИЦА НАДА- РЕВИЋА	н	у	с	ш	а	ф	а
ВРСТА УДАРЦА У БОКСУ	а	т	е	р	к	а	ш
ОСОБЕ КОЈЕ РАДЕ	р	а	г	и	н	у	н
СВЕЖ, КРЕПАК	о	г	и	о	р	а	к
ЛАДИЦА	ф	и	о	к	а	НЕ ОДГО- ВОРИТИ	а
СКРАЋЕ- НИЦА ЗА ПРИМЕР	ПОВРАТ- НИ ФИЛМ ОКВИД	р	о	к	о	ПРАСТА- НОВНИЦИ БАЛКА- НА	
НА ПУЦА- ЊЕ ОДГО- ВОРИТИ ПУЦАЊА- ВОМ	т	р	и	т	у	т	и
БУДА- ЛЕР „ВОЗВО- ДНЕ” МИХАЉ	р	а	к	у	р	у	и
ЛИЦЕ, БУДСКА ЈЕДИН- КА	ЗАГРЕ- БАЧКИ ГЛУМАЦ БОБИ	и	а	р	о	ш	и
ЗНАК ЗА КИСЕО- НИК	РАДИО УМЕСНИ- ЦИ ПОСТЕ- НО НИШЕ- ЗАВАТИ	о	и	е	в	а	р
ВОЗИЦИ (ИТАЛ.)	с	о	л	г	а	ш	и
ПОХВА- НА ЛЕС- МА	о	г	а	в	и	ДРЖАВА У АФРИЦИ	
ЛЕГОВА- ЛИШТЕ У ЦРНОЈ ГОРИ	т	у	г	в	а	„МЕТАР” ДОПУНА У НОВЦУ	и
ЗАГРЕБА- ЧКИ ГЛУ- МАЦ БУКВИЋ	а	и	и	р	г	а	
СТАРО ИМЕ БУЗГА- НЕ	ЛЕК ПРО- ТИВ МОЖ- НИХ БО- ЛЕСТИ	и	к	и	и	о	и
ЗНАК ЗА ЕРБИТУМ	е	р	и	о	г	и	
СЛИКА ИЛИ КИП БО- ГОРОДИ- ЦЕ	и	а	г	о	к	а	ИМЕ ГЛУМИЦЕ МАРГА- РИТЕ
ПОСТАТИ ТЕЖИ	о	ш	е	и	а	ш	и
ЛОМ, Р54В	и	и	к	а	к	а	в
ПРВО СЛОВО АББУКЕ	а	НАШЕ СТАРО ЖЕМСКО ИМЕ	а	и	о	к	а

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: поштење, астатин, плативо, радикал, недаће, о, Нис, тег, отесати, Ири, иј, У, арома, гудало, номинала, во, оков, Ото, оги, рало, Ј, висока, плагијат, атом, пи, виц, бич, асемија, лендлер.

Илустровао Брана Јовановић

ЗАШТО СУ ГРАЂАНИ СТАРОГ БЕОГРАДА ТРАЖИЛИ ДА СЕ СРУШИ ЦАМИЈА

КОМШИЈСКА БУНА

**ПРВО ОСВЕТЉЕЊЕ
НАРОДНОГ
ПОЗОРИШТА БИЛО ЈЕ
ГАСНО, А ФАБРИКА
ЗА ПРОИЗВОДЊУ
ГАСА СМЕШТЕНА У
ЦАМИЈИ, У
НЕПОСРЕДНОЈ
БЛИЗИНИ
ПОЗОРИШНЕ ЗГРАДЕ**

Још приликом подизања зграде Народног позоришта између српске владе и Позоришног одбора избили су неспоразуми око будућег осветљења овог репрезентативног здања. У то време све европске позорнице, а и улице великих градова, биле су осветљаване – гасом. У простра-

ним зградама налазиле су се специјалне фуруне за дестилацију нафте, а у огромним резервоарима чуввао се светлећи гас одакле се разводило металним цевима.

Београдом су тада кружиле приче о бројним „страшним“ експлозијама фабрика гаса и великим пожарима у позориштима широм Европе. Стога су разумљиви и снажни отпори. Међутим, Позоришни одбор је био упоран, те на крају влади није преостало ништа друго него да одобри да се „у цамији подно зграде позоришта“ поста-

ви Гасна фабрика. Позоришту је на располагање стављено и Тулбе, мала зграда уз цамију која је тада добила и нову намену – дуже времена је коришћена као остава и атеље позоришног сликара.

Каде над позорницом

Од пожара и експлозије нису страховали само грађани, прибојавали су се и запослени у Народном позоришту. О томе најбоље сведочи наредба коју је 22. маја 1887. године издао тадашњи управитељ позоришта Милорад Поповић-Шапчанин. Опрезни

човек захтева да за време представа сва врата која воде са позорнице, као и сви излази из сале и зграде морају да буду – откључани. Даље налаже „да инспектор кућни и надзорник позорнице, заједно са гас-мајстором, разгледају шмркове у шест сахата пре сваке представе и опробају да ли цеви правилно раде“.

Посебно је занимљива шеста тачка ове наредбе где се дословце каже: „Приправне каде за воду које су над позорницом прегледаће сваки надзорник позорнице и у недостатку воде наређивати да се онога часа напуне“.

Мора се признати да се управа позоришта својски трудила да безбедност у згради, како за време представа тако и за време проба, буде потпуна. Јер, ваља знати да су поред гасног осветљења у свим ходницима непрекидно гореле и свеће, у случају да нестане гаса. Због тога су на више места постављени резервоари воде са шмрковима. Забрањено је пушење...

По наредби управитеља позоришта за време проба, глумци су „могли пушити у облачионицама само кад је одмарање“ а „за гашење остатка од цигара и запаљивих палидрвцади

дали своје мишљење да се та цамија са тога места одмах дигне, јер резервоар у коме се гас справља није направљен по сувременим прописима, те су због тога гасне цеви пробиле резервоар, гас прошао кроза земљу, подишао под наша имања, што се све то да видети у буна-рима који постоје у томе крају Народног позоришта, са чега је и вода постала неупотребљива“.

Никола Пашић, у то време председник Општине Београд и сам власник куће у непосредној близини, сматрао је да су захтеви грађана оправдани. У писму Управи вароши он енергично поручује „да цамија у којој се справља ваздушно осветљење за Позориште не само што је ван регулационе линије па смета саобраћају, него из здравствених обзира, а највише и стога што околна имања од толико година трпе знатну штету – мора да се одатле измести“.

Управи позоришта није преостало ништа друго него да на сваки начин одгоди рушење цамије. Децембра 1889. године формирана је посебна стручна комисија која је Управи вароши доставила свој извештај. У њему се наводи да „фабрикација гаса у цамији, на начин како се то тамо ради, није штетна по здравље околних грађана и, нема сумње, ради јаког карактеристичног мириса непријатно им је“. Комисија даље пише да у случају експлозије не би било посебне опасности по оближње куће. Међутим, у другом делу истог извештаја не пориче постојање опасности по људе.

Кад је у Београду почело масовније да се уводи електрично осветљење, одмах се родила и идеја да се замени постојеће осветљење у Народном позоришту. Тада се испречила нова невоља слична данашњим – недостатак новца. Управитељ Шапчанин упорно запомаже и моли министра просвете да се одгоди рушење цамије. Зна, пак, да је то све питање времена те упоредо прикупља и податке о електрификацији појединих европских позоришта.

Постављање првих електричних инсталација у позоришту почело је 1895. и трајало све до краја маја 1897. кад је коначно поверено „Друштву Шукерт“ из Нирнберга. Тек тада су грађани околних кућа одахнули и кренули у позориште, на представу.

Димњак који је заменио минаре на цамији први је срушен, а убрзо је нестала и цамија и суседно Тулбе.

Драгослав Ристић

има се у свакој свлачионици наместити леген (лавор) с водом“.

Опасна вода

Осамдесетих година прошлог века изгледа да су представе Народног позоришта најмање посећивали грађани који су од владе купили плацеве у непосредној близини позоришта и ту подигли куће. Прве комшије су се дуго и на све стране жалиле против управе позоришта. Разлог – цамија, односно Гасна фабрика.

У својим представкама судовима и жалбама Управи вароши Београда упорно су тврдили да цамија озбиљно угрожава околину, то ће рећи њих. У једној тужби Суду општине Београда пише „да је постојање те цамије – на томе месту где сада постоји опасно за живот и имања становника који у томе крају живе, доказ је оцена стручних вештака који су

КАКАО, МЕД И МЛЕКО

ТРОУГЛАСТИ САЛАТКИ АЛПИ

**Тоблерон –
најпознатија чоколада
на свету настала је у
обичној шерпи и на
једном кухињском
шпорету**

Живот је живот и никад се не зна шта ће коме донети. У то је веровао Жан Тоблер, а често је и као узречицу понављао пријатељима и суседима. И где чуда, живот је баш њему донео оно чему ни у сну није могао да се нада – славу краља чоколаде!

Тоблер је започео са неколико радника. Данас његова фирма послује у оквиру великог концерна Јакобс Сишар-Тоблер група. У самом Сишару и Тоблеру запослено је хиљаду радника а капитал акционара износи 3.5 док је прошле године зарађено око 259 милиона швајцарских франака.

Миц по миц

Када се 1867. посластичар Жан Тоблер запутио с породицом из источне Швајцарске у Берн, није више био у цвету младости. Знао је да у непознатом граду мора почети ни од чега, али је радије прихватио неизвесност него једноличност и сивило провинције. Погоотово што су му свакодневно навирале идеје о справљању необичних колача које у градићу где је живео није смео ником да понуди плашећи се да не буде исмејан.

Берн је велики град, друга је то средина, за-

Чоколада тоблерон

кључио је и продао радњу. С добијеним новцем и нешто уштеђевине отворио је у Берну малу посластичарницу. Сада је могао до миле воље да смишља рецепте и меси колаче које нико до тада није видео. Чинило му се да дише пуним плућима.

Глас о изванредним и необичним колачима брзо се ширио. Неко је долазио да проба, неко из пуке знатижеље, тек посластичарница је постала премалена да прими све госте.

После неколико година Тоблер је већ имао радњу у најelitнијем делу града

у који су залазили углавном богаташи, а после двадесетак година његов колач преливен чоколадом и са атрактивном аромом „Жан Тоблер специјал“ постао је познат и ван граница Швајцарске.

Тоблер, већ у годинама, схватио је да може да се направи добар посао па је 1899. недалеко од Нојшатела, отворио малу фабрику и ту почео да производи чоколаду под именом „Жан Тоблер“. То је била млечна чоколада, а према неким подацима и прва млечна чоколада којом су се Швајцарци осладити! Однос чоколадне смесе и млека, као и врсте и количине стављене ароме, знао је само он.

Све је заштићено

Син Теодор жарко је желео да после очеве смрти увећа фабрику. То је могао само ако понуди чоколаду какву нико до тада није пробао. Затворио се у кухињу сопствене куће и сате проводио уз шерпе на шпорету. Кувао је чоколадну смесу комбиновану с разним додацима и на крају успео да добије оно што је желео. Била је то мешавина чоколаде „Жан Тоблер“, меда и бадема. Како му је сваки пут приликом ранијих посета Италији запао за око тамошњи посластичарски производ тороне, он је одлучио да нову чоколаду чији је састав сам смислио назове – тоблерон!

Требало је да се одреди и облик. Цела породица

Тоблер и шефови производних погона нашли су се на окупу. Неколико пута су се већали. Определити су се за троугласту штанглу са оштрим попречним пресецима. И дан-данас у свету влада уверење да ти пресеци деле тоблерон чоколаду на „залогаје“. Заблуда! Делови троугласте штангле симболично представљају врхове швајцарских Алпа!

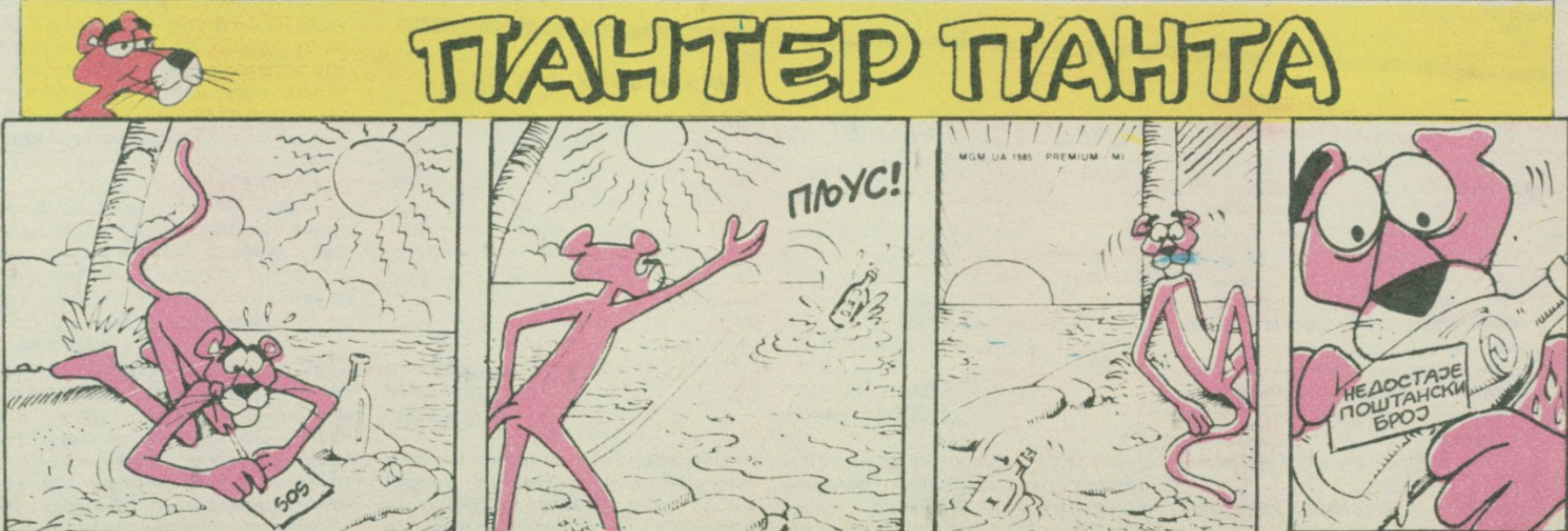
Састав, облик и омотница тоблероне чоколаде пријављени су као патент 1909. године и на тај начин заштићени од имитација. Основни састав се зна, њега чине мед, млеко, бадем и чоколада, али финесе су пословна тајна.

Чим се појавила у радњама, тоблерон је освојила купце. Фабрика се ширила и модернизовала. Наравно, породица Тоблер није имала толико новца и решење је нађено у продаји деоница акционарима. Први светски рат, а затим економска криза тридесетих, добро су уздрмали фабрику. Чим су те невоље прошле и окончан и други светски рат, нико више није могао да заустави продор тоблерона у свет.

Истовремено, пут је крчио још један швајцарски произвођач слаткиша – фирма Сишар. Да не би сметали једни другима, Тоблер и Сишар су се удружили 1970. и поделили посао. Нуде све врсте шећерних и чоколадних производа, али су перјанице чоколаде – милка и тоблерон. Има стручњака који тврде да у свету не постоје боље. Уосталом, извозе се у више од 120 земаља. Од целокупне производње, у швајцарским радњама остане само четвртина.

У неколико фабрика ове фирме сваког дана се направи око 500 хиљада чоколаде, што одговара композицији воза д 50 тона терета. Највише је слатке симфоније – тоблерона.

М. Тодоровић

АСПИРИН И ХИРУРШКИ НОЖ

✉ Драги Забавниче,
у многим новинама постоје
странице под именом хумор и сати-
ра. По томе, а и иначе схватам, те
области нису исте, иако су сродне.
У чему је разлика?

ПЕТАР ЖУГИЋ
Станка Пауновића 80
11090 Београд

О разлици између хумора и са-
тире написане су многе књиге. Ми
ћемо ти укратко објаснити сушти-
ну те разлике.

Хумор је стање духа које за-
пажа смешне стране живота. Ху-
мор се подсмева манама и ситуа-
цијама. Намера му је да нас у овом
мргодном свету насмеје.

Сатира је оштра критика
ружних појава на овом свету. Она
се не подсмева већ изругује злу.
Међу лекарима хумор би вам дао
аспирин, а сатира би вас одмах
одвела на операциони сто.

Разлику између хумора и сати-
ре најбоље је објаснити помоћу два
вица.

цинизма, ироније и сарказма и на
сјајан начин руга се човеку-звери
као што је гестаповац. Он је једи-
но оружје човека-роба у борби

против зла. Другим речима, кад
човек све изгуби, остаје му дух.
Два рођена чеда духа су Хумор и
Сатира.

спрдне, још мање је бећарац пес-
ма за завитлавање. Бећарац је на-
родна песма, по обиму најкраћа.
Није поскочица иако се својим ос-
новним цртама – хумором и интелектуалном досетком – граничи с њом, него је песма цела и самостална, завршена. Обично је то кокетан, или пикантно разметљив, ретко кад сетан, најчешће спре-
тан двостих: два метрички вазда
иста десетерца, сваки у класичној
шеми од пет трохејских стопа. У
основи, бећарац је народна лир-
ска песма и искључиво певана
песма. Ређе се пева соло, чешће у
дуету, углавном у хору. Започиње
је један, да би је редовно с по-
следњим слогом првог десетерца
спремно прихватили и крају при-
вели остали. Пева се насмејано,
са обећењачким намигивањем.
Иако је љубавна песма, у њој нема
мрачне болне тежине. Певају је
момци док се не ожене и девојке
док се не удају. Претежно праће-
ни инструменталном музиком. И
још нешто: бећарац је вечерња
песма, песма ноћи. Његова колев-
ка су Срем, Банат, Бачка, Барања,
а кроз шокадију спушта се чак до
Кордуна и Лике да би тамо нагло
устукнуо и умукнао. Музиколози
тврде да је настао крајем 18. века.
Вук Караџић у почетку није марио
за њега због „ружног и исквареног
говора српског у Сријему, Бачкој и
Банату“. Иначе, бећарац никада
није певао о љубави у „белим ру-
кавицама“. Зато се може наићи и
на овакве стихове:

„Што ћу мати, одоше солдати?
Ћути ћери, осташе пургери.“

Или:

„Кажеш лоло да ме ниси вол'о.
Лажеш гаде, волеш ме и саде.“

Или:

„Колики сам још љубио нисам.
Ал на срећу, вечерас почећу.“

Сада су друкчија времена, људи
углавном воле да имају расне псе
које паре опет само са одговарају-

ћим псима с педигреом и не пада
им ни на памет да их баце. Очиг-
ледно, од старог народног веро-
вања, остала је само реченица ко-
ја се и данас користи.

ЗЛАТАРЕВА КОБ

✉ Станујем у Улици Ђорђа Кра-
товца у Београду, у старом
крају на Душановцу. Породица је
велика, има нас три генерације. Не-
давно, умало да се посвађамо. По-
сле толико година неком од нас је
пало на памет да помене тог Кра-
товца. И гле чуда, нико није знао ко
је и одакле је. Отац каже „Народни
херој!“, сестра као сестра – одмах
га је сврстала у књижевнике, по
мајци је сликар, деда мудро ћути...
Бацимо се на енциклопедије, погле-
дамо Зборник народних хорова,
ништа... Стварно, ко је Ђорђе Кра-
товац?

ТОДОР МИЛЕНКОВИЋ
11000 Београд

Димитрије и Сава Кратовац били
су угледни и поштовани становни-
ци рударског места Кратова у Ма-
кедонији надалеко познатог по
ковању златног и бакарног новца.
Велику радост су доживели 1498.
када им се родио син Ђорђе. Годи-
не су пролазиле и Ђорђе је израс-
тао у лепог дечака. Плену је ош-
троумношћу, али га родитељи ни-
су могли дати на велике школе.
Ипак, и златарски занат је био це-
њен па је дечак почео да га учи
код једног мајстора.

У дванаестој години за Ђорђа
није више било тајни у послу. Иако
још голобрад дошао је на глас
једног од најбољих златара у Ма-
кедонији. На његову несрећу, Тур-
ци су узимали баш децу те доби-
као „данак у крви“ и одводили у
Цариград. Не желећи да постане
јаничар, Ђорђе је уз одобрење ро-
дитеља побегао у Сердику (да-
нашњу Софију) у Бугарској. Рачу-
нао је да ће у великом граду оста-
ти незапажен. Запослио се код
неког златара и штедео сваку па-
ру како би отворио своју радњу.
Године су пролазиле. Ђорђе се

da li mozete da organizujete nagradnu igru cija je nagrada
letovanje na moru

stojanovic vojkan trg bratstva i jedinstva

URGENT
HITNO

Малу Марину питају:

– Чему служе ловачки пси?

Она одговара:

– Да зечеви не би напали ловца.

Ова љупка бесмислица припада
хумору, изазива благ осмех и од
ње нам је лепо у души.

Ево и другог вица.

У концентрационом логору геста-
повац каже логорашу:

– Ако погодиш које ми је око
вештачко, опростићу ти живот.

Логораш га погледа и рече:

– Лево.

– Тачно. Реци ми како си пого-
дио.

– То око ме је гледало тако то-
пло и људски...

Овај виц припада сатири, пун је

ЛАЖЕШ ГАДЕ, ВОЛЕШ МЕ И САДЕ

✉ Пишу вам млади па да се ја-
вим и ја старији. Живим у
Војводини и често слушам бећарац.
Још и разумем што се песма тако
зове, у нас се за момка каже – бе-
ћар, али зашто је текст песме по-
спрдан и зашто се стално мења?

САВА ПАВЛОВ
23000 Зрењанин

Текст бећарца се не мења већ је
збирка стихова прилично велика а
арија увек иста те вам се чини да
се непрестано јављају нови „сти-
хоклепци“. Ни речи нису по-

ПРВИ КУЧИЋИ СЕ У ВОДУ БАЦАЈУ

✉ Зашто се каже да се први ку-
чићи, које оштени куја, баца-
ју у воду кад знамо да то није тако.
Моја другарица, која има немачког
овчара с педигреом, петоро штена-
ди, које је њена ћина добила, про-
дала је за приличне паре. А то су
била њена прва „деца“?

МИРЈАНА ЛАЗАРЕВИЋ
Соловљева
41000 Загреб

Очигледно се народно верова-
ње променило. Некада се говори-
ло да се прва штенад бацају за
плот или у воду да се подаде јер
ће, тако се веровало, да побесне.

проучо по златарској вештини, а како је био и веома леп те две ствари одредили су његову даљу судбину. А она није могла бити гора. Наиме, истакнути турски великаш у граду Селим-бег бацио је око на Ђорђа и читав месец га салетао да се потурчи. Ђорђе је упорно одбијао. Турчин му је обећавао куле и градове, а кад је младић све одбио, оптужио га је код Великог судије за целу Румелију да је вређао власт па и самог султана. Одржано је суђење. И на суђењу Ђорђе је остао уопран. Судији је одбрусио: „Ако ме баш толико волиш, честити судијо, што ти не би напустио Турке па прешао међу нас?! Хајде са мном, делићемо све што будем имао!“ Судија и присутни Турци су се згранули. Младић је осуђен на смрт. Везан је проведен кроз град и спаљен на пољани у близини цркве Свете Софије. Пред само

Џубран, књига „Пророк“. Ево једне његове песме (у преводу Марка Грчића):

Ваша деца нису ваша деца.
Она су синови и кћери чужње
живота за самим собом.

Она долазе кроз вас, али не од вас.

И премда су с вама не припадају вама.

Можете им дати своју љубав, али не и своје мисли.

Јер, она имају властите мисли.
Можете окућити њихова тијела,
али не њихове душе.

Јер, њихове душе бораве у кући од сутра, коју ви не можете посјетити, чак ни у својим сними.

Можете се упињати да будете као они, али не тражите од њих да буду попут вас.

Јер живот не иде унатраг нити остаје на прекјучер.

Ви сте лукови с којих су ваша деца одапета као живе стријеле.

Стријелац види мету на путу бесконачности, и Он вас напније својом снагом да би његове стријеле полетјеле брзо и далеко.

Нека ваша напетост у Стријелчевој руци буде за срећу;

Јер, као што он љуби стријелу која лети, исто тако љуби и лук који мирује.

ДРАГОСЛАВ из Никшића

потпалјивање ломаче понуђено му је да се предомисли. Одбио је. Над Сердиком се спуштало вече. Хладно, фебруарско 1515. године.

НА ПУТУ БЕСКОНАЧНОСТИ

Одушевио ме (како у предговору пише „либанско-сирјско-амерички“) песник Халил

Молим вас да ме почев од _____ уврстите у списак претплатника на ревију „СЕЛО“. Годишњу претплату у износу од 3.000 динара – полугодишњу у износу од 1.500 динара (непотребно прецртати) уплатићу на ваш жиро-рачун по пријему уплатнице.

(презиме и име)

(улица и број)

(пошта и њен број, место)

Ову наруџбеницу читко попуните и пошаљите на адресу: НО „Политика“ служба претплате, Ул. 29 новембра 24, 11000 Београд. Претплату можете извршити и директно без наруџбенице у огласном одељењу НО „Политика“ Македонска 29 или на жиро-рачун НО „Политика“ ООУР „Продаја“ претплата 60801-601-29728, са назнаком за ревију „СЕЛО“.

ВИКЕРС ЈЕ ОСТАО, МАКСИМ ЈЕ ЗАБОРАВЉЕН

Ко је производио познате пушкоми-траљезе „викерс“?

ДЕЈАН МИЛИЋ
38230 Урошевац

Амерички изумитељ Хирам Максим је током 1880. године направио митраљез и у договору с Британцем Албертом Викерсом понудио га Енглезима. Максим је само желео да почне да се производи оружје које ће носити његово име.

На жалост, кад је три године касније основао компанију заједно с Викерсом, и од британске владе добио поруџбину за митраљезе, није ни сањао да ће се оружје, с малим преправкама, испоручивати само под именом „викерс“. Овај митраљез се у току другог светског рата највише користио за противавионску одбрану. Испаливао је 10 хиљада метака у минуто.

Полако је изашао из употребе у британској војсци. Кад је престао

Илустровао Зоран Јоановић

да се користи, направљен је његов сребрни одливак, као успоме на на једно од најефикаснијих оружја. Међутим, без обзира што је отишао „у пензију“ овај митраљез и данас користе у појединим родовима енглеске војске јер сматрају да је „викерс“ најефикаснији митраљез овога века.

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Минових

В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника
Зефиринио Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милосав Кљејић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефиринио Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Божана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миланко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну намену НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

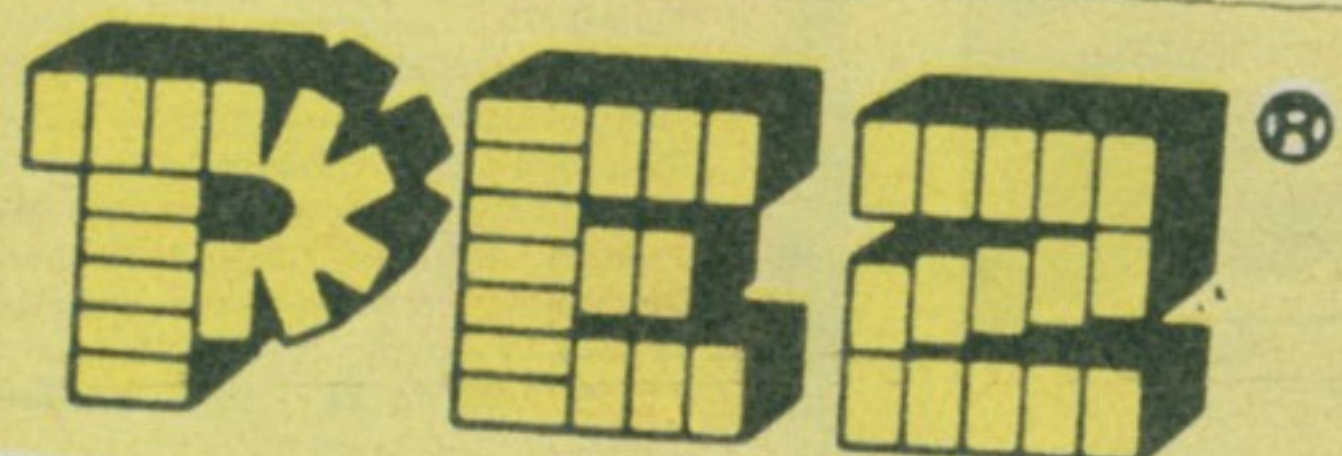
ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД \$ 42.-
СР НЕМАЧКА ДМ 93.-
ШВЕДСКА Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА Ффр. 265.-
ШВАЈЦАРСКА Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на деовизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну намену ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“

**НАГРАДА
СВАКОГ МЕСЕЦА**

Само за чланове ПЕЗ клуба!

1 пут месечно – **1 СУПЕР НАГРАДА**
и 100 других награда

Постаћеш и ти пријатељ ПЕЗ-а и
члан ПЕЗ клуба кад пошаљеш 5
омота ПЕЗ бомбона.

ПЕЗ ПОЗДРАВЉА СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

Испуњен купон пошаљи на адресу:
ПЕЗ ПРИЈАТЕЉ 61110 ЛЈУБЉАНА, пп. 38

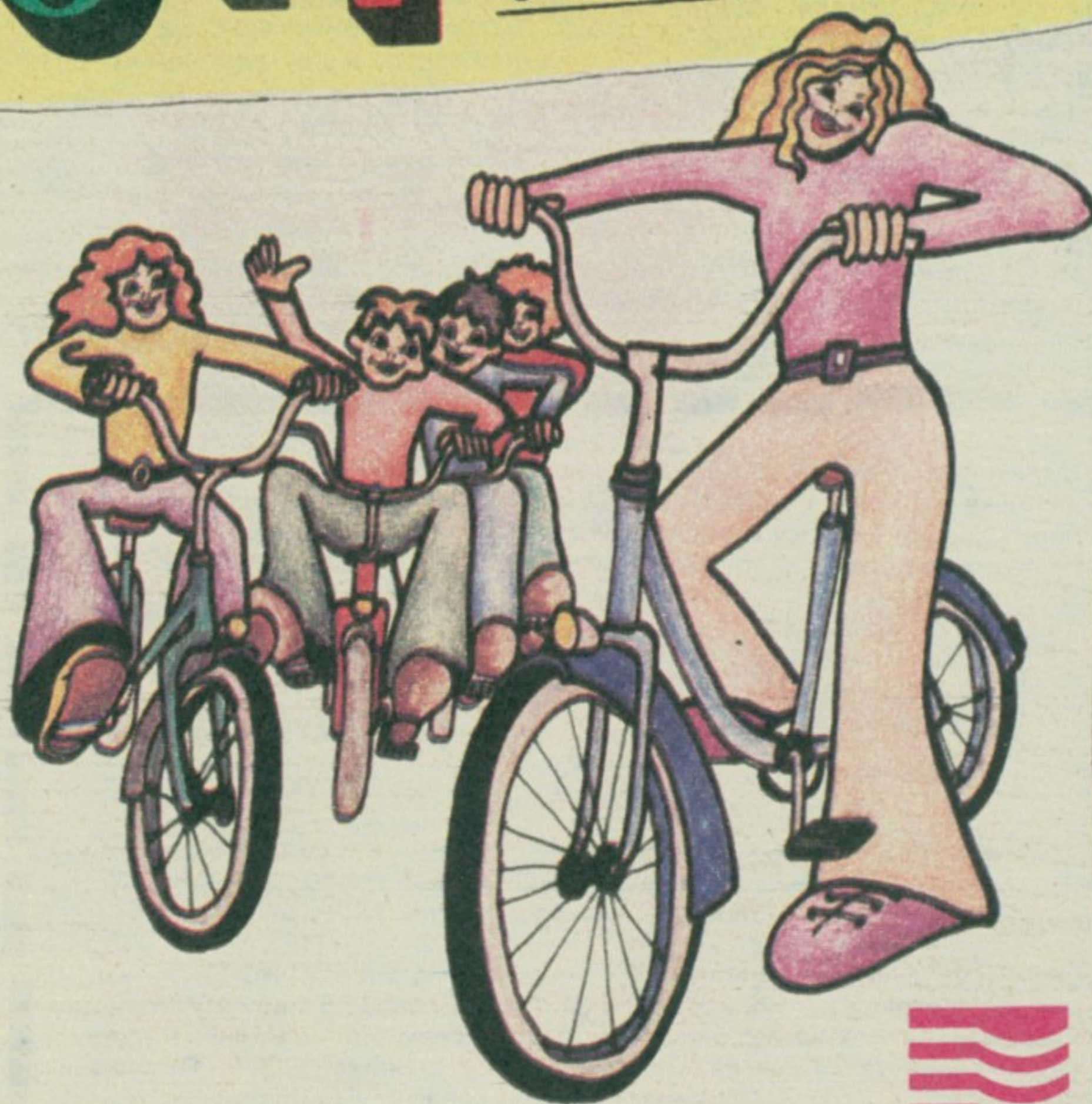
Купон испуни штампаним словима, исеци и налепи на до-писницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Пошт. број и место становања

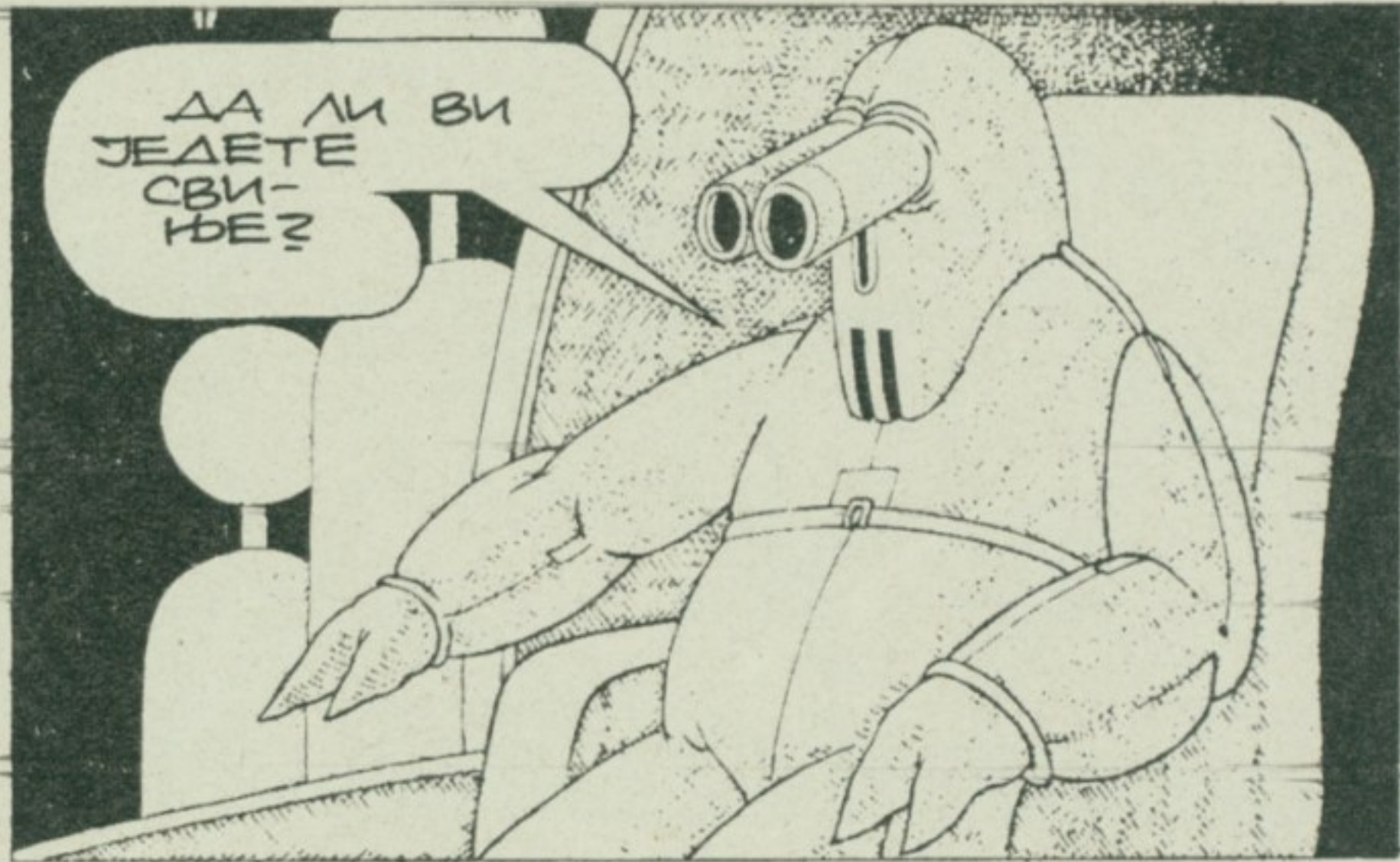
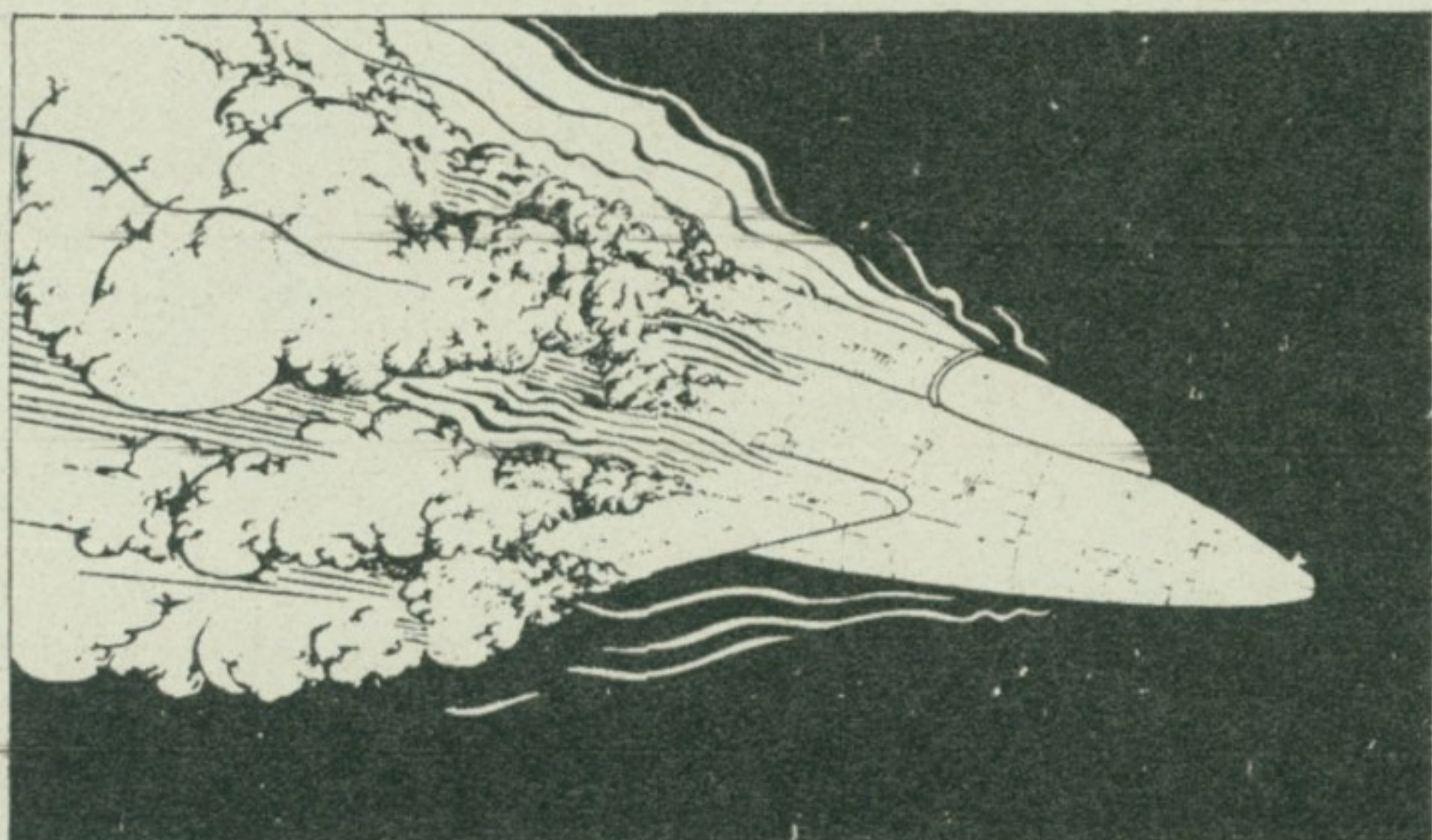
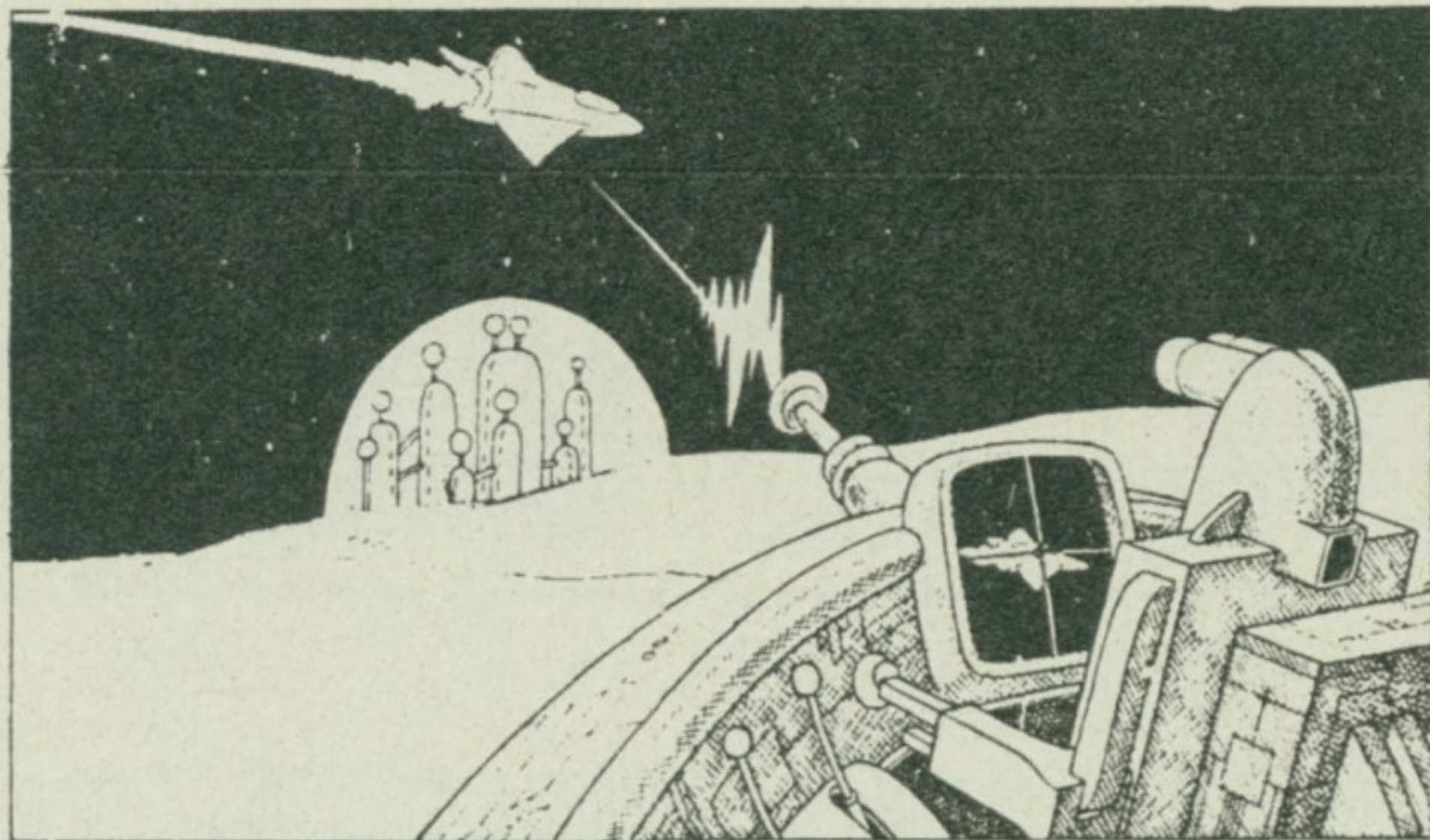
датум рођења

2002

ТЕКСТ:
ДРИЊСКИ

ЛУПТА:
ЉУБАЦ

А САД, НАПРЕД!
ОДМОР ЈЕ ПРЕД
НАМА!

БАО, ЦИВИЛИЗАЦИЈО!

ВИДЕКЕШ, МИКО,
КАМПОВАЊЕ ЈЕ
НЕЗАБОРАВАН
ДОЖИВЉАЈ!

ПЛУТОНА СМО
ОСТАВИЛИ КОД
ШИЉЕ...

ЗАТВОРИЛИ СМО
ПРОЗОРЕ И
ВРАТА...

...ИСКЉУЧИЛИ ГАС,
ВОДУ И СТРУЈУ...

БЕЛКА И ХОРАЦИЈЕ
ЋЕ НАМ ПОЛИВАТИ
ЦВЕТЕ!

ПРВИ ПУТ
У ЖИВОТУ
НИСАМ НИШТА
ЗАБОРАВИО!

РЕЦИ МИ,
УЈКА
МИКИ...

...ЗАР НИЈЕ УЈНА
МИНИ ТРЕБАЛО
ДА ПОБЕ
С НАМА?